

a 440 m

SOBRE EL NIVELL DEL MAR

(LA REVISTA D'OLOT)

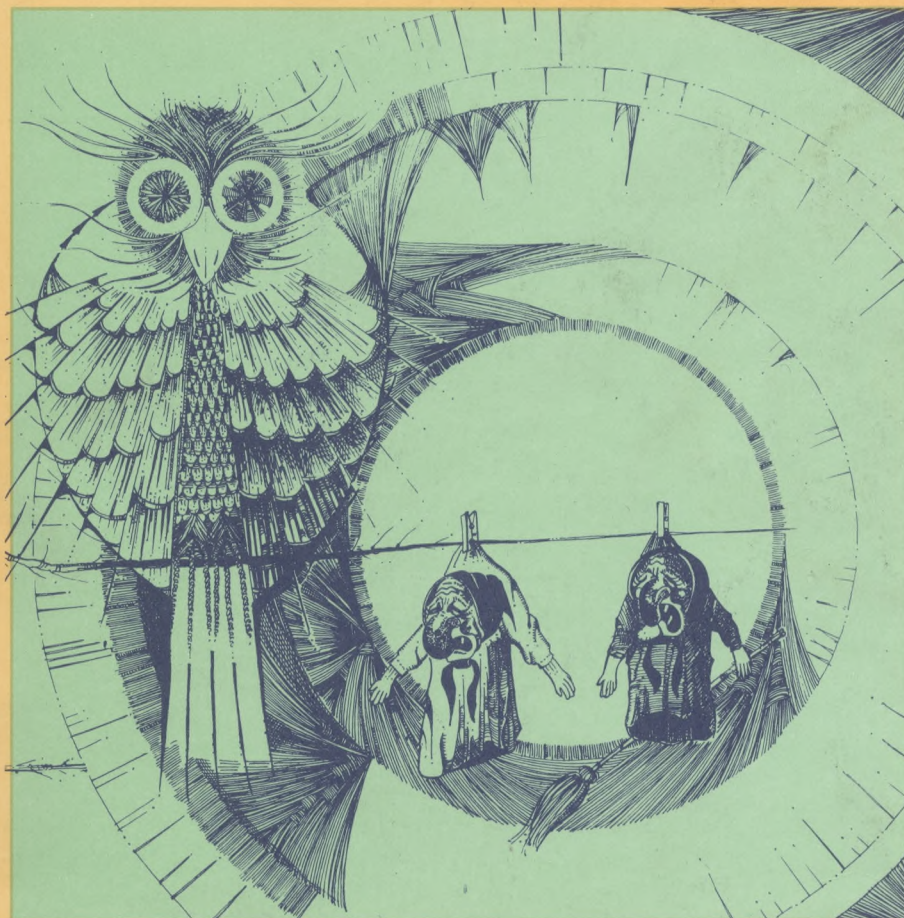
10

PREU: 500 PTES.

FEBRER

1 9 9 6

ROC ARBÓS

El cas Clarà
Entrevista: Pep Callís
El valor vital de l'educació

Portada

Dibuix de Roc Arbós (Olot, 1930-1996). Exposa en col·lectives i individualment en diverses sales d'Olot i arreu de Catalunya. Va formar part activament del Cràter d'Art, moviment pictòric dels anys 50-60. A pesar d'haver-se dedicat a la pintura de forma intermitent, deixa una gran quantitat d'obra en col·leccions de Catalunya, Itàlia i Suïssa. La seva darrera exposició va tenir lloc el 1995 a la Sala La carbonera del Teatre Principal d'Olot amb el nom "Tres de l'apartament", on exposà juntament amb Paxinx i Puigbó.

Contraportada

David Juvanteny (Olot 1969) Autodidacta. Es dedica professionalment als Sants. Ha fet sobretot fotografia periòdica i de reportatge. Ha treballat per la revista DIJOURS, Diari de Girona, La Comarca...

5 "De montería"
Miquel Macias

6 Eleccions
Xavier Teixidor, Carles Llorens, Àngel Parada

10 L'Ateneu d'Olot plega
Albert Rubirola, Antoni Mayans, Carles Batlle, Joan Serra, Xavier Ruscalleda

17 Entrevista: Pep Callís
Miquel Barti

21 Tema: El cas Clarà
Pere Macias, Carles de Sicart, Joan Sala, Jordi Rovira, Xavier Ruscalleda, Joan Surroca,

33 Olot sùr mer
Redacció

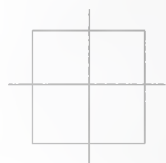
34 El valor vital de l'educació
Joan Manuel del Pozo

38 La Càtedra de Geografia i Pensament Territorial
Mita Castañer

40 Influència de l'activitat ramadera en la qualitat de les aigües
Pep Codony

42 Dia de la Solidaritat / Sopar de la Fam
Esteve Roca / Carles Oller

46 Teatre: Cartes d'Amor
Pep Fargas

Espai de conflicte

Consell de redacció:

Margarida Castañer, Meius Ferrés, Lluís Bagué, Xavier Planagumà, Josep M. Reixach, Jordi Rovira, Albert Rubirola, Xavier Rusalleda, Rosa Sans, Ricard Sargatal, Jordi Serrat.

Edició: Associació L'Au cal.ligràfica

Disseny: Kim Domene

Maquetació: Teia Boada

Fotografia: Elies Plana

Impressió: Impremta Aubert

Col.laboradors:

OPINIÓ:

Albert Bramon, Joan Capdevila, Juli Clavijo, Antoni Mayans, Jordi Pujula, Àngel Parada, Esteve Corominas, Miquel Macias, Pere Masmijtjà, Domènec Moli, Lluís Sacrest, Joan Serra.

TEATRE:

Francesc Pereira, Pep Fargas, Tena Busquets

MÚSICA:

Pep Coll, Carles Fontfreda.

ART:

Gabriel Alcalde, Pin Ferrés, Carme Ortiz, Jordi Rovira, Albert Rusalleda, Joan Viallonga, Sigrid Werning.

CINEMA:

Carles Batlle, Miquel Barti, Imma Merino, Manel Mitjà, Àngel Quintana.

LITERATURA:

Concepció Batallé, Pedro Carrizosa, Margarida Casacuberta, M. A. Gardella, Natàlia Molero, Dolors Rovira.

CIÈNCIA:

Emili Bassols, Jordi Canal, Francesc Canalies, Josep Codony, Josep Guix, Joan Nogué.

Dipòsit legal: GI-801/95

10

FEBRER
1 9 9 6

*profitant les vacances de Nadal la redacció de **440^m** ens vam reunir amb altra gent per parlar de la revista. Volíem saber quina valoració feien de la revista persones alienes a la redacció amb una qüestió de rerafons: Per què hem tingut tan poc ressò? Les limitacions del projecte són evidents i en som conscients, però això no clou la qüestió. Quan va sortir el projecte de fer una revista, molta gent ho va veure bé, força gent ho*

esperava i ho volia, en reconeixia la necessitat. La situació té alguna cosa de paradoxal, sobretot quan és evident que molta gent té coses a dir i no acaba de trobar el canal per expressar-les. Ara mateix, estem vivint una autèntica orgia de butlletins. A part dels ja publicats, "Informació Socialista" i "CiUtadans", se sap que Esquerra Republicana està preparant una nova edició de "La Traca" i que Iniciativa també vol fer el seu propi butlletí. Per completar la llista hauríem d'afegir-hi "Na Tura" que, sense ser exactament de la mateixa naturalesa, tampoc no és aliè a la qüestió de fons. És evident, doncs, la necessitat d'expressar públicament opinions. Un cop aquí és lícit qüestionar-se aquesta manera de fer. Per què tots aquests grups prefereixen tenir el seu petit (i una mica mesquí, tot sigui dit de passada) butlletí? Que no ho veuen que amb tants butlletins al mercat l'efecte s'escurça i s'afebleix?

Com hem de valorar que quan apareix la proposta d'una nova revista ni tan sols hi hagi empentes per veure qui la pot controlar? Per què no tenen l'atreviment de, a més d'expressar les seves idees, debatre-les públicament?

No només els partits polítics tenen la necessitat de discutir entre ells. Ens trobem en un moment de canvi, - no pas perquè el PP pugui guanyar les eleccions- i molts col.lectius ciutadans senten la necessitat d'expressar el que pensen i de debatre-ho. La necessitat de discutir és el signe dels temps. Ara mateix, a la ciutat, hi ha tres clubs de debat (Joves 21, Amics d'Olot i Eco-fòrum) a més del recentíssimament desaparegut Ateneu que se n'ha anat al cel amb la sensació que no li havien fet mai gaire cas.

Més enllà dels defectes de 440^m, no entenem aquesta manca de voluntat de participar en un projecte (escrivint articles, rebutant opinions, comprant la revista o anant pel món dient que la redacció som burros) que pot ser útil a tothom com un espai on les idees i propostes surten del seu cercle immediat, on estan segures i ben guardades, per entrar en conflicte positiu amb d'altres i enriquir-se i revitalitzar-se en aquest procés. La possibilitat està servida, només cal atrevir-s'hi.

CiUtadans de CiUtalunya

« Una visió del Ple del mes de gener »

El propassat dijous 25 de febrer tingué lloc el Ple corresponent al mes de gener. Aquest Ple va començar amb una sorpresa: l'acceptació, per part de la coalició governant, de la necessitat de fer un pla de sanejament de les finances locals i d'intentar negociar-lo amb l'oposició. El temps dirà si aquest fet respon a una voluntat de consensuar «temes d'estat» amb les altres forces polítiques o si respon a una qüestió conjuntural. És possible, també, que respongui a les ganes de «cobrir-se les espatlles» davant d'un forat financer bastant més important que les paraules de la Regidora d'Hisenda i el propi Alcalde donen a entendre. De moment, els pressupostos per l'any 96 encara no s'han aprovat. El temps també dirà si l'oposició atorga un xec en blanc, moguts per la voluntat de prestar un servei a la ciutat, o si, a canvi, exigeix contraprestacions. Recordem que aviat s'haurà de revisar el Pla General d'Urbanisme. Es considerarà també aquesta revisió «un tema d'estat»? S'intentarà consensuar? Exigirà l'oposició que es negociï tot conjuntament? Exigirà l'oposició responsabilitats polítiques si arriba a la conclusió que els problemes financers vénen d'una mala gestió? Ben aviat, aquestes incògnites quedaran resoltes. Ho haurem d'anar seguint.

Una altra sorpresa d'aquest Ple fou la presentació de mocions per part de CiU, una tasca, pel que semblava, més pròpia de l'oposició. El regidor de Seguretat Ciutadana, Josep Rigall, en va presentar una sol·licitant al Governador Civil que mentre no s'instal·li la comissaria de Mossos d'Esquadra a Olot, incrementi la dotació de Guàrdies Civils a la nostra ciutat a fi de mantenir uns bons índexs de seguretat. L'estrena no va ser molt lluïda perquè aquesta moció començava amb un «Atès que a partir de les negociacions de CiU amb el Govern Central s'ha aconseguit el desplegament dels Mossos d'Esquadra»... la qual cosa va provocar la rèplica contundent de Miquel Macias (IC-Verds), que va dir: «El començament de la moció és irònic. Heu tingut 15 anys per fer-ho i encara teniu el valor de posar vos medalles». El que s'ho va passar d'allò més bé va ser Joaquim de Trinchera (PP) que, divertit, va comentar: «Només trobo a faltar els crits i les pancartes dels joves

independentistes exclamant: fora la Guàrdia Civil!». I el que molts CiUtadans es pregunten és... Què passa amb la Policia Local? Què passa amb la seguretat CiUtadana? L'altra moció que va presentar Josep Rigall va servir per assabentar-nos d'una dada espectacular: l'existència a La Garrotxa d'unes 7000 armes, suposo que la majoria de caça. La conclusió és clara: poca broma amb els garrotxins.

I ja que parlem de mocions, en Miquel Macias en va presentar una demanant l'adhesió de l'Ajuntament d'Olot a la Carta de les ciutats europees cap a la sostenibilitat. Aquesta Carta fa referència a tot un seguit de canvis en les activitats de desenvolupament econòmic basats en una nova com-prensió de l'impacte del comportament humà sobre el medi ambient. La moció també preveu la creació d'una comissió local, amb la participació de tots els grups municipals, per impulsar el seguiment del procés d'adhesió i d'elaboració de l'anomenada **Agenda 21**. Va ser aprovada per unanimitat. El problema va sorgir quan Miquel Macias va haver de desistir d'explicar en què consistia el desenvolupament econòmic sostenible davant el NOOO! de quasibé tot el Consistori. El regidor d'IC-Verds, visiblement contrariat, va encertar a dir: «Ja us regalaré un llibre que en parla». I el llibre, finalment, li van regalar a ell. Joan Barnadas

(ERC) l'obsequià amb un exemplar de «El Temps» perquè es llegís un estudi «molt ben fet» sobre el PVC i les seves conseqüències nocives. El que és evident és que arran de les denúncies fetes sobre els perills de la utilització del PVC per part de Miquel Macias, Joan Barnadas ha sentit una sana curiositat intel·lectual sobre aquest tema. Aquest fet hauria d'encoratjar Miquel Macias: el seu missatge és vàlid i necessari, només li cal, això sí, ajustar el «tempo» del seu discurs.

La darrera sorpresa del Ple fou la «presentació», per part de Joan Romero (PSC), d'un fulletó editat per l'equip de govern -amb el malèvol títol de CiUtadans- destinat a explicar la gestió de CiU al front del Consistori. Sembla ser que CiU s'ha decidit a incrementar la seva presència gràfica dins la CiUtad d'Olot, capital de «La Comarca» del mateix nom.

Albert Rubirola

"De montería"

Més tard, els automòbils plens de sang i cadàvers s'entornen cap els seus quaters urbans, entre grasses rialles i grollers comentaris sobre suposades gestes que amb l'amaniment etilic cada cop es van fent més heroiques.

R

anger Rovers, Mitsubishi... Matrícules de Madrid, de Barcelona... i prop de tres centenars de persones amb oneroses vestimentes de camuflatge i

tota mena de modern armament, a tall d'escamots txetxens. No manquen nombroses canilles de gossos de tots tamany i colors.

Aviat sonen els primers trets i, en poca estona, els espetecs s'ensenyoren de tota la vall. Enmig d'un infern acústic, les faristeles boscatanes cauen una rera l'altra, preses en aquell parany de proporcions gegantines sense escapatòria possible. 49 senglars, nombre indeterminat de cèrvols, de muflons i de tota mena de ferams que han tingut la dissort de posar-se a tret d'aquells valents, deixen la vida en aquesta versió animal de la neteja ètnica.

Més tard, els automòbils plens de sang i cadàvers s'entornen cap els seus quaters urbans, entre grasses rialles i grollers comentaris sobre suposades gestes que amb l'amaniment etilic cada cop es van fent més heroiques.

Les darreres rialles ressonen amargament entre les cingleres, instants abans que la Vall s'ompli d'un silenci impressionant molt més pregon de l'habitual. Són instants en els quals hom no pot defugir el calfred tenebrós que per moments s'apodera de tot el cos, en veure el constrenyiment, en forma de silenci corprenedor que emana d'aquella natura violentada. Els ocells han interromput el seu cant, els arbres eviten qualsevol remor de les seves fulles, i per descomptat, la poca animaleria que ha pogut escapar-se d'aquell damnatge o bé encara córrer molt lluny, muntanyes enllà, o bé roman esporuguida en el més fons dels seus caus d'on no sortirà en una bona colla de dies.

Tanmateix, parant bé l'orella encara se senten dos sons: uns, provinents del fons d'algunes clotarades en forma de gemecs dolorosos del bestiar ferit que es plany del seu dolor i de la seva dissort: més voldrien ésser morts que fer front al dolor i solitud que els espera; i els altres del xipollejar constant d'una aigua que ve a constatar que malgrat tot, el món no s'atura i que tard o d'hora tot arriba a bon port, així com aquells milions i milions de gotes d'aigua arriben a la mar.

I tot plegat no ha estat una fantasia, ni un relat provinent de terres molt llunyanes; es tracta d'un fet

verídic esdevingut pocs dies enrera molt a prop nostre: a la vall d'Hortmoier. I no és sinó una mostra de cacera, pròpia d'altres temps i d'altres terres, que gràcies a l'entusiasme de certs nous rics urbans, i amb les corresponents complicitats locals, amenaça de fer-se seva la cada vegada menys nostra Alta Garrotxa.

Carnisseries en el seu conjunt de legalitat més que dubtosa, clarament il·legals en determinats aspectes, però

emparades i tolerades degut al protagonisme dels opulents de torn, a la participació de responsables del Departament d'Agricultura i de les pròpies forces de seguretat, i la cobertura proporcionada per advocats benestants, falsament progressistes, vetllant-nos les espatlles.

Del que ningú, amb dos dits de front, però, no dubta, és que des d'un punt de vista ètic o sentimental, és una actuació del tot reprovable, desproporcionada i repugnant, que no té res a veure amb la caça practicada pels nostres avis i molt poc o gens, fins i tot, amb les habituals batudes dels senglataires del país.

En plena campanya electoral, sentirem els polítics omplir-se la boca amb la defensa del país, la terra, la regió, la nació o l'estat, segons cada particular terminologia, però, en quants casos aquesta retòrica es traduirà en el compromís d'aturar actuacions com aquestes, vertaders atemptats i mostra del menyspreu més absolut contra l'essència i la sensibilitat de la nostra terra, país, regió, nació o el que sigui?

Per les moltes entitats i ciutadans de la comarca, que porten temps i temps lluitant per un futur digne per l'Alta Garrotxa, assabentar-se que fets com aquests s'esdevenen i amb el consentiment per acció o omissió de les autoritats, representen cops molt durs. Es trist adonar-se que pesen més quatre voluntats opulentes i ben situades, que no la voluntat de la majoria dels garrotxins.

Però no ens hi resignem: Desperta terra! vencem la tristesa i la sensació d'impotència davant aitals esdeveniments i fem-los front, la història milenària de l'Alta Garrotxa i la dignitat humana bé s'ho mereixen.

Miquel Macies i Arau

Regidor d'IC-Els Verds a l'Ajuntament d'Olot, i membre de l'A.N.E.G.

Visions i eleccions

I sentiment d'identificació amb què hom considera el propi país és d'alguna manera universal, inherent a cada ésser humà. És natural que

cada persona tingui un sentiment més fort envers la seva terra que envers qualsevol

altra. Així, pels catalans, en tant que catalans, Catalunya és el país més important del món - és el que més els importa - de la mateixa manera que per als alemanys ho és Alemanya i per als colombians ho és Colòmbia.

Tanmateix, si per una banda existeix una certa avinença en el sentiment que envers llur país tenen els seus habitants, per l'altra la visió subjectiva que cada un d'ells en percep pot variar molt. Tot sentiment s'alimenta d'una determinada visió, necessita una determinada idea mental basada en la realitat subjectiva -captada pel subjecte- que el sustenti; i tota realitat subjectiva tendeix a desvetllar un determinat sentiment. En cada ésser humà l'esfera perceptual i l'esfera sentimental coexisteixen i interactuen. Ara bé, l'esfera de la percepció ofereix més varietat que l'esfera dels sentiments i, en conseqüència, sentiments semblants poden correspondre a visions diferents.

La majoria de les persones que viuen a Catalunya tenen envers aquest país un sentiment positiu, el qual pot ser viscut amb més o menys intensitat en cada cas. Vull dir que totes elles volen el bé i no pas el mal, per aquesta terra i la seva gent. Ara, a l'hora de concretar què és allò que és bo i allò que no ho és, la unanimitat desapareix. Les perspectives resulten ser tan diferents com ho són les realitats subjectives en què es basen. Tant els nacionalistes com els espanyolistes, els dretans com els esquerrans, els verds color bitllet com els verds color de prat, volen el bé per a Catalunya, però mentre que uns consideren que és bo que Catalunya sigui políticament més independent d'Espanya, els altres diuen que és millor el contrari; altres contempen la bondat d'una Catalunya socialment jerarquitzada i s'hi oposen els que veuen la bondat en una Catalunya internament solidària; uns descobreixen el bé en les fàbriques i autopistes i els altres en els rius nets i la natura verge.

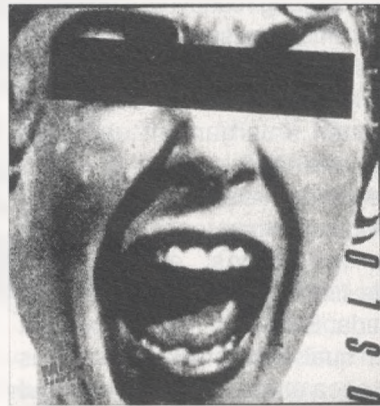
Els partits són les organitzacions que representen i expressen, cadascun, una determinada visió política, social i econòmica, amb la qual s'identifiquen, més o menys, els seus votants. I dic més o menys perquè hi ha més visions diferents que no pas partits, per allò que

dèiem de la varietat subjectiva. però com que no es pot crear un partit per cada matís ideològic i, a més, la unió fa la força, cada partit existent delimita i segueix unes directrius ideològiques generals que aspiren a representar el percentatge de població més alt possible. Un elector pot discrepar d'alguna línia general o d'algunes

actuacions concretes del seu partit i no obstant el vota perquè, en conjunt, s'hi identifica. Ara bé, quan una persona demòcrata no s'identifica amb cap dels partits que es presenten en unes eleccions, a l'hora de votar ho fa en blanc. També hi ha gent que, tot i no identificar-se massa amb un partit, el vota per sostreure força relativa a un altre que li agrada menys. En aquest cas es dona una identificació a la inversa; és com dir: "no m'identifico amb cap partit, però amb aquell encara menys". Semblaria més ètic, o més saludable per a la democràcia que la gent votés honestament el partit que més li agrada, independentment de la força dels altres, o que votés en blanc, si no n'hi ha cap

que el convenci. No obstant, no pretenc jutjar aquest fet, si més no perquè una premissa bàsica de la democràcia és la llibertat de vot, sigui quina sigui la seva motivació. La que potser ja és més dubtosa és la postura de l'abstencionista, perquè en aquest li és indiferent que es facin eleccions o que no se'n

facin i, per extensió, que hi hagi democràcia o que no n'hi hagi. Potser l'única justificació comprensible de la inhibició en el vot fóra -a part del cas de força major- el de la persona que, per raons de caire ideològic, no vol atorgar representativitat a una determinada cambra legislativa. Però, fins i tot en aquest darrer cas, considero que és una actitud més responsable i civilitzada el vot en blanc. Amb aquest vot el ciutadà pot significar, o bé que no s'identifica amb cap dels partits que es presenten, o bé que considera que aquestes eleccions no li pertocuen; en qualsevol cas, amb el seu vot contribuirà a afermar el valor universal de la democràcia, tant com ho pugui fer un vot de qualsevol altre color.

Xavier Teixidor

Regreso al pasado II

a uns dies Joaquin Leguina comentava en un programa de ràdio, que estudiava la possibilitat d'exiliar-se a Catalunya.

La causa, el clima -clímax- polític que deixa entreveure la possible victòria del PP. Sé que el que costa creure com es viuen-veuen certes actituds que comencen a ser habituals i dominants en la resta del país, sentides des d'una Catalunya ufana i dialogant en la qual l'únic partit que planteja radicalismes és el conservador PP. Sincerament crec que el que diu Leguina no és cap collonada, perquè el que ha estat, està i estarà passant no es correspon a la realitat social del país, sinó que resideix en la memòria d'un segment social que aspira a controlar altra vegada el poder i vol fer-ho de pressa.

Un cert sentiment de pèrdua, de desorientació, planeja per sobre les eleccions del dia 3. Sociològicament, Espanya és un país de centre-esquerra, que pel que diuen les enquestes i els "enteraos" votarà massivament un partit conservador (amb una base social que inclou l'extrema dreta) com al millor exponent i defensor dels seus interessos. Ja va passar a França en les passades eleccions al parlament, qui millor representava els projectes de l'esquerra social era la coalició de centre-dreta. Problema de persones? Confusió d'objectius dels partits? Desarrelament social de les cúpules dirigents?

No serà perquè hem decidit col·lectivament canviar de model de societat, ja que els dos partits que poden governar efectivament són partidaris de seguir -a velocitats diferents- el guió que marca la real-politik europea.

Serà potser per canviar les cares als telediaris?

Serà per aquest innat esperit masoquista -tan francès- de castigar, castigant-nos?

Serà per l'enyorança de tornar a tenir al govern els conservadors reals, després d'anys de política conservadora?

No oblidem que aquest país no és gaire diferent sociològicament als altres europeus. L'única diferència notable és que aquí no tenim un 10% de l'electorat d'extrema dreta, que és present a les eleccions separat d'aquesta onada d'ex-majoria silenciosa popular que es manifestarà el dia 3. Està perfectament integrat i són tan necessaris els seus vots al partit que ni tan sols s'han plantejat la possibilitat de crear una escissió per la dreta, que aclarís les tendències, ara que han decidit ser de centre.

Com en un d'aquests viatges estiuencs a països subdesenvolupats, tornem a marxar forçades al nostre passat, i ho fem convençuts que aquests petits espais que tant ha costat de guanyar els defensarà millor aquell que proposa en el seu programa eliminar-los. Tornem enrera cofois perquè ens han dit que en aquests temps de pensament únic, ja no hi ha dretes ni esquerres, sinó centres més o menys centrats. Reculem contents i plens de pragmatisme. Preparem-nos, avançant ràpidament, i tots deixarem alguna cosa pel camí. Fa por de veure amb quina velocitat ens desplaçem cap al passat.

Àngel Parada

El vot més útil

m diuen que les eleccions del 3 de març són la trentena convocatòria electoral que hi ha a l'estat des que l'any 1977 s'inicià el camí democràtic. Són,

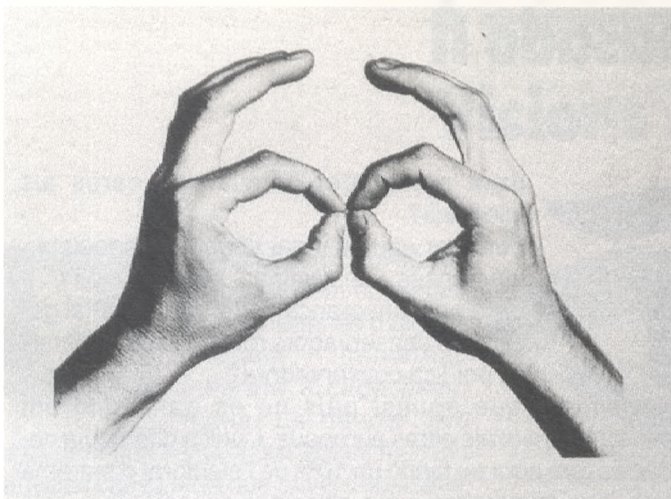
sens dubte, moltes eleccions. No és rar, així, que molta gent senti un cert cansament electoral; sobretot si considerem que al gran nombre de convocatòries, s'hi sumen unes campanyes que resulten sempre molt repetitives en arguments, imatges i tècniques per arribar a l'electorat. És indubtable, de tota manera, que aquesta convocatòria del 3 de març és molt important. Per primera vegada des de 1982, el panorama polític pot canviar substancialment i, atenció, pot variar l'equilibri de poders que existia.

M'explicaré. En aquests temps de desconfiança vers la

classe política, l'electorat evita sempre que pot de concentrar tot el poder en unes soles mans. Sembla que, amb el control dels parlaments, no en té prou. Així, distribueix poder entre els diferents partits, de manera que uns contraresten els altres, en un equilibri complex de poders i contrapoders.

El comportament electoral dels Estats Units resulta paradigmàtic en aquest sentit. Fixem-nos que mentre els republicans Reagan i Bush foren presidents, el Congrés fou irreductiblement demòcrata. Ara, per contrarestar el demòcrata Bill Clinton, al Congrés són majoritaris els republicans més conservadors. stic segur, per altra banda, que es deu contrapesar també el poder federal, des dels diferents estats de la Unió.

A tots els països democràtics es produeixen aquesta mena d'equilibris. Sovint, el contrapès al poder central l'efectuen

els poders regionals, que cada dia tenen més força. També els municipals. A països tan centralistes com França, és difícil de col·locar contrapesos. Així, l'electorat ha de forçar les estructures de poder fins a produir situacions tan difícils com que s'anomenà cohabitació, que feu conviure un president socialista amb un primer ministre conservador. Ara, quan aquests dos primers mandatari són conservadors, a França no hi ha cap contrapès institucional suficientment potent i, així, és ben lògic que la disconformitat amb Chirac no trobi on vehicular-se i acabi esclatant al carrer.

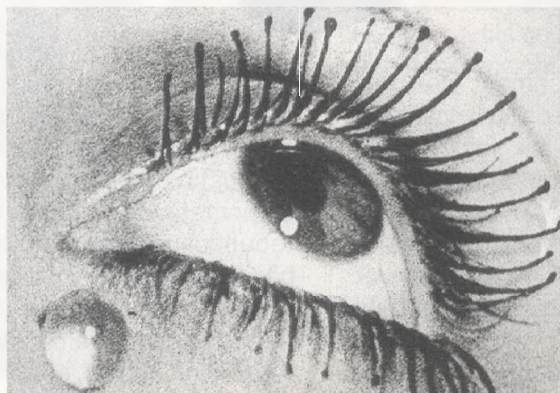
Apropem-nos, però, a la nostra realitat política. Si en algun lloc l'equilibri de poders és realment complex és a l'estat espanyol que sorgí del mapa autonòmic i, peculiarment, a Catalunya. Al govern socialista de l'estat, que durant anys fou molt poderós, li féu contrapès el govern convergent de la Generalitat. El joc d'equilibris, però, no s'acaba pas aquí. A Pujol li feien de contrapès molts ajuntaments socialistes. les relacions entre aquests diferents nivells han sigut, per moments, molt difícils. En més d'una ocasió, tant en la relació Estat-Generalitat com en la relació Generalitat-Ajuntaments han saltat guspies. mai, però, les guspies encengueren un foc i, així, entre els partits que ocupaven les diverses institucions s'establí un equilibri molt sòlid i admès per tothom, de poders i contrapoders.

Votació rera votació, i durant anys, l'electorat ha anat ratificant aquest equilibri. Li convenia aquest panorama on es contrarestaven els uns als altres. I això fins al punt que, per bé que hi havia un nombre molt important d'electors molt fidels a una determinada opció, n'hi havia molts que anaven fluctuant en funció de la convocatòria: a les espanyoles votaven González, a les catalanes Pujol i a les municipals, Nadal, Maragall, Macias... La política catalana era, doncs, bastant estable. L'any 1995 tot indicava que una peça important d'aquest equilibri, Barcelona, podia variar de color. Semblava que el Cap i Casal que sociològicament estava canviant molt, ja no votava els socialistes i podia caure en mans convergents. En diverses eleccions, CiU hi havia guanyat. Quan en Miquel Roca es va presentar com a candidat a l'alcaldia

semblava ja del tot evident que el canvi es podia produir. L'electorat, però, va decidir mantenir l'equilibri de poders. No va voler que a les dues bandes de la Plaça de Sant Jaume manessin els mateixos. Era massa poder per als convergents!

I què passa ara, que després de molts anys aquest equilibri sembla que es pot trencar definitivament? La continuïtat del PSOE s'ha fet insostenible. A l'electorat espanyol se li fa impossible de votar-lo. L'Aznar (ho diuen les enquestes) tampoc no té la confiança dels electors. Votarà sense convenciment pel PP, però el votarà. L'alternança és indubtablement bona pel sistema democràtic. Cal, però, anar amb compte perquè tot el sistema de poders i contrapoders que hem descrit es modificarà. No es pot votar tal i com es votava fins ara. Tothom - fins i tot els abstencionistes - s'ha de repensar el seu vot. Tothom l'ha de repensar en funció del nou equilibri que molt probablement es produirà. I, sincerament, crec que cal votar en funció del PP. Hem de començar ja a pensar en la manera de contrapesar un govern del PP a la Moncloa. Hi hauria de pensar l'electorat espanyol i hi hauria de pensar sobretot l'electorat català, si és que vol continuar enfortint el seu autogovern. Davant d'una allau de vots tan gegantí com el que pot anar a parar al PP a tot l'Estat, cada vot català ha de procurar ser al màxim d'útil. No és el moment de fer vots testimonials! A la circumscripció de Girona, per exemple, no es poden perdre vots donant-los a ERC que és ben segur que no té cap possibilitat de tenir diputat. I, sobretot, no es poden perdre vots nacionalistes quan resulta que CiU per unes poques desenes de vots podria arribar a perdre el tercer diputat, que pot anar pel PP que aconseguiria treure's l'espina de Girona, l'única circumscripció de tot l'Estat on no té acta de diputat. Hi ha qui pensa que per frenar Aznar s'ha de votar els socialistes. Certament que a la majoria de províncies espanyoles, votar PSOE és la millor manera de frenar el PP, però a Catalunya hi ha la possibilitat de votar CiU, que és una força que, a més de poder frenar l'Aznar a Madrid, pot garantir que Catalunya es converteixi en l'únic oasi no controlat pel PP a tot l'Estat.

En definitiva, crec que el vot més útil en aquest moment crucial és el que es fa per CiU. Per sort o per desgràcia - crec que és més una sort que no pas una desgràcia - durant els propers tres anys no hi haurà eleccions (en principi!). Això vol dir que l'equilibri de forces que sorgirà del proper 3 de març no canviarà durant molt de temps. Si l'any vinent hi haguessin eleccions a Catalunya ens podríem permetre el luxe d'equivocar-nos ara perquè podríem donar la majoria absoluta a CiU per contrarestar l'Aznar. Avui, però, no ho podem fer. Tres anys amb un Aznar pletòric i un Pujol feble són molt llargs! Anem alerta, doncs, de no equivocar la nostra papereta!

Carles Llorens

Responsable de la campanya de CiU a la Garrotxa

La caiguda de les ideologies (2)

om deia l'altre dia, la feina dels intel·lectuals del règim és parlar de coses que semblin importants però que en realitat no ho siguin gens. Als portaveus oficiosos del poder se'ls dóna tribunes públiques (a la ràdio, a la tele),

càtedres i direccions de centres d'estudis perquè impressionin al personal amb la seva dialèctica misteriosa, pseudo-filosòfica, post-existencialista i neo-progre, i així els que manen tenen el camp lliure per tenir cura dels seus interessos. Un exemple d'aquests putxinel·lis del pensament és el conte de la "caiguda de les ideologies".

Va ser a principis dels vuitanta quan al nostre país se'n va començar a parlar, i també se'n parla en les efemèrides del maig del 68 (al cap de vint anys, vint-i-cinc, etc...). La tesi és que la gent d'avui ja no s'apunta entusiàsticament a projectes polítics revolucionaris o de transformació social, com ho feia abans (per exemple, al 68). Es diu que el jovent està totalment passiu, que el socialisme s'ha acabat, o que els anarquistes són una espècie en extinció. Per això, diuen, des del maig del 68 la gent es refugia en el consumisme més voraç, en les sectes despersonalitzadores o en el "pervers" nacionalisme (Améni!).

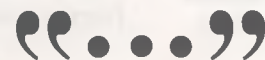
Aquesta visió tan romàntica de les lluites obreres i del maig francès és molt entrançable, i es pot perdonar. El que ja costa més d'ignorar és la visió estretíssima que tenen aquests comentaristes del que són les ideologies i les transformacions socials. Sembla que tot el que no siguin vagues generals i degollar empresaris no és digne d'esment (probablement això és un remanent del seu passat marxista-leninista, el qual ara cuiden d'amagar).

Que els joves estiguin despolititzats és molt relatiu, com hem vist en les mobilitzacions pel 0,7 % per al tercer món, o amb el moviment d'objectors i insubmissos. Ara bé, del que sí me'n faig creus és que aquesta gent ignorin olímpicament el procés d'emancipació de la dona.

L'emancipació de la dona, que s'està produint de forma gradual, és una de les transformacions socials o culturals més importants de la història de la humanitat (al meu entendre, més important que qualsevol picabaralla de classe). Com que el món polític i intel·lectual ha estat tradicionalment dominat pels homes, no és res d'estrany que els pensadors del règim hagin passat per alt el tema, o l'hagin considerat de menor importància. És allò de no saber veure la pròpia ideologia, de no poder-se aixecar en l'aire estirant-se la camisa, com ho feia el Baró de Munchausen.

Perquè aquests entesos se n'adonessin, potser caldria que les dones sortissin al carrer amb *kalashnikovs* a matar masclistes i toreros, cosa que no crec que passi. O pot ser la causa és una altra. Potser tenen por... por que algú els preguntí com ho porten a casa seva. Qui sap?

Joan Pujolar

Xifres

En aquell temps de 1996, els constants alts i baixos de l'economia arribaven a afectar fins i tot a l'administració -en el fons administraven més en funció dels resultats electorals

que no pas en benefici del poble- i es traduïen en fortes retallades de pressupost. Aquestes retallades afectaven sempre els mateixos col·lectius, els més pocs considerats. I en aquesta relació de víctimes, n'hi havia una que, mirant-ho des de l'òptica del nostre temps, fregant el segle XXII, no entenem. Era la cultura, sobretot la cultura a nivell de poble, perquè a gran escala, en les actuacions fastuoses, faraòniques, producte de l'egocentrisme d'alguns lídes, com ara la construcció del Gran teatre Nacional de Catalunya, del qual avui queda encara alguna columna dreta, la restricció era purament imaginària. Ara bé, de diners per conferències, per llibres, per beques, etc., havien quedat reduïts en un 50%. En realitat, aquelles societats vivien absolutament enganyades. De tant mirar-se el melic, havien arribat a creure's que tot anava bé. Molts acceptaven com un èxit que la Ciutat d'Olot, amb cosa de vint anys, hagués passat dels 25.000 als 28.000 habitants. Ignoraven que altres ciutats de les mateixes característiques ja anaven pels trenta. Aquest faulador té ara els seus dubtes de si la gent era tan nècia en aquell temps, perquè llegim notícies que si se les creien.... Per posar un exemple, segons l'alcalde de la ciutat, pel Museu hi passaven 50.000 persones l'any. És ben clar que aquesta xifra només pot ser fruit de la suma dels visitants del Museu dels Volcans, de la sala Oberta, de la Carbonera i les del Museu pròpiament dit. Aquesta mena d'operacions matemàtiques ja tenien un precedent antològic arran de la Primera Mostra Pessebrística de 1992. A l'hora de fer el recompte van sumar els que havien entrat a l'Hospici, més els de Sant esteve, més els de Can Trincheria, més els..., però mai no van pensar a dividir-ho per sis o per set, que era el nombre de seus existents. Només així s'entenen alguns cofoïsmes, alguns de bona fe, d'altres per ignorància i altres, els més greus, per intentar evitar que es posés al descobert la ineficàcia de la seva gestió.

El Faulador: Moli

Febrer de 1996

l'Ateneu: acta de defunció

“ Cinc anys de viatge es poden fer molt curts o ben llargs... Setanta-i-tantes conferències, unes interessants, altres oportunes, algunes realment apassionants... Unes línies de cooperació no sempre fructíferes, però necessàries: Cine-club, Garrotxa Solidària, Fòrum de Teatre, Llibres de Batet... I ara, un adéu sobtat, ja irreversible, que algun dia potser lamentarem. ”

Diccionari de butxaca de l'Ateneu

Alguns amics que han llegit la carta de comiat de l'Ateneu ens han preguntat si, a més de les raons que hi exposàvem, n'amagàvem alguna altra. No, no n'hi ha més, però hem pensat que potser aquestes notes, a manera de diccionari —incomplet, personal i segurament sentimental—, els poden ajudar a entendre millor la nostra decisió.

A

ATENEU

El nom no fa la cosa, però pot provocar malentesos i susceptibilitats. Pel que hem sabut, l'elecció del nom de l'entitat va despertar en alguns sectors unes expectatives que després no han vist satisfetes. La crítica és legítima, però hauria de tenir en compte que actualment el concepte d'ateneu no té gaire res a veure amb el que definia les associacions d'aquest nom que van sorgir durant la segona meitat del segle passat i que van tenir una notable influència fins la guerra civil. La paraula *ateneu* serveix avui per a designar institucions tan acadèmiques com l'Ateneu Barcelonès o moviments alternatius com l'Ateneu de la Vall del Llémena. A Olot, d'altra banda, les associacions que al llarg de la història han respost a una voluntat ateneïsta no han usat aquest nom: l'Institut Olotí de les Arts, les Ciències i les Lletres d'inicis de segle, la Palestra de Ramon Vayreda als anys trenta o el Central/Foment de les Arts dels nostres dies. I un dels pocs ateneus que van existir, l'Ateneu Obrer, va ser eclipsat pel Centre Obrer, com recordava recentment Jordi Pujula. Divagacions històriques al marge, el que sí vam exigir-nos van ser un rigor i una coherència que respectessin un nom potser massa mitificat. La paraula *ateneu*, finalment, té unes connotacions que li donen un alt valor instrumental, pràctic: trucar a algú en nom d'un ateneu estalvia haver de donar moltes explicacions.

C

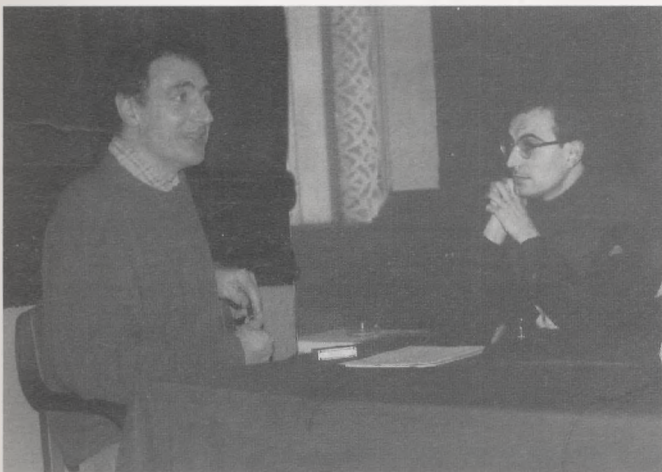
CAIXET

L'any 1990, quan es va constituir l'Ateneu, els diners no eren el principal problema per a mantenir l'associació. Els convidats no en feien una condició especial i la seva presència a Olot solia venir determinada per altres factors. Al cap de cinc anys, la situació ha canviat substancialment. Avui és gairebé impossible muntar una conferència amb menys de 75.000 pessetes. Els honoraris de Fabià Estapé, Vicente Molina Foix o Víctor Mora, per citar només alguns dels noms que han passat per l'Ateneu, pugen a 100.000 pessetes. I no revelem el caixet de Fernando Savater per no ferir la sensibilitat de ningú. Alguns convidats, però, han tingut sempre en compte el caràcter cultural i no lucratiu de l'organització: Javier García Sánchez, Ernest Lluch, Vicent Partal i Francisco Veiga, per exemple, van mostrar molt bona disposició en aquest aspecte. Carme-Laura Gil, finalment, no es va deixar pagar ni l'hotel de tan bé que s'ho havia passat contestant el foc creuat dels professors que havien assistit a la seva conferència sobre els dotze anys de la seva estada en el Departament d'Ensenyament. [Vegeu també GINER, Salvador].

E

ERICE, Víctor

Aconseguir la presència de Víctor Erice a Olot, en el marc dels actes commemoratius del centenari del cinema, va ser un dels reptes més difícils i agraïts de l'Ateneu. La llegenda del director de *El espíritu de la colmena* —només tres pel·lícules en vint anys— s'estén a diversos aspectes de la seva personalitat. Així, per exemple, arrossega una fama d'home indecís —Miguel Marías ens explicava que va trigar dos anys a escollir les seves pel·lícules preferides per a un cicle que li havia proposat la Fimoteca Española—, que pot desdir-se a última hora d'un compromís adquirit amb antelació. Els primers contactes, sempre epistolars, van ser complicats, però, a la fi, la sort ens va venir de cara. Un cop a Olot, tots els nostres temors es van esvaïr: Víctor Erice es va revelar com una persona extremadament atenta, receptiva i sensible. L'endemà de la conferència, va manifestar el seu interès per visitar el Museu Comarcal: el seu amic Antonio López, el pintor protagonista de *El sol del membrillo* li havia recomanat encaridament l'obra de Miquel Blay. Mentre l'acompanyàvem i ens anava comentant una eina de carboner, una fotografia d'un taller de sants o un dibuix de Joaquim Vayreda, no podíem deixar de pensar que la mirada neta i encuriosida que es fixava en aquells objectes era la mateixa que havia generat aquesta meravella que és *El Sur*. Fa pocs dies rebíem una nota seva d'agraïment per les atencions rebudes a Olot i ens desitjava un bon any a l'Ateneu i al Cine-Club. Poder parlar sense presses amb Víctor Erice i Miguel Marías, dinar amb Fernando Savater i passejar per la Fageda amb Vicente Molina Foix han estat unes estones que sempre recordarem i que ens han compensat de tots els nervis i preocupacions que hàgim pogut tenir durant aquests cinc anys.

Antoni Mayans i Manel Masó, dos dels responsables de l'Ateneu.

G

GINER, Salvador

La prova més evident que s'ha produït aquella inflació en el mercat de la conferència de la qual parlem en la nostra carta de comiat és la conversa telefònica que vam mantenir amb el sociòleg Salvador Giner, al qual volíem convidar perquè ens parlés de la crisi de l'estat del benestar. Quan va saber què pagàvem normalment als convidats —aleshores unes 30.000 pessetes—, el diàleg va esdevenir cada cop més desagradable. Després de recordar-nos el seu currículum de professor britànic, europeu, ens va etzibar una frase lapidària, definitiva: «esteu fora del mercat». Amb un quart d'hora davant de l'ordinador, escrivint un article per a *El País* o *La Vanguardia*, ens va dir, guanyava molt més i s'estalviava totes les incomoditats de l'autopista i de la nit. La crua franquesa de Salvador Giner va suposar un seriós toc d'atenció: ens vam adonar que aviat només podrien programar conferències les entitats financeres. La distància amb Barcelona agreuja encara més la situació: bona part dels intel·lectuals d'aquest país no condueixen —»ni conduzco ni me conduzco», ens deia Fernando Savater— i la factura del taxi i de l'hotel supera sovint els honoraris de la conferència.

K

KUWAIT

Per més d'una raó, un dels actes més emotius de l'Ateneu va ser la conferència pronunciada per Josep Delàs, antic militar i president de Justícia i Pau de Girona, sobre la guerra del Golf, el mateix dia que finia l'ultimàtum que l'ONU havia donat a l'Iraq perquè retirés les seves tropes de Kuwait. L'acte —que va tenir alguna cosa de litúrgia— va generar alguna anècdota, quan la Carme del bar va irrompre en el col·loqui per anunciar a l'auditori una notícia que acabava de donar la televisió sobre el conflicte. Però el moment més tens de la nit es va produir quan, tan aviat com va acabar la conferència, el pare Bars, el nom amb el qual nosaltres coneixíem el senyor Manuel Bars i Casamitjana, va qüestionar amb vehemència, apel·lant a exemples de la nostra història recent, una frase que el nostre company Manel Masó havia pronunciat en la presentació, «sempre és preferible una pau injusta que una guerra justa», una sentència manllevada de *Lluvia negra*, l'al·legat antibel·licista del cineasta japonès Shohei Imamura que havíem pogut veure dies abans al cine-club. El senyor Bars era un soci agraït de l'Ateneu, una persona encuriosida, amb ganes de saber i de participar: el vam trobar a faltar sovint. L'Orfeó va viure altres moments emotius: recordem el record d'Ernest Lluch al desaparegut historiador olotí Ricard Jordà, la sinceritat

del periodista Gregorio Morán en preguntar-se en veu alta com explicaria al seu fill el fracàs de la transició o la glossa de Fernando Savater a la crònica de Cabeza de Vaca per a comentar allò que per damunt de les diferències uneix la condició humana.

P

PAÍS, EL

En la seva columna setmanal de *La comarca d'Olot*, l'alcalde d'Olot, Pere Macias, va saludar l'aparició de l'Ateneu com una mena de refugi «per tots aquells a qui l'ensorrada de les tesis marxistes ha deixat una certa sensació de buidor pel que fa a la seva visió crítica de la societat». Més tard, la presència d'alguns conferencians ens va fer mereixedors de l'etiqueta de socialistes. La lectura de la relació de totes les persones que han passat per l'Ateneu desmentiria fàcilment aquestes qualificacions. Però si algú ens demanés una definició amb la qual ens sentíssim reconeguts, seria més fàcil recórrer a la premsa que a la política: som vells lectors de *El País*. No és cap *boutade*: la fidelitat a un diari, ni que sigui crítica, conforma i condiona una visió del món que no té res a veure amb la que proporciona la lectura d'un altre. Des d'aquell sopar a Can Guix en què ens vam plantejar de portar a Olot la gent que ens agradava llegir al diari, *El País* ha tingut molt a veure amb la creació i l'evolució de l'Ateneu. I no només perquè bona part dels convidats són o han estat col·laboradors del diari —Josep Antich, Joan Barril, Victòria Camps, Miquel Jurado, Vicente Molina Foix, Joan Subirats, Fernando Savater—, sinó perquè, considerat com a intel·lectual col·lectiu, en una feliç expressió de José L. Aranguren, *El País* ha reflectit les nostres preguntes, els nostres dubtes i les nostres perplexitats, ens ha donat algunes respostes i ens ha plantejat noves preguntes i nous dubtes. Les seves contradiccions podrien ser perfectament les nostres contradiccions. El problema, el gran problema de l'Ateneu, ha estat tenir al cap un públic amb el perfil d'un lector de *El País* en una ciutat que s'ha convertit en un gran plató de TV3. [Vegeu també PROGREG].

P

PROGRE

«Si ho arribo a saber no em poso corbata». Quan Joan Barril va pronunciar la primera conferència de l'Ateneu ens va confessar que havia quedat sorprès de veure tants progrés junts. Tan sovint ens recordava amb ironia aquesta condició —en Barril va ser un bon col·laborador de l'Ateneu des del començament— que la utilitzàvem quan algun

convidat ens preguntava amb quina mena de públic es trobaria a la sala. Cinc anys després no estem tan convençuts que encara siguem progrés i l'Ateneu, nascut poc després de l'ensorrament del comunisme, té molt a veure amb aquesta evolució. Les conferències i les posteriors converses amb diferents convidats ens han ajudat a desprendre'ns, de vegades amb dolor, d'alguns prejudicis i esquemes que l'esquerra ha arrossegat durant molt de temps. Per bé o per mal, la visió que ara tenim de la política d'immigració, per exemple, no és la mateixa que teníem abans d'escoltar Joaquim Giol o Eulàlia Vintró i tampoc no estem segurs que avui subscriuríem allò de les paus injustes i les guerres justes. A l'Ateneu es van sentir argumentats discursos liberals i socialdemòcrates, pronunciats per persones gens sospitoses de vel·leitats dretanes. L'al·legat anticomunista amb què Pere Vilanova va acabar la seva conferència sobre la Unió Soviètica va ser d'antologia. Els ex-progrés, però, tenim mala consciència i de tant en tant necessitàvem convidar algú que ens l'esbandís: Cristina Álvarez, Carlos Gabetta, Lluís Mallart i Vicent Partal, des de diferents camps, van complir aquesta funció.

Q

QUÒRUM

Mai no ens va preocupar excessivament el nombre de persones que assistien a les sessions de l'Ateneu, potser perquè durant molt de temps hi va haver un quòrum acceptable. D'altra banda, una aflluència poc excessiva donava una sensació de proximitat que facilitava la confiança i el col·loqui. En qualsevol cas, sempre trobàvem raons per a justificar les absències: els divendres, el dia habitual de les conferències de l'Ateneu, es concentrava bona part de l'activitat cultural olotina, que sovint aplega un mateix públic. I és que, malgrat el tòpic de l'escassa oferta cultural de la ciutat, un dels problemes de l'Ateneu ha estat de calendari: trobar un dia en què no coincidíssim amb una pel·lícula de cine-club, una obra de teatre, un concert o una altra conferència que obliguessin el nostre públic a escollir contra la seva voluntat. Darrerament, però, havíem començat a detectar símptomes de cansament, que no vam considerar greus fins el dia en què Enric Satué, tot un Premi Nacional de Disseny i un teòric d'aquesta especialitat reconegut arreu d'Europa, no va tenir cap professor ni cap alumne de l'Escola de Belles Arts que l'escoltés. Aquella nit vam començar a plantejar-nos que hi havia alguna cosa que no acabava de rutllar prou bé.

T

TRUCADA

Un dels fracassos més evidents de l'Ateneu ha estat no haver aconseguit la permeabilitat de públics, és a dir, no

haver trencat aquest vici olotí que consisteix a assistir a alguns actes culturals en funció de qui els organitza i no del prestigi del convidat. Tanta dèria hi teníem que vam arribar a muntar alguna sessió gairebé només per provocar aquesta barreja. Va ser inútil: la conferència de mossèn Joan Carreras sobre la relació de Josep M. Capdevila i Balanzó amb Olot —el primer acte que es va celebrar a la ciutat per a commemorar el centenari de l'il·lustre assagista olotí— va tenir una assistència ridícula. Poques setmanes després, el mateix Joan Carreras intervenia en un acte institucional en un Ajuntament ple d'una gentada de la qual es faria difícil saber si hi acudia per l'interès del personatge o responent a una amable trucada. I és que les trucades des d'Alcaldia funcionen: ho vam poder comprovar en carn pròpia quan una conferència de l'alcalde, que havia de ser un acte com qualsevol altre, es va convertir, a desgrat nostre, en un autèntic bany de masses preelectoral al qual van assistir dues-centes persones, moltes de les quals encara no deuen saber a hores d'ara que aquell acte l'havia convocat una entitat que es deia Ateneu. Però ni tan sols aquesta conferència tan nostrada va merèixer l'honor d'una ressenya a *La comarca d'Olot...* Reconeguem-ho sense embuts: per als sectors vinculats al poder polític, cultural i mediàtic local, l'Ateneu ha passat desapercebut. Segurament no sabem utilitzar el telèfon.

V

VÁZQUEZ MONTALBÁN, Manolo

Manolo Vázquez Montalbán encapçala la relació de personatges que vam convidar a l'Ateneu i que per una raó o una altra no van poder ser-hi presents. Amb l'autor de *El pianista* vam establir un primer contacte, però l'operació que va patir i la posterior convalescència van complicar les coses. Altres absències han estat les de Josep M. Castellet, Josep M. Colomer, Carles Francino —que va declinar parlar de la visió que alguns mitjans de comunicació de Madrid tenen de Catalunya—, Pere Gimferrer —per al qual passar una nit fora de casa és un obstacle insuperable—, Vicenç Fisas, Carmen Martín Gaité, Javier Marías —que ens va escriure una atenta carta en què excusava la seva participació en la celebració del centenari del cinema—, Carme Riera —en plenes oposicions de càtedra—, Jordi Solé Tura, etc. I, és clar, ens queda el regust de no poder escoltar ja algunes persones el nom de les quals teníem al rebost, com Vicente Verdú. Afortunadament, per als qui ens agrada escoltar, sempre hi haurà persones amb les quals podrem aprendre o emocionar-nos.

Antoni Mayans
Albert Rubirola

Una mala notícia

No sóc de l'Ateneu, però em sento molt implicat en la seva breu història. Soci primerenc, espectador habitual, col·laborador des de diferents entitats (Cine-Club Olot i Garrotxa Solidària), convidat en una ocasió, amic, confident,... He compartit amb els seus responsables alegries però també molts patiments: l'equip de so que no acaba de funcionar mai bé, la sala que no s'omple malgrat el prestigi del convidat, els crits dels clients habituals de l'Orfeó que no deixen sentir les paraules del conferenciant, el volum del televisor de la sala del costat massa alt, els cartells que no acaben de sortir, la coincidència amb altres actes imprevistos que dispersen el públic potencial, la ràbia davant de les crítiques injustes. Són cinc anys de complicitat que no em permeten ser gaire objectiu. Però tampoc no importa perquè l'objectivitat no existeix.

La desaparició de l'Ateneu és una mala notícia per a la ciutat i la seva vida cultural. Qualsevol entitat amb una activitat regular que es retiri suposa una pèrdua important que deixa un buit difícil d'omplir. Però si, a més, aquesta

entitat ens ha acostumat a una programació d'una gran qualitat presentada amb rigor i seriositat tal com ho ha fet l'Ateneu, llavors la desaparició es converteix en una gran pèrdua lamentable. En cinc anys l'Ateneu ha esdevingut una referència, un clàssic dins de la vida cultural olotina. I això no és fàcil: suposa un gran esforç de treball, de constància i d'exigència mai prou agraït i sempre a punt de ser criticat. Les circulars, els cartells, les presentacions, la mateixa sala de l'Orfeó,... han creat un estil, una marca de la casa, inconfusible que serà recordat durant molt de temps. Alguns potser haurien volgut un Ateneu més combatiu, més obert, més centrat en temes locals, no tan elitista (?),... Cadascú des de fora es crea el seu propi model ideal segons els seus interessos. Jo mateix hauria preferit un Ateneu més centrat en temes culturals (cinema, literatura, art, música), malgrat que són els que porten menys gent. Però allò important no és l'entitat pensada o imaginada, això no costa gaire, sinó l'entitat creada any rera any, acte per acte.

El que més agraeixo a l'Ateneu és que m'hagi fet oblidar moltes vegades que visc en una ciutat petita i provinciana lluny dels grans centres culturals. La llista de

convidats que han passat per l'Orfeo durant aquests cinc anys és increïble. Però no únicament els noms dels conferencians són els que determinen la qualitat dels actes; també cal tenir un cert do de l'oportunitat i crear una certa complicitat, cosa que l'Ateneu ha sabut fer. Do de l'oportunitat que ha propiciat el tractament de temes que posteriorment s'han convertit en notícies estrelles i matèria habitual de tertúlies mediàtiques. Complicitat aconseguida a través del profund

Fernando Savater

coneixement dels convidats escollits i la sincera admiració sentida cap a ells, i també, cal dir-ho, a través de les meravelloses presentacions que ha fet Antoni Mayans, dignes de les errades que precedia (recordo molt especialment les de Fernando Savater i Miguel Marías). La selecció de convidats la majoria de vegades ha estat molt encertada. Quasi sempre he tingut la sensació que aquell conferenciant era el més adequat per aquell tema, fet que demostra el bon criteri que s'ha seguit. Però l'Ateneu no només s'ha limitat a fer venir especialistes de prestigi foranis, també ha sabut aprofitar els recursos d'aquí, tant en tractar temes estrictament locals com en convidar persones vinculades a la ciutat o a la comarca.

També admiro l'Ateneu (i l'envejo) per l'absoluta llibertat que ha regit el seu funcionament. En un temps en què la gent no se sent responsable de les activitats culturals, abandonant-les en mans de l'administració, i en què moltes entitats perden més temps demanant diners (sobretot públics) que no fent alguna cosa, l'Ateneu ha aconseguit una total autonomia en tenir un centenar de socis que han garantit el finançament de les seves activitats. Això li ha permès fer sempre el que ha volgut sense haver de donar gaire explicacions. I quan aquesta situació ha perillat per la «creixent inflació de preus en el mercat de la conferència»,

ha continuat mantenint la seva llibertat a través de la col·laboració amb altres entitats o organismes, sobretot la Fundació «la Caixa», però també la Biblioteca, el Museu, el Centre Excursionista, l'Institut Montsacopa, el Cine-Club, l'Associació de Música,... Crec que això és un model de funcionament, avui més difícil del que sembla. Aquesta confiança dipositada tant pels socis com per les entitats demostra el prestigi que s'ha guanyat l'Ateneu durant aquests

cinc anys. Malauradament, aquesta confiança no s'ha traduït en espectadors. Sempla com si es vulgués la seva existència però, en canvi, no es tingués cap necessitat d'assistir als seus actes. Això és un error perquè en una ciutat petita com Olot cal una petita dosi de militància per tal de mantenir un nivell de vida cultural; no només militància a nivell econòmic sinó també com a espectadors. Les entitats necessiten saber-se estimades amb l'assistència de públic.

Quan des del Cine-Club ens vam plantejar commemorar el centenari del cinema, de seguida vam pensar en la possibilitat de treballar plegats amb l'Ateneu, tant per l'amistat que ens uneix com pel fet que els seus responsables havien format part del Cine-Club en un dels seus millors moments. Quan l'Ateneu ens va confirmar la seva participació vam tenir una cosa molt clara i era que la qualitat de la programació estava garantida. Ara ja podíem estar tranquils; el seu nivell d'exigència i la seva capacitat de treball ens portaria a organitzar un centenari digne. Aquest és el concepte que jo tinc de l'Ateneu. A l'entitat que ha estat capaç de portar Víctor Erice a Olot li dec agraïment etern.

Carles Batlle

Llegir, mirar / l'Ateneu

i ha dies a l'hivern que un se sent cansat d'un estrany cansament, com aquelles fulles seques que caigudes dels plàtans mandregen pel Fluvià. Dies que un voldria estar-se quiet sota la pluja, però que per l'atzar, el destí o les «raons», aquell hivern

ni plou, ni neva. Hi ha dies a l'hivern que, com imatges en blanc i negre, desprecien el color per accentuar el contingut, el sentit del gest, de la paraula o del silenci. Hi ha dies d'hivern que somnies en colors la història del petit salvatge explicada per Truffaut; com n'hi ha d'altres que la recordes amb tons grisos i negres. Llavors vols saber perquè el rostre de l'educador i de l'alumne és una imatge que retens en el fons de la memòria, l'un mirant des de darrera els vidres d'un finestral amb un somriure complaent als llavis, l'altre corrent domesticat amb uns vestits que amaguen la seva pell bruna. Recordes la rebel·lia del petit a deixar-se tallar

els cabells, o potser la por. Recordes els seus crits o les rialles esclatants, i et preguntes si Truffaut, *l'home que mira*, ha pogut domesticar el petit salvatge. I et preguntes també si valia la pena fer-ho. Encens un cigarret, és un dia d'hivern i et queda poc tabac, i entre calades que et volen prohibir no recordes amb quin dels dos personatges et vares identificar les diferents vegades que has vist la pel·lícula.

La notícia no deixa de ser curiosa. Potser l'atzar, potser el destí, potser les «raons», potser la dona que dos cops per setmana neteja el pis, i un al mes el petit estudi de treball, però el llibre d'en Garaudy era sobre la taula. El color verdós de les cobertes, el seu retrat a la portada i unes lletres blanques amb el nom i un títol, «Paraula d'home», amb singular i masculí. Una idea d'home, l'home en la seva concepció existencial nedant en les aigües d'un humanisme cristiano-marxista, com aquelles fulles flotants una tarda qualsevol quant tip d'esperar que ploqui per mullar-te, el

paquet de tabac diari ha arribat a la seva fi. «...la vida de cada dia, la societat ideal, la llibertat, ...» llegeixo a la contraportada mentre el llibre inicia el final del seu vol elíptic camí de la paperera. Ara a l'home se'l veu més envellit en la fotografia en blanc i negre del diari. Costa de desxifrar els seus ulls, és fàcil mirar-los, difícil llegir-los. Ara Garaudy nega l'existència de l'Holocaust nazi en una revista prohibida pel govern Francès. Ara Garaudy més enllà d'en Jean-Marie Le Pen justifica el camps d'extermini, el terror, la mort. Queden els ulls de la fotografia: un lleu moviment de la càmera va desplaçant el centre de la imatge de la pantalla de l'ordinador a la pàgina oberta del diari, el que ara l'espectador veu són els ulls en tota l'amplitud de la pantalla. S'haurà acabat el paquet de crispetes l'espectador? Continua mirant amb les ulleres de sol des de darrera d'uns vidres com el salvatge correteja pel jardí? Al cap i a la fi, l'atzar, el destí o les «raons» han fet que de la butxaca de la gavardina apareixés ara un petit puret, ara que a més de ploure s'havia acabat el tabac.

Ho varen intentar uns i altres, però el resultats varen ser diferents. La solidaritat amb el poble bosnià, va arrelar en la societat civil, les accions que es verbalitzaven al voltant d'una heterogènia taula prenien forma, es respirava l'agradable aroma del «combat» per uns ideals, les paraules eren formoses, d'aquelles de primavera, amb clavells o sense, amb revolució o sense, però formosament primaverals. Les reunions de les Associacions de pares, amb la densitat i el fervor del que se sap ple de raó i «raons», respiraven l'aire de la lluita, de l'enfrontament, del cos a cos, de la trinxera. El governant era proper, com de casa, el govern conegut, les seves febleses també, la victòria desitjada. La societat civil tornava aprendre a trobar-se en ella mateixa, i li agradava. Li agradava que la Pilar Solà d'amagatotis truqués a uns i altres. Li agradava no defugir l'enfrontament, se sabien poderosos. Varen guanyar, potser sí, caldrà demanar-los-hi ara. La raó era seva, la victòria seva, el preu una insignificància, tots hi tornarien. La federació d'Associacions de Pares d'Alumnes és una altra cosa, el temps, a voltes, és un mal company de viatge. La societat civil pot acabar essent la moneda de canvi de qualsevol transacció. Tenim junta de seguretat, les Associacions de Veïns varen exercir de nou el dret a la ciutadania. Oh! que meravellosa que és la societat civil.

Les idees i les inquietuds transitaren de nou entre un veïns associats que amb la raó volien «raons». La federació d'Associacions de Veïns al final s'ha desestimat, però, mentre es plantejava, les aromes de la ciutadania, com la primavera, frueïen intensament. En la història del 95 ningú, potser, parlarà mai d'aquesta gent, com no n'han parlat fins ara.

Llegir. Mirar. Què fem mentre esperem Godot i no deixem de parlar? L'Ateneu ha deixat d'existir. Per uns el record, per altres una part de la seva vida. Tornem a Truffaut, l'herència d'una generació passa per les seves imatges en blanc i negre. No cal que les canti l'Aute. O si et cal escolta'l. Ens queda el dret a escollir.

Llegir. Mirar. Allò que ens fa diferents és en part el nostre codi genètic, però a l'hora les experiències socials que vivim. Creixem individualment mentre socialitzem les nostres conductes. Ens individualitzem i ens socialitzem alhora. El nostre desenvolupament no és més que el resultat mediat per una cultura. Les nostres experiències són instruments i productes culturals. «L'herència imposa les limitacions, la cultura posa pròtesis en aquestes limitacions» ens diu Bruner, un dels pares de la psicologia actual i autor d'una meravellós llibre, «Realidad mental y mundos posibles».

Fer de Truffaut i mirar? Fer de petit salvatge i aprendre a llegir? Hi ha dies a l'hivern que un se sent cansat d'un estrany cansament.

Llegir, mirar, com individualitzar-se i socialitzar-se.

L'Ateneu ha mort en aquell espai on la música fa un gir inesperat, on tot allò passat no et pot conduir al futur, on la simfonia es trenca, on la melodia es un compàs d'espera. L'Ateneu ha mort en aquell espai, en aquell recorregut de la càmera entre la mirada del que sap i la rialla enjogassada i quasi folla del petit salvatge que aprèn. Entre el cultisme de la mirada, i els errors, els dubtes, les rebel·lies, la interpretació, la descodificació, l'assaig, el paper actiu del que llegeix.

Del petit salvatge, quan un obre la caps de pandora, emergeixen els seus ulls, blancs, oberts, brillants; i Truffaut que sabia mirar, t'ensenya en primer pla aquells ulls fantàstics del que llegeix.

Joan Serra Capallera

I ara el lament

Ateneu s'autodissol. Una mala notícia perquè s'empobreix substancialment l'oferta cultural i lúdica de la ciutat. Personalment, sóc partidari de les defuncions voluntàries. Decidir a temps l'hora i el moment de la mort, t'estalvia la duresa de tota agonia.

Però, és clar, també cal preguntar-se si era l'hora de les exèquies. I a mi me fa que no, sobretot ara, que la ciutat viu en una època d'hores baixes... i per això mateix no convé que els pocs que aguanten llencin la tovallola.

Fer balanç d'aquests cinc anys no és pas una cosa fàcil. La gran aportació de l'Ateneu d'Olot, més que el debat -inexistent com a joc dialèctic real-, ha estat l'oxigenació mental d'una societat excessivament enclaustrada, capficada en les petites fofilles de poble.

L'Antoni Mayans ha donat caràcter a l'Ateneu, sobretot en la definició d'una línia temàtica, en la tria ponderada dels ponents i en l'exquisidesa formal de les circulars. Hi ha aspectes, però, no tan reeixits. El format real de la seva activitat, malgrat presentar-se com a debat, ha estat més el de lliçó magistral. Cap dels tres membres fundadors de l'Ateneu tenia una especial habilitat per a la tertúlia, pel fòrum dinàmic i obert, més aviat patien d'aridesa i d'escassa destresa comunicativa, defecte que podien haver pal·liat molt bé integrant un intermediari més hàbil en el terreny de les relacions públiques. Aquest posat maldestre i poc engrescador acabava fent incòmode el fet mateix d'assistir a les conferències com a simple espectador.

Pel meu gust, li ha faltat capacitat de maniobra, és a dir, de contextualització; en determinats moments, l'entorn exigia

debatre altres qüestions, igualment importants, que afectaven directament la ciutadania, local és clar.

Hi ha una actitud, inconscient potser, d'un cert envaniment. La naturalesa d'un ateneu convida a la participació col·lectiva, és *per se* una estructura associativa; l'Ateneu d'Olot tenia uns associats que tributaven quota però que no tenien ni veu ni vot. Fa tot l'efecte que aquest tancament que no s'ha arribat a plantejar mai com a problema, ni des de dins ni des de fora, venia donat per la mandra, la mandra d'haver de donar raons d'allò que en el fons ja estava decidit i fet perquè des de dins es tenia el convenciment que era allò que feien que s'havia de fer i per tant no calia perdre el temps en disquisicions amb un col·lectiu anònim que d'entrada ja els havia donat la confiança. Sóc, en part, del mateix parer; aleshores però, potser s'hauria d'haver triat un altre nom que no desvirtués l'essència de l'ateneu històric.

Al capdavant, més que d'un estufament absurd, penso que l'Ateneu, fins i tot en la manera de funcionar internament, ha evidenciat el grau de pobresa intel·lectual d'aquesta ciutat. A Olot es pensa poquíssim, a dins i a fora dels partits i, per descomptat, no hi ha un staf d'intel·lectuals amb solera i prou enteniment com per mantenir viva la flama del pensament contemporani.

I curiosament, l'Ateneu s'ha trobat, més que situat - la qual cosa implicaria voluntat -, en una posició de marginalitat,

tant respecte de la dreta com de l'esquerra locals. Aquesta posició de centre en nom d'una falsa neutralitat, li ha valgut un cert repudi per part dels àmbits conservadors i la indiferència per part dels àmbits suposadament progressistes. En resum, una posició incòmoda, -això sí que potser s'ho han buscat- i, sobretot, frustrant, ja que al capdavant no acabaven de veure la rendibilitat d'un esforç honorable.

Ara s'imposa el debat-espectacle fet al gust d'un mercat d'incondicionals, amb connivència amb l'administració i sota el patrocini d'una galeria que fa molt bé el màrqueting. Els Joves 21 -oportunistes de pro- s'han venut al millor postor i és una llàstima perquè han acabat sacrificant la coherència del discurs per l'eficàcia de les xifres.

Què ens queda, doncs, a la Vulcània adormida? L'Eco-fòrum? Una reunió provisòria de residents de caps de setmana que fabulen sobre la granja amb un deix apocalíptic? Els Amics d'Olot? Tertúlia anarquitzant i esquiva que es mou entre el voler i doler i sobreviu amarada d'impotència?

Els projectes unicèfals tenen un perill: un cop escapçats es moren. Aquest ha estat el mal de l'Ateneu, una pèrdua que, malgrat tot, haurem de lamentar durant molt de temps.

Xavier Rusalleda

RELACIÓ DE CONFERÈNCIES ORGANITZADES PER L'ATENEU

1990

Té bona premsa la premsa?. - *Joan Barril*
Lennon 10 - *Josep M. Francino*

1991

La crisi del Golf: una anàlisi per a la pau
Josep Delàs

Innisfree - *José Luís Guerin*

El jazz: la seva evolució al llarg del temps
Miquel Jurado

El món àrab dins la societat islàmica
Dolors Bramon

In spe, contra spem: una visió pessimista del futur del català - *Modest Prats*

L'ofici d'alcalde - *Lluís Bars, Pere Macias, Joaquim Nadal*

Pont de Varsòvia - *Pere Portabellaç*

Cap a on va Barcelona? Les tradicions de la ciutat olímpica - *Eulàlia Vintró*

La funció del teatre en la societat actual
Joan Casas, Pep Subirós, M. Josep Arenós

La fase terminal de la URSS - *Pere Vilanova*

El trencaclosques iugoslau
Francisco Veiga

La immigració africana - *Isabel Brussosa, Carles Navales, Joaquim Giol, Mustafa Abdelkader, Banu Kabba, Ebrima Krúbali*

1992

La Xina, primavera 1991 - *Pilar Farrés*

El preu de la transició - *Gregorio Morán*

El Japó, setembre 1990-abril 1991
Miquel Jiménez

La volta al món, octubre 1989 - desembre 1990 - *Jordi Güell*

Les arrels socio-econòmiques d'ETA
Ernest Lluch

Burkina Faso, un projecte de cooperació
Pepa Sardañés, Ferran Maese

Carreteres i model territorial
Esteve Corominas, Ramon Fortet, Josep Santandreu

Itinerari pel casc antic d'Olot - *Jordi Pujiula*

Josep M. Capdevila i Olot - *Joan Carreras*

Medi ambient i territori
Joan Gaya, Joan Nogué, Lluís Paluzie, Jaume Vicens

Reportatge a Sarajevo - *Carles Bosch*

L'economia olotina i el repte de Maastricht
Jordi Oliveras

Alemanya, una provocació? - *Evelyn Ditzte, Wolkhart Wagner, Sigrid Werning*

La soledat de l'Àrtic - *Nil Bohigas*

1993

L'informe de Girona: cinquanta propostes sobre immigració - *Joaquim Giol*

Un projecte sanitari de cooperació amb els pobles indígenes de l'Amazònia brasilera
Cristina Álvarez

El nacionalisme a la llum dels esdeveniments de l'Est - *Vicent Partal*

Nicaragua després del sandinisme
Ramon Girona, Darwin Hernández, Rafael Tresserras

El cinisme dels principis - *Josep Ramoneda*

Dotze anys en el Departament d'Ensenyament - *Carme-Laura Gil*

Fer una bona televisió és un mal negoci?
Ramon Miravittles

El cost humà de la guerra civil a la Garrotxa
Jordi Pujiula, Carles Batlle, Ramon Girona

Després de les eleccions - *Arcadi Calzada, Joaquim Nadal*

Ètica i política - *Fernando Savater*

Elogi de la lectura - *Fernando Savater*

Britannia a la deriva? - *Rosalinda de Basté, Francis Boyle, Howard Croll, Stephanie Richards*

Aspectes socials i econòmics a Nord-amèrica - *Miquel Faig*

1994

El nou desordre mundial - *Carlos Gabetta*

La segona transició - *Joan Barril*

Itàlia, entre el canvi i la continuïtat
Joan Subirats

Quan els museus funcionaven [Viaatge a Olot, 1] - *Oriol Bohigas*

El salvament del patrimoni artístic català durant la guerra civil [Viaatge a Olot, 2]
Mercè Vidal

Cultura i societat a Olot durant la guerra civil [Viaatge a Olot, 3] - *Jordi Canal*

Relacions interculturals: els límits de la integració - *Lluís Mallart*

L'Alpe d'Huez, la novel·la del Tour
Javier García Sánchez

Vostè deu ser mister Pujolar: una visió antropològica de la universitat britànica
Joan Pujolar

Cultura i municipi - *Eduard Delgado*
El pujolisme, vint anys després
Josep Antich

Una ciutat en el tombant de segle - *Pere Macias*

1995

Catalunya als anys cinquanta [Olot, anys cinquanta, 1] - *Joan B. Culla*

La vida cultural a Olot als anys cinquanta [Olot, anys cinquanta, 2] - *Margarida Casacuberta*

Economia i societat als anys cinquanta [Olot, anys cinquanta, 3] - *Fabià Estapé*

De quan censuraven «El capitán Trueno» [Olot, anys cinquanta, 4] - *Víctor Mora*

Educar, per a què? - *Josep M. Terricabras*

Educació i mitjans de comunicació - *Victòria Camps*

La premsa i el segrest - *Joan Capdevila, Joan Barril, Carles Navales, Josep Ramoneda, Tura Soler*

La incidència de la immigració actual en la demografia catalana - *Anna Cabré*

Cartells i empresaris o l'empresarialització del disseny - *Enric Satué*

John Ford: la realitat i la llegenda - *Javier Coma*

Una mirada sobre cent anys de cinema [Cent anys de cinema, 1] - *Victor Erice*

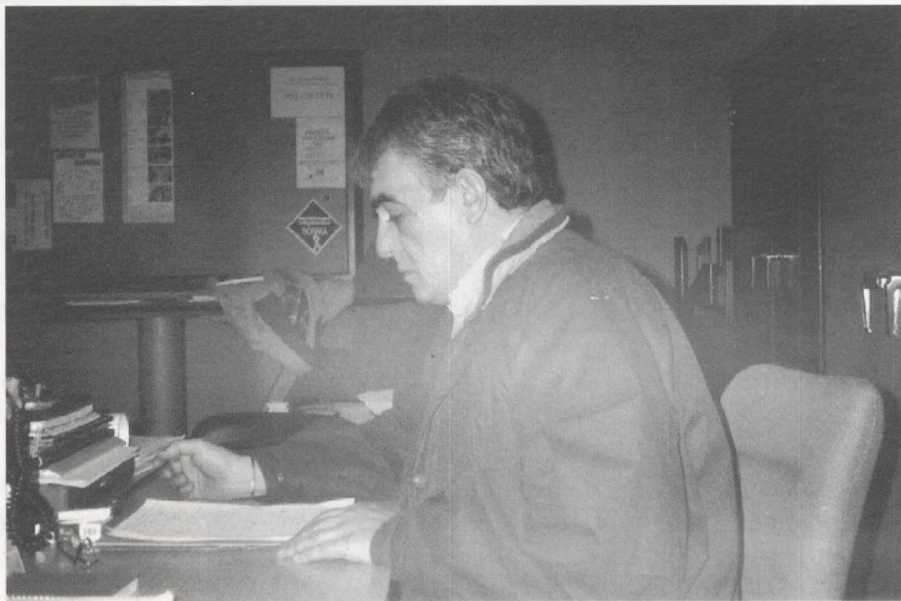
La ventafocs i les germanastres: el cinema vist pels artistes [Cent anys de cinema, 2]

Vicente Molina Foix

Cap al segon centenari [Cent anys de cinema, 3] - *Miguel Marías*

Pep Callís:

La lluita constant del cineasta

“ Pep Callís diu que la seva pel·lícula preferida és **La mort a Venècia** de Visconti. Explica que poques pel·lícules han mostrat tan bé com aquesta la recerca de l'ideal i de la bellesa. És un admirador de Víctor Erice, de la seva manera de treballar i de les seves pel·lícules. És tan pessimista com ell pel que fa al seu ofici i diu que **El sol del membrillo** li va agradar molt, que a ell també li hauria agradat fer-la, perquè una pel·lícula així la tenia pensada feia temps. Creu que el cinema català està força malament i per triar una pel·lícula interessant ha de recular a **Mater Amatíssima** de Salgot. No veu massa cinema però té molt clar quin ha de veure. No és gaire partidari de les adaptacions literàries, i un dels seus desigs ocults és filmar un «Western» (Són la meva debilitat).

Pep Callís és un professional de la imatge, amb un currículum molt ampli. Viu d'aquesta feina fa temps i va ser el màxim responsable del major projecte cinematogràfic que s'ha fet mai a Olot: la realització del llargmetratge **Naftalina**. Ara, 14 anys després Pep Callís i els seus col·laboradors volen tirar endavant una nova pel·lícula i sembla que tot va per bon camí. Aquest fet, que ja ha aixecat una certa expectació a la ciutat, és el que ha motivat aquesta entrevista. Després de tots aquests anys, és un plaer veure com en Pep Callís continua en plena forma. ”

uan i com va començar la teva afició al cinema?

-De molt jove quan freqüentava les sales cinematogràfiques i vaig descobrir un món fantàstic. Més endavant, amb en Marc Barberí, a través del S-8, vaig veure que era possible posar en imatges les teves idees i se'm va obrir la porta cap a la professionalització.

-Una carrera professional dedicada bàsicament al cinema industrial i publicitari...

-Sí, m'he dedicat sobretot al cinema industrial i publicitari, tot i que aquest va morir quan va néixer el vídeo. En el seu moment, vam haver de canviar la càmera de 16 mm per l'aparell de vídeo, el suport químic pel magnètic. De totes maneres, el llenguatge és el mateix, és clar, i jo el continuo utilitzant encara que els mitjans tècnics hagin canviat.

-Aquests treballs són encàrrecs d'empreses?

-Sí i també d'institucions. Les empreses els demanen per promocionar un producte, per ensenyar unes instal·lacions que pel que sigui no es poden visitar, per donar a conèixer una manera de treballar quan es

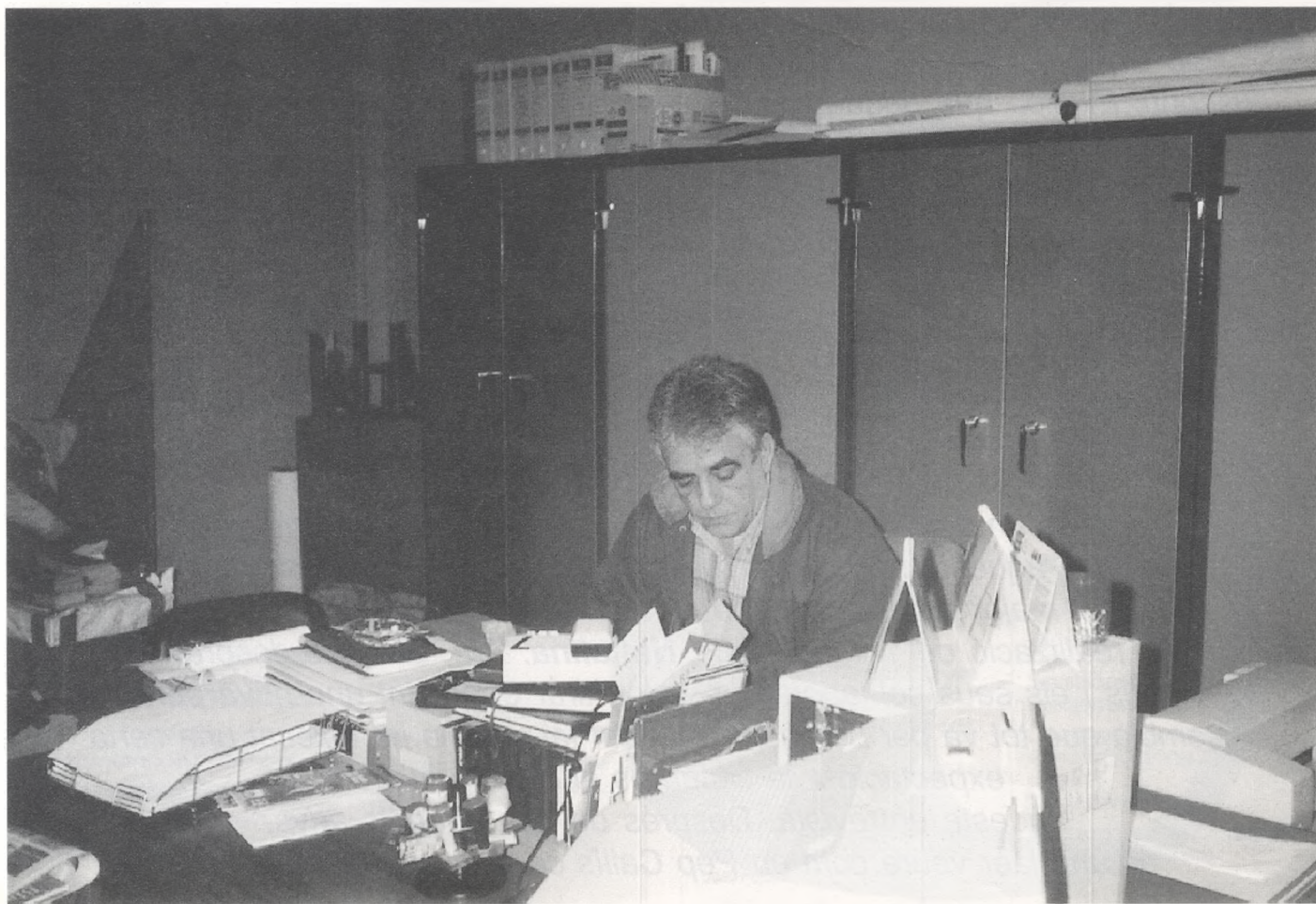
volen buscar patents a fora... Els encàrrecs de les institucions són molt diversos també. Ara, per exemple, he fet un treball per al Parlament. És un vídeo que parla del funcionament del Parlament i que s'ensenyarà a la gent que visiti aquest organisme. Tots aquests tipus de produccions són el gruix de la meua carrera professional i crec no ho he comptat mai, que en dec haver fet al voltant d'un centenar.

-Un moment important en la teva trajectòria va ser la realització del llargmetratge Naftalina (1982). Com va néixer el projecte i com el tiràreu endavant?

-Jo ja vivia del cinema i de la fotografia i una colla de gent d'Olot, encapçalada per en Vicenç Coromines, van ser els que van dir-me que jo podria fer una pel·lícula. La voluntat d'ells i l'aportació d'unes quantes persones van fer tirar el projecte endavant. La pel·lícula es va rodar amb pocs mitjans, en 16 mm, i llavors la vam inflar a 35mm.

-Com la veus, la pel·lícula, ara?

-Com un intent honrat de fer un cinema personal, creatiu, amb errades de principiant i mancat de mitjans.

—Després de Naftalina, no has fet més llargmetratges.

- No. Vaig fer aquells reportatges per a TV-3, **Sempre és demà**, sobre els quatre elements, altres reportatges per a dues sèries, també de TV-3, titulades **Comarques de Catalunya i Pobles de Catalunya**. De totes maneres això van ser treballs d'encàrrec. La veritat és que dedicar-se als llargmetratges és molt difícil, necessites suport econòmic i jo haig de treballar cada dia per tirar endavant. És molt complicat. Si t'haguessin assegurat el mínim diari, ho hauria intentat.

-El teu treball com a fotògraf, el consideres un complement?

-No. M'hi dedico al mateix nivell i tinc projectes molt importants. Econòmicament ho puc assumir. No puc pagar una pel·lícula, però sí una fotografia.

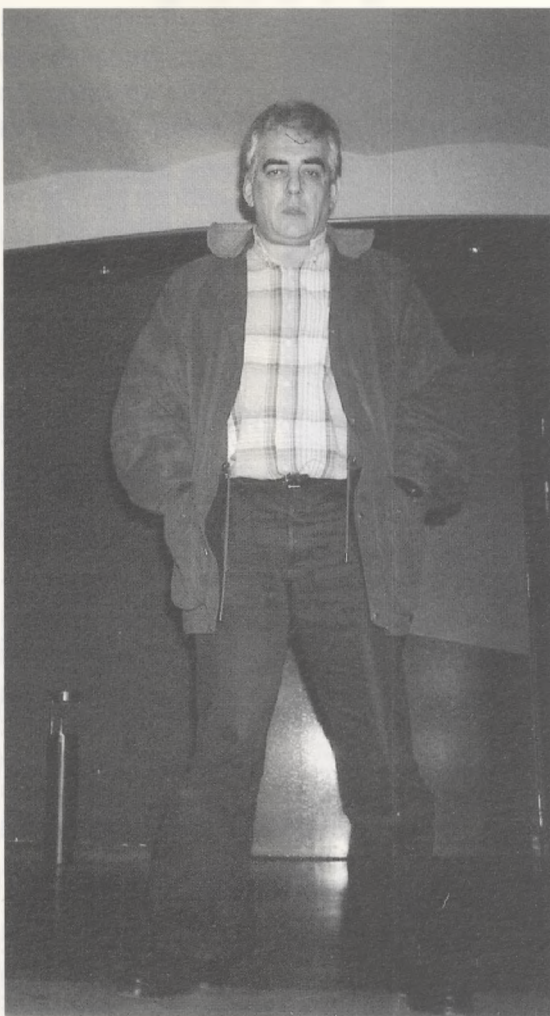
-Quina diferència hi ha entre el Pep Callís cineasta i el Pep Callís fotògraf?

-La meua formació fotogràfica és cinematogràfica. Estic molt lluny dels flaixos, del laboratori, de l'ampladora. Intento manipular la llum en funció d'un negatiu, que has de conèixer, per aconseguir un resultat òptim i fer el mínim de canvis possibles a l'hora de tirar les còpies.

-Des de l'època de Naftalina, han passat moltes coses. Com veus l'evolució cultural de la ciutat des d'aleshores?

—Olot no és un cas aïllat. la cultura és la germana pobra del país i la que s'ha fet ha vingut de la iniciativa privada. Quan les èpoques han estat bones, han trobat suport i quan s'han viscut moments de crisi, moments dolents, doncs menys suport. Ara institucionalment estem en regressió.

Pel que fa al cinema, a Catalunya, ens falta una bona escola de cinema. A Madrid han tret molt de rendiment a la Escuela Superior de Cinematografía. Aquí encara han tingut sort de la publicitat. Això ens ha permès mantenir un cert nivell professional perquè si no, avui

ni en parlàriem del cinema català.

-És més difícil, doncs, fer ara una pel·lícula que quan vas fer Naftalina?

-Molt més. Calen més diners, la distribució també és més difícil, costa trobar un forat.

-Com a fotògraf i cineasta, i per això mateix interessat en efectes com la llum, com és la llum de la Garrotxa i d'Olot? Quins racons de la ciutat tenen per a tu una llum especial i diferent?

-La llum és la meua obsessió. M'hi fixo molt, però, més que el lloc és el moment, l'hora, l'època de l'any. Pel que fa a la llum de la comarca, cal diferenciar molt l'Alta Garrotxa de la resta. La llum de l'Alta Garrotxa és molt difícil, dura, contrastada pel blanc de la pedra i el negre de l'aulina. La Vall d'Hostoles, la Vall d'en Bas

tenen llums molt més agradables. Sobretot la Vall d'en Bas, que és molt maca amb el fons del Puigscalm i les calitges que li donen profunditat.

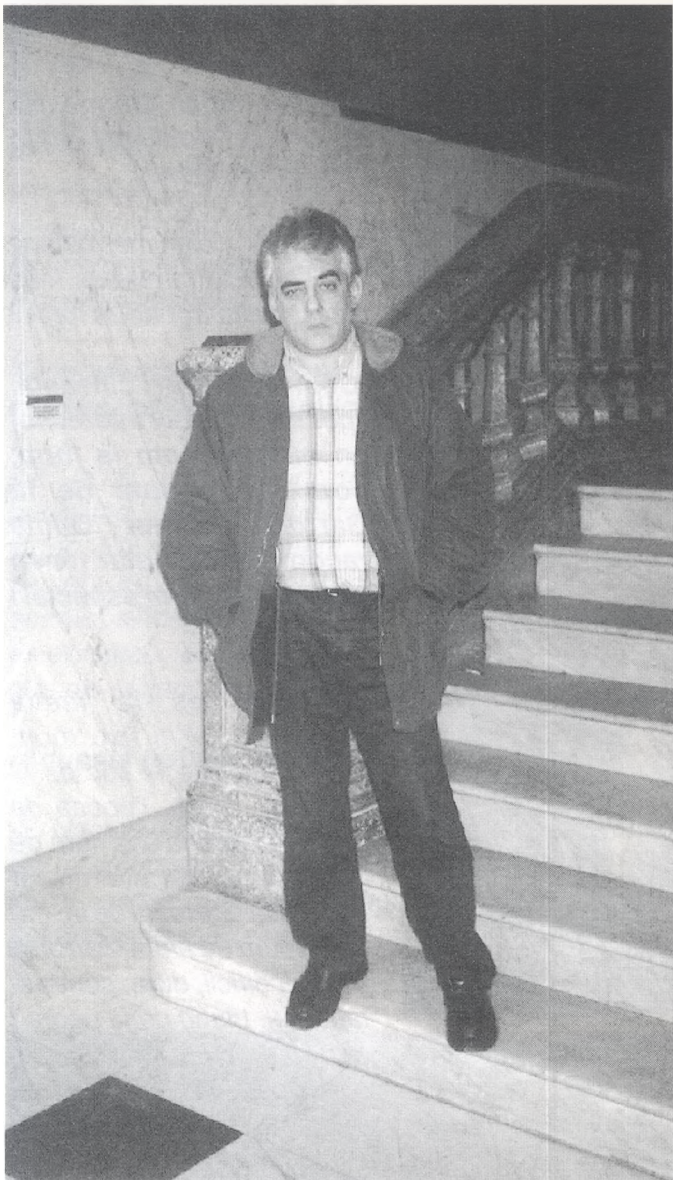
-Una fotografia, una imatge cinematogràfica reflecteix la realitat o n'és sempre una interpretació?

-És una interpretació. Quan tries un enquadrament ja interpretes. També hi ha una llum, un pla que pot ser picat o contrapicat, integrat al paisatge, separat del paisatge, una profunditat de camp... Darrera una fotografia, hi ha sempre una persona.

-L'ús massiu de la imatge, creus que ens està portant cap a un empobriment d'aquesta?

-Sí, és evident. S'ha perdut el valor de la imatge en si. La imatge ha passat a ser un mitjà i s'ha perdut el seu valor contemplatiu. No s'assaboreix. Una imatge difícilment te la llegeix ningú avui.

Per exemple, la gent no entén el famós travelling que hi ha al començament de «Sed de mal» d'Orson

Welles. No és que no l'entenguin, és que ja ni el veuen. Interessa més si en aquell moment, explotarà una bomba o no. També a «La mort a Venècia» de Visconti, hi ha un pla magnífic. És quan el protagonista, el primer dia, entra en un restaurant. Amb aquest pla se'ns explica tot un lloc, tota una societat. Ara bé, qui el veu? Cal saber-lo veure, saber-lo llegir. La imatge ara és un impacte i prou.

-Et consideres un professional, una persona que vol fer la seva feina ben feta. Quin paper hi juga la tècnica aquí?

-Sí, em considero un professional honest. No sóc cap artista. Fellini era un artista i jo no sóc igual que Fellini. Pel que fa a la tècnica, no cal dir que és essencial, és el suport per escriure correctament. Però no la tècnica per la tècnica. Allò important és comunicar, la imatge ha de comunicar perquè té sentit només quan arriba a algú.

-Ara esteu preparant una nova pel·lícula. Parla'ns una mica de com va sorgir la idea, quin equip sou, de quin pressupost i de quines ajudes us refieu, de què va la història que voleu explicar.

-Tot va sortir d'un acte que vam organitzar quan vam col·laborar en el programa commemoratiu dels cent anys del cinema que van organitzar el Cine-Club i l'Ateneu. En aquest acte ens vam trobar molta gent, gent del Col·lectiu, gent d'Olot que treballa a fora en el camp professional etc. Aquesta trobada ens va animar i d'aquí en va sortir la idea. Ens vam posar en contacte amb l'Anna Plana, regidora de cultura, que ho va acollir molt bé i tot i que no ens poden donar ajuda econòmica, sí que a nivell d'infraestructura tot seran facilitats.

Pel que fa al guió de la pel·lícula, vam convocar tota la gent d'Olot que escrivia perquè escrivís una història. Aquestes històries es publicaran, més tard, en un llibre, i, a partir d'aquest material, manipulant molt i molt, elaborarem un guió que ha de tenir com a espai central el Parc Vell, la plaça Clarà. En principi volem fer diverses històries, una pel·lícula coral podríem dir.

-Amb un to de comèdia, amb un to més seriós?

-Divers, ni comèdia, ni drama; una mica de tot. Que hi hagi diferents registres és el que importa.

Miquel Barti

El cas Clarà

☞ **Clarà torna a Olot.** Amb aquest eslògan la ciutat d'Olot donava la benvinguda al llegat Clarà. Una deferència que ens pertocava, no tan sols pel que representa l'obra de Clarà, sinó pel que aquesta «nominació» té de reconeixement implícit del valor del nostre patrimoni en el context nacional català.

Però no tot són «flors i violes», i quelcom de no paït hi ha perquè darrera d'aquest tema la polèmica hagi esclatat. A grans trets, la discussió de fons, a la pràctica, gira a l'entorn del criteri museístic a seguir. El joc de responsabilitats sobre el patrimoni i l'us que se'n deriva, posa en dansa a les institucions i fa opinar als coneixedors del tema.

En aquestes planes volem donar cabuda a tots els punts de vista i fer-nos ressò d'un tema prou important per la nostra ciutat a fi de poder fer valer el nostre passat pel nostre futur. ☞

Després d'haver-se format a Olot i a Tolosa de Llenguadoc, Clarà va treballar molt a París a partir del 1900, on va rebre la influència de Rodin. A partir del 1932 es va instal·lar a Barcelona.

Breu aproximació a la biografia de Clarà i les seves relacions amb Olot

Josep Clarà va néixer a Olot l'any 1878 en el si d'una família modesta. De petit, va anar a l'Escola de Belles Arts com tants altres nois garrotxins, sota el **mestratge** de l'avi Berga, el veritable mestre de dibuix de tot un seguit de generacions. Berga devia veure en aquest jove importants dots d'artista i, ben segur, que va ser un dels qui el van ajudar a decidir-se a continuar estudis a Tolosa del Llenguadoc, on ja hi havia el seu germà Joan, també escultor. L'estada a França representava, a més d'una ampliació dels seus coneixements artístics, el fet de poder lliurar-se de fer el servei militar, una feixuga càrrega i una inútil pèrdua de temps per qualsevol persona amb uns interessos definits.

Les passes que donava Josep Clarà eren les mateixes que les del seu germà, l'altra persona que el podia ajudar a continuar estudiant. Les relacions entre els dos germans escultors no han estat mai gaire estudiades i crec que és un tema de prou interès com per esbrinar a fons, ja que en Joan sempre ha quedat eclipsat pel germà petit, a qui va ajudar sacrificant la seva pròpia carrera.

El jove Clarà va conèixer molt aviat la glòria, ja que obtingué els seus primers reconeixements artístics en aquesta etapa inicial de formació en terres franceses, i els olotins se'n felicitaren, com ho reflecteix la premsa de l'època.

Amplià els seus estudis a París on residí a partir de l'any 1900, quan el jove tenia 22 anys. La capital li brindà tots els encants e la mítica ciutat en el període dolç de principis de segle. París, capital de l'art occidental, també li oferí la possibilitat de conèixer els principals escultors del moment, com Maillol i el gran Rodin, els quals han inglufit decisivament, especialment el darrer, en tota l'escultura d'aquest segle.

Ingressà a l'Escola Nacional de Belles Arts i repetí els èxits anteriors, obtenint una primera medalla l'any 1902, no pas en una ciutat de segona fila, sinó en el mateix París. A poques

coses més podia aspirar un jove escultor... I una vegada més, la premsa olotina se'n alegra. Viatjà a Londres l'any 1904, el mateix any que exposà a Madrid, i dos anys més tard, visità Itàlia. Aquesta és l'etapa dels inicis del seu període clàssic, influenciat pels mestres de l'antiguitat greco-romana i pels renaixentistes. La seva trajectòria fou espectacular i els èxits es repetiren.

Durant els anys en què va restar fora d'Olot va donar a la població diversos guixos de les seves escultures i el Museu-Biblioteca, agraït, el nomenà "protector" l'any 1906. L'escultor enviarà regularment obra seva al Museu local.

A finals de 1907 Clarà tornà a Olot, en una curta estada, i la ciutat es bolcà a rebre'l amb tota la cordialitat i l'admiració davant un conciudadà tan il·lustre; cosa que la premsa local recull novament a les seves pàgines. L'ajuntament olotí, fent-se ressò dels reconeixements del seu convilatà, el nomenà l'any 1912 fill predilecte, i decidí col·locar una placa a la casa on havia nascut així com dedicar-li un carrer. L'acord es materialitza un parell d'anys més tard canviant de nom la Plaça de Catalunya pel de Plaça Clarà, la millor plaça, des del punt de vista urbanístic, de la ciutat.

Clarà s'havia de sentir molt afalagat, ja que a

Inauguració de l'escultura d'en Clarà per l'alcalde Bretcha el setembre del 1953

trenta-quatre anys havia obtingut en la seva ciutat nadiua un reconeixement que no s'havia atorgat mai a cap altre olotí.

El seu tema preferit és la figura humana, especialment la femenina, dins un estil amb una clara influència hel·lenitzant. Fa figures senceres, torsos i busts, de grandàries diverses, obtenint uns resultats magnífics que li reconeix tothom en les exposicions que fa a diferents capitals europees.

El seu mediterranisme, amb unes figures fortes i serenes representen una contribució decisiva al Noucentisme. I no oblidem la seva faceta de dibuixant, especialment de dibuixant enamorat de la mítica ballarina I. Duncan, la seva deessa, de la qual va omplir blocs sencers fent apunts dels elegants moviments d'aquesta dansarina.

Viatjà a moltes ciutats europees, visitant diferents països, entre els quals cal destacar Grècia, que conegué a l'any trenta, i on tingué ocasió de veure de prop el país que donà vida a un dels millors períodes de la història de l'escultura.

Els anys que va fins el 1932, que significa el retorn de Clarà al seu país, estan plens de distincions i reconeixements. Obté primers premis, condecoracions de l'estat espanyol i del francès, i els encàrrecs per modelar escultures procedeixen de molts llocs diferents.

Un cop instal·lat a Barcelona hi muntà el seu taller, i en aquesta ciutat treballà els darrers anys de la seva vida, on residí fins la mort, exceptuant el període de la guerra civil que tornà a Olot.

Col·laborà amb el nou règim sortit del cop d'estat militar, i també obtingué aviat d'aquest noves distincions.

L'escultor mor a Barcelona l'any 1958. Tot el seu patrimoni va passar a la germana Carme, soltera com l'escultor, la qual, l'any 1965 nomenà hereu del fons artístic del seu germà a l'Ajuntament barceloní.

És de suposar que l'opció que va prendre la germana de l'escultor, de deixar l'obra de Clarà a Barcelona, no va ser un rampell de darrera hora sinó una qüestió parlada amb l'artista, de caràcter metòdic i previsor.

Sembla que les relacions entre Clarà i algunes persones que estaven a l'ajuntament d'Olot no sempre van ser cordials. Mals entesos mutus i ressentiments diversos, varen dificultar la bona relació entre l'escultor i els representants de la població.

Aquestes circumstàncies ben segur que varen estar presents a l'hora de fer testament. A més recordem que Clarà va viure pocs anys a la seva població nadiua, i a més, aquesta

estava en un racó de món, molt mal comunicada a finals dels anys cinquanta i primers dels seixanta i pitjor promocionada. No trobo pas estrany que l'artista pensés que la seva obra seria molt més fàcilment visitada a Barcelona.

Les circumstàncies, però, han canviat. El seu Museu Clarà, del carrer de Calatrava, va viure des de sempre una vida de pura subsistència. Qualsevol visitant que hi hagués anat diferents vegades en diferents èpoques, recordarà l'abandó de tot el conjunt que anava cada vegada en augment, i que sovint semblava més un magatzem que

Clarà va posar de moda l'herència de Maillol en la manera d'imaginar el cos femení; un estil que després es va trobar ben adaptat als gustos vigents en els anys posteriors a la Guerra Civil.

Josep Clarà amb el Dr. Danés el setembre de 1958.

Afegit a l'interès intrínsec de la col·lecció i de l'home, el museu ja pertanyia amb els seus vint-cinc anys de vida, al paisatge artístic i museístic de la ciutat de Barcelona

un museu, a causa de la quantitat d'escultures apilonades en un espai de dimensions molt reduïdes. Les estadístiques de visitants corroboren el poc interès que la col·lecció despertava, especialment en el darrer temps, abans del tancament definitiu.

A més Barcelona presenta una oferta museística integradora, i per tant passar el fons Clarà al MNAC és l'opció lògica amb aquesta política museística. I en aquesta mateixa línia està el deixar en dipòsit la major part de l'obra de Clarà al Museu Comarcal de la Garrotxa.

Olot avui té millors comunicacions que els anys cinquanta -encara que no tinguin les que la població necessitaria-, i també la ciutat és més coneguda i visitada. A més disposa d'un digne edifici per poder ubicar-hi un bon museu, com ja ho és ara la part que està inaugurada. Aquesta circumstància, la de tenir en dipòsit a Olot el fons Clarà, podria ser el detonant que fes decidir a les autoritats a invertir de nou en obres al Museu, seguint el projecte museístic que Olot té des de fa una pila d'anys, i del qual només se n'ha portat a la pràctica una petita part. Cal ampliar els metres quadrats de Museu, i cal també agafar més períodes de la història artística, ampliació que ha d'anar tant per l'etapa anterior a la representada -recordem que ara s'inicia a finals del segle XVIII-, com de les darreres manifestacions artístiques, que tampoc tenen per ara cabuda física en l'actual superfície oberta al públic. A més d'eixamplar, òbviament, etapes ja representades, com és el cas de Clarà, que avui ens ocupa.

Joan Sala

és llicenciat en Belles Arts

Clarà torna a Olot

Fins i tot una publicació divulgativa com "Astèrix", en parlar del sud (Espanya en el seu punt de vista), encerta a presentar-lo com el país de les "obres contínues". Un tòpic (bastant ajustat a la realitat com tots sabem), que ens pot provocar una reacció conformista; o bé fer encetar una reflexió. El segon supòsit és el nostre, i l'apliquem directament al tema de la política cultural. El retard en la definició del que cal fer, té com a conseqüència un procés continu de moviment tant en les actituds, com en el mobiliari. L'obra d'en Clarà pateix d'aquesta dolència; ahir ubicada en un museu homònim casa-taller a Barcelona, ara repartida entre el Museu Nacional d'Art de Catalunya i el Museu Comarcal de la Garrotxa. Què és millor? Sens dubte el que resulta més pràctic en el fons: complir cadascú amb les seves funcions, i si es pot, mirar de no haver "d'anar de cul" al ritme de la moda i la conjuntura del moment. Clarà és d'Olot? Doncs sí, com Goya és de Fuendetodos.

L'obra de Clarà respon a uns criteris elaborats des d'Olot? Doncs no, l'estil de l'obra escultòrica de Clarà, enllaça amb corrents de l'art desenvolupades en un àmbit de gust internacional del qual Olot podia participar, però no n'era capdavanter.

La clau de la qüestió no està en preguntar-se d'on és fill l'artista, sinó on millor es pot treballar el seu llegat. Tot patrimoni cultural no és per fer bonic, o per sacralitzar un passat tractat com si fos "el patrimoni pairal" a conservar. La inversió cultural té sentit quan aconsegueix obrir mires, i sumar vivències.

El Museu d'Olot té prou planificada quina "especialització" pot assumir dins el context museístic nacional: "l'art de finals del segle XIX i principis del XX". De fet s'ha de dir que en l'actualitat el patrimoni que gestiona és considerable, està ben presentat, i hi ha prou espai per possibles ampliacions. Tant o més valuós que el patrimoni pictòric del nostre museu, és el llegat escultòric (sense comptar els Clarà) que, sortosament, no està tan

malmès per la barbàrie de la comercialització "sota denominació d'origen". El tòpic de l'Escola d'Olot ens ha amagat moltes coses, entre elles el pols d'alguns dels nostres artistes per fer art amb majúscules. En aquest sentit l'escultura té quelcom a dir, alhora de representar que també a Olot s'han viscut les inquietuds del segle XX. El triangle Blay, Clarà i Quera ho pot verificar.

Si l'especialització "dels museus petits" se sap tirar endavant, el llegat Clarà està en el lloc que li correspon. Però tenir els elements no és igual que fer-los servir. En la distinció hi ha un espai ben ample, com el de la teoria a la pràctica. És ben bé el cas de "¿Quién pondrá el cascabel al gato?"

Donades les circumstàncies, s'ha d'aplaudir el coratge i la responsabilitat en la manera com s'ha defensat que el llegat Clarà vingui a Olot. Esperem però, que amb la mateixa capacitat i eloqüència es comenci a treballar amb uns supòsits més oberts i globals del nostre patrimoni, a fi de defensar el lloc que se'ns ha concedit. Tenim tot el dret a témer que les caramboles són fruit de la sort, i aquesta no es dona sempre si no es treballa.

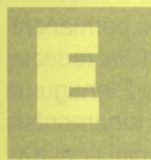
A Olot li pertoca una part de la parcel·la de la consciència nacional expressada en art: cuidem-la.

Jordi Rovira

**El Museu Clarà
va tenir un
moment de
glòria durant els
anys que van
seguir al
inauguració.
Després la
freqüentació va
anar baixant, a
mesura que les
autoritats de
tutela se'n
despreocupaven.**

El dipòsit d'obres de Clarà al Museu Comarcal de la Garrotxa

En aquests moments s'està efectuant a Catalunya una reestructuració general del mapa museístic, que porta a una organització dels museus a partir d'un criteri patrimonial. Seguint aquesta línia s'han creat diversos museus nacionals, els quals, si bé tenen una seu principal, està previst que compreguin també diverses seccions repartides pel territori català. S'està ara en una fase encara inicial d'aquesta reestructuració de la qual el Museu

Nacional de la Ciència i la Tècnica, que acaba d'obrir la seva seu central a Terrassa, és el cas més desenvolupat i constitueix un exemple d'aquesta descentralització museística, amb seccions en poblacions com, per exemple, Palafrugell, Capellades o Igualada.

En aquest mateix sentit, està previst que el Museu Nacional d'Art de Catalunya, amb seu al Palau Nacional de Montjuïc a Barcelona i que va obrir les primeres sales reestructurades el passat mes de desembre, estigui constituït també per diversos museus catalans que desenvolupin determinats temes. El Museu Comarcal de la Garrotxa, per la importància d'Olot en l'art català de finals del segle XIX i principis del XX i per les col·leccions que conserva, serà un dels centres que s'interrelacionaran amb el Museu Nacional d'Art de Catalunya.

És en aquest context on cal situar el dipòsit de les escultures de Clarà al Museu Comarcal de la Garrotxa. Josep Clarà, una de les figures més importants del noucentisme, va néixer a Olot el 1878, va estudiar a l'Escola de Dibuix d'Olot amb Berga i Boix, va marxar després a Tolosa i París i, finalment, es va instal·lar

La Junta de Museus, en un dictamen a tramès el 21 de juny de 1993 a l'Ajuntament de Barcelona, lamentava el tancament del museu i demanava la implicació del Museu d'Olot, lloc de naixement de l'escultor.

a Barcelona. Després de la seva mort, es va obrir a Barcelona, l'any 1969, un museu dedicat a aquest escultor. El mes de març de 1995, formant part de la reestructuració del mapa museístic de Barcelona, l'Ajuntament de la ciutat va tancar al públic aquest museu i els seus fons s'han integrat al Museu Nacional d'Art de Catalunya. D'aquesta manera, i amb l'acord de l'Ajuntament de Barcelona, del Museu Nacional d'Art de Catalunya i de la Junta de Museus de Catalunya, la col·lecció de dibuixos ha passat a formar part del Gabinet de Dibuixos i Gravats del Museu Nacional, una part de les escultures s'han dipositat al Palau Nacional i es va proposar a l'Ajuntament d'Olot i al Museu Comarcal de la Garrotxa la possibilitat de dipositar la resta d'escultures en aquest Museu Comarcal. Una vegada analitzada aquesta proposta des de l'Ajuntament d'Olot i el Museu Comarcal de la Garrotxa, es va creure convenient acceptar-la.

D'aquesta manera, l'obra de Josep Clarà es podrà conèixer contextualitzada en el discurs sobre l'art català del Museu Nacional i es podrà conèixer alhora a Olot, integrada en el discurs del Museu Comarcal de la Garrotxa.

El Museu Comarcal de la Garrotxa, d'acord amb els conceptes generals del model de museus locals i comarcals, pretén una integració del museu en la vida de la comunitat. Els objectius del Museu Comarcal volen compaginar l'exposició i la conservació del patrimoni comarcal amb una inserció del Museu en la vida d'Olot i la Garrotxa. Pretén ser un punt on s'ajudi el visitant a conèixer el territori i on els habitants de la ciutat i la comarca trobin un centre d'interès i atenció. Per aquest motiu, el diàleg continuat entre les activitats diverses del museu, més encarades a la col·lectivitat local, i les sales d'exposició permanent, adreçades també al visitant forà, és una de les línies bàsiques de desenvolupament del Museu Comarcal.

Tot i que els museus de petits i mitjans territoris presenten un tractament global del territori al qual fan referència des d'un concepte integral del patrimoni, el seu desenvolupament a Catalunya ha permès una certa especialització en els seus aspectes més rellevants i diferenciadors, per tal d'evitar una repetició innecessària en les sales d'exposició permanent. D'aquesta manera, el Museu Comarcal de la Garrotxa, ja des del seu projecte inicial redactat per Gabriel Alcalde, Josep Maria Mallarach, Joan Nogué, Joan Oller i Teresa Planagumà l'any 1982, preveia una especialització en dos aspectes que serien els pilars fonamentals del Museu: el fenomen volcànic quaternari i l'art de finals del segle XIX i principis del XX. Les primeres sales de l'edifici Hospici dedicades a exposició permanent es varen obrir al públic el mes de juny de 1987. És en aquestes sales on s'exposa l'evolució de l'activitat humana a la comarca entre mitjan segle XVIII i mitjan segle XX, en la qual s'inclou la presentació de l'obra escultòrica de Josep Clarà. L'atenció museològica d'Olot per Clarà no s'inicia, però, en aquests moments, sinó que la seva obra formava part ja de l'exposició del Museu-Biblioteca d'Olot des de principis de segle i a l'any 1977 se li va dedicar una sala

específica a l'edifici Hospici.

Des de 1987 s'han anat condicionant diversos altres espais del museu, ja sigui en el mateix edifici (despatxos, magatzems, sales d'exposició temporal, el pati) o en els altres edificis (Casal dels Volcans, casa Trincheria). En el moment que es pugui disposar de nous espais a l'Hospici i una vegada consolidada la repartició de l'edifici amb el geriàtric de la Caritat, es configurarà la seva distribució per als usos del museu i de l'arxiu i serà possible ampliar el lloc destinat a exposició permanent i completar la seqüència expositiva que el projecte museològic del Museu Comarcal de la Garrotxa preveu que es presenti a l'Hospici. Dins aquesta fase del projecte global, i comptant ara amb el dipòsit d'obres de Josep Clarà, es podrà ampliar la part dedicada a aquest escultor, a fi de mostrar una visió completa i entenedora de la seva evolució artística, presentant-la, però, de forma integrada amb la resta de l'exposició, tal com preveu l'esperit general del projecte museològic del Museu Comarcal de la Garrotxa.

Mentrestant, a partir del dipòsit del Museu Nacional d'Art de Catalunya, han estat ja reorganitzades les dues sales del Museu dedicades a Clarà, tot presentant la seva obra amb un fil conductor cronològic, com la resta de les sales, que permet comprendre les diverses fases de l'evolució artística d'aquest escultor. També, des de l'Ajuntament d'Olot i el Museu Comarcal de la Garrotxa, s'està treballant en el projecte d'una exposició temporal que permeti una àmplia difusió de l'obra de Josep Clarà.

El dipòsit de les obres de Josep Clarà al Museu Comarcal de la Garrotxa evidencia la consideració que es té d'aquest centre i és una mostra, a nivell de Catalunya, d'un plantejament museològic global.

Gabriel Alcalde

Director del Museu Comarcal de la Garrotxa

"Avui el Museu Clarà és un desert commovedor, sense serveis, sense catalogació, sense participació de res i de ningú i sense públic", escrivia Oriol Bohigas el 1992 en "Gràcies i desgràcies culturals de Barcelona"

El Museu Clarà: un museu menys

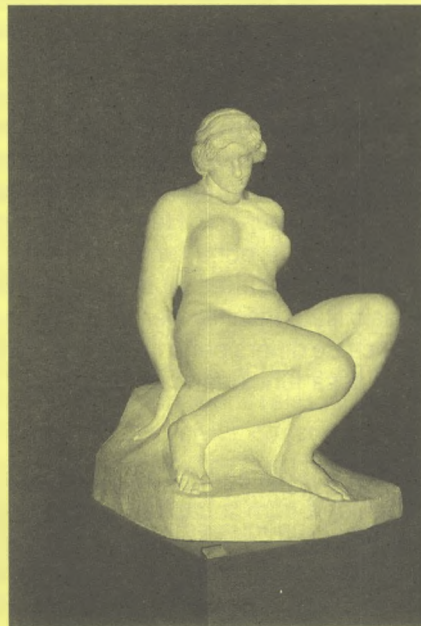

Augeres polèmiques a l'entorn del desmantellament del Museu Clarà tenen un erroni desenllaç en els números. La premsa ha bandejat que el nombre de visitants d'un Museu és un paràmetre de la seva utilitat social; per aquesta raó, el Museu Clarà ha estat considerat car per les arques municipals barcelonines en relació al poc interès que desvetllava en la societat.

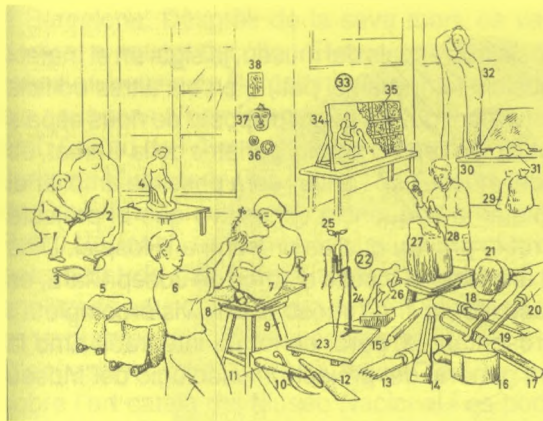
La concepció espectacular de la cultura ens podria fer creure, per exemple, que els grans esdeveniments expositius són respostes a una demanda social. L'exposició Velázquez de 1990, per citar només un cas, va ser visitada després de fer llargues hores de cua per milers de persones a qui mai no se'ls havia acudit que una bona part de l'obra de Velázquez es pot veure habitualment al Prado, ni se'ls tornarà a acudir d'anar-la a veure novament. Els rituals culturals exigeixen puntualitat.

Correspon precisament a les ciutats que tenen grans equipaments museístics de demostrar la seva capitalitat cultural mantenint el contrapunt dels petits, monogràfics i, si ve al cas, poc visitats museus. París seria un exponent clar: Rodin, Marmottan, Balzac, Victor Hugo, Zadkine, etc.

Hi ha d'haver museus poc visitats i museus molt visitats, senzillament perquè responen a concepcions diferents, i la seva utilitat s'ha de valorar en funció dels seus plantejaments, un dels quals és el pedagògic (des de donar facilitats a l'investigador a l'accessibilitat temàtica per als menys iniciats). Fins i tot, hauríem d'admetre el museu com a simple receptacle d'unes obres perquè corresponen a una concepció museística històrica, una mena de metamuseu en el qual la seva pròpia

La portaveu de l'associació, M. Rosa Mas i Solà, considera "inadmissible" que no s'hagin complert les condicions del testament de Carme Clarà, que deixava molt clara la voluntat que la col·lecció es conservés sencera en el mateix museu.

giada posició de proximitat amb l'autor. O amb un altre registre, el museu íntim de marés a Barcelona, un museu dins el museu, que és una de les aportacions museístiques més discretes i aconseguides de la Ciutat.

A canvi de perdre l'oportunitat de redibuixar el Museu Clarà, avui tenim un museu menys. Una part de l'obra de Clarà «torna» - possiblement aquest no sigui el verb idoni per designar de forma verídica el fet que ens ocupa- a Olot, l'altra se'n va al MNAC i la tercera, als magatzems. Aquesta no és, doncs, una bona notícia per l'art.

L'operació de trasllat de les obres, reproduïda als mitjans de comunicació, són imatges que m'han produït tristesa i m'han fet pensar que, a vegades, es desfan les coses amb una certa lleugeresa.

Alex Nogué

Canvi d'aires

robo interessant el debat que s'ha iniciat amb motiu del trasllat d'unes peces del Museu Clarà de Barcelona al Museu Comarcal de la Garrotxa. Si gairebé ningú no s'interessava per visitar les obres de l'escultor olotí a Barcelona, ara fa l'efecte que tothom estimava un oblidat. També em resulta simpàtica la controvèrsia, perquè solament així fem passos endavant i descobrim i reconeixem en el seu punt just artistes, lleters i persones de bé.

Si us he de dir la veritat, és formidable que les escultures de Clarà viatgin a Olot. Si la ciutat que el va veure morir no ha estat capaç durant 25 anys de fer res millor del que s'ha fet fins avui, és ben natural que es deixi provar sort a la ciutat que el va veure néixer. I també és bo que les obres viatgin i s'aïregin. Estic segur que a Clarà, un home inquiet que viatjava constantment, li hauria plagut aquest canvi d'aires per uns quants dels seus fills.

Olot es mereix gaudir de l'oportunitat de tractar amb més tendresa part de l'obra d'aquest artista. És hora que es tanquin els museus que només en tenen el nom, encara que el seu contingut sigui formidable. No és normal que gestioni obres d'art qui més bon suc està disposat a treure'n? Hem de reivindicar una millor atenció per als museus, centres que no gaudeixen de bona fama. Si volem un món més humà, amb més tendresa i més feliç, necessitem centres dinamitzadors del pensament, centres que ens fcin avançar vers les possibilitats infinites per trobar fórmules de vida més reeixides. Tothom es queixa de la manca de diners per a la cultura, però no deu ser que ens falta un pèl d'imaginació? No hi ha massa funcionaris de la cultura? No ens hem pas oblidat que la creativitat és el més vital?

També me n'alegro, d'aquest trasllat, perquè, tot i considerant el paper que ha de jugar Barcelona com a capital, penso que se n'ha abusat i que estem fent d'aquest país un capgròs. Cal vertebrar Catalunya de veritat perquè arreu dels nostres pobles i viles hi ha gent que sempre ha fet teatre sense escenaris, ha muntat una varietat associativa admirable i mai no ha demanat res a canvi. És hora de sumar esforços i articular una xarxa d'unió

entre diferents ciutats, ara molt més properes gràcies a les millores de les comunicacions, i saber ser el contrapès adequat: Girona, Olot, Figueres, Vic, Manresa, Lleida, Reus, Tarragona i tantes altres poblacions dinàmiques i amb empenta han de formar solidàriament l'anella exterior que no ha d'ofegar Barcelona i l'àrea metropolitana, sinó que n'ha de ser el seu just complement.

Joan Surroca i Sens

exdirector del Museu del Montgrò i del Baix Ter i del Museu d'Art de Girona.
Direcotr del Museu d'Art en Pell de Vic

El tancament del Museu Clarà

a lamentable decisió de l'Ajuntament de Barcelona, assessorat per la Junta de Museus, de tancar el Museu Clarà del carrer Calatrava de Barcelona i el posterior trasllat a Olot de l'obra de l'artista han aixecat una gran polèmica. Assabentats un grup de ciutadans del tancament de facto del Museu el mes de març (mai no ens vàrem imaginar que tinguessin la barra de tancar-lo definitivament), vàrem decidir constituir l'associació anomenada «AMICS

DEL MUSEU CLARÀ» que, després de tots els tràmits necessaris i un cop superades les dificultats que implica coordinar el temps de ciutadans dedicats a altres feines, va veure la llum el dia 29 de desembre, amb l'objectiu principal d'aconseguir la reobertura del Museu.

Per què ens oposem al tancament?

Basant-nos en el testament que recull la voluntat de la família Clarà, considerem il·legal l'acord de l'Ajuntament de Barcelona de tancament i desmembració de la col·lecció de l'artista català, i també el posterior acord entre aquest Ajuntament i el d'Olot, que accepta la cessió de les obres.

El testament de Carme Clarà i les condicions de la cessió realitzada en vida, són clars i contundents, i no en cal cap interpretació, ja que la lletra és inequívoca. Diu així:

Condicció primera. L'àmbit del Museu Clarà comprèn la casa-taller i el jardí, situats al carrer de Calatrava, números 27/29.

Quarta. No podrà alienar l'Ajuntament cap part de la casa-taller, taller i jardí.

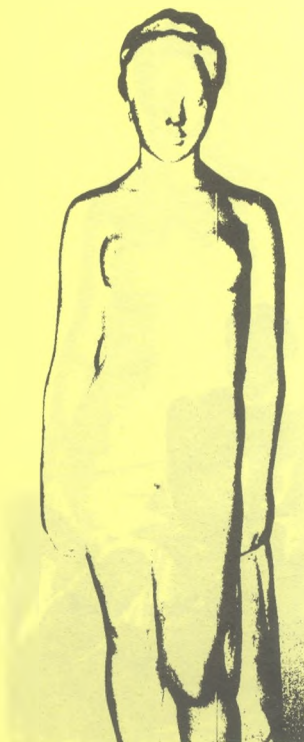
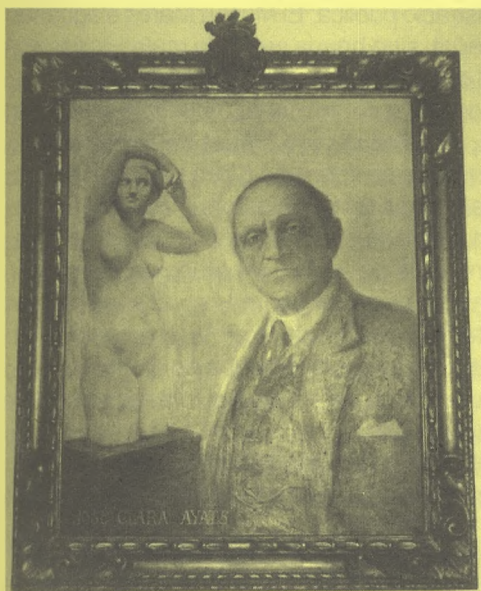
Sisena ... i que es conservi amb tota la cura el Museu creat per la seva voluntat (de l'artista), i es compleixin les condicions de cessió a la ciutat aprovades a la sessió de l'Ajuntament de Barcelona de data 26 de març de 1966.

Setena Les obres escultòriques, els dibuixos i les pintures, no es podran dispersar ni exposar separadament sempre que se'n faci una reproducció en bronze haurà de ser per a un museu important, amb la prohibició de fer-ne cap en pedra, marbre, talla de fusta ni terra cuita, per ser especial recomanació de l'escultor.

Novena el Patronat procurarà que es compleixi estrictament el que disposa la clàusula setena.»

El dret regula les actuacions entre els particulars entre ells mateixos i els d'aquests amb les administracions. Les donacions i els testaments estan emparats al Codi civil i, concretament a Catalunya, a la Compilació de dret civil i al Codi de successions. En la jerarquia normativa, aquestes lleis són de rang superior i no hi ha cap disposició d'una Junta de Museus de cap municipi, sigui quin sigui, que les pugui vulne-

"Les obres escultòriques, dibuixos i pintures que conté l'actual Museu Clarà, tant les que hi ha al taller com les que són al primer pis de la torre, no podran ser dispersades ni exposades separadament". Diu literalment el text del testament de Carme Clarà, hereva de l'escultor.

**Tot i la bona
acollida de les
autoritats
olotines,
reunides el 16
de juliol amb
l'Ajuntament de
Barcelona i el
MNAC, es van
començar a sen-
tir veus per re-
cordar la manca
d'espai del
MNAC i sobretot
del Museu
d'Olot, que
necessitava una
remodelació,
així com
l'incompliment
de les voluntats
testamentàries
que aquesta
distribució
implicava.**

rar, perquè si fos així, entrariem dins el terreny de la inseguretat jurídica. Això, un Estat de Dret no s'ho pot permetre ni ho pot tolerar. La voluntat del donant o testador ha de ser respectada sempre per les administracions públiques beneficiàries de les cessions gratuïtes, ni que només sigui per fomentar que els béns culturals passin de mans privades a mans públiques, en interès general.

D'altra banda, el tancament del Museu Clarà suposa un empobriment de la ciutat de Barcelona, que té necessitat de museus monogràfics, com el de Clarà no n'hi ha cap més. Es trobava situat en un conjunt arquitectònic noucentista únic, de Duran i Reynals, voltat d'un jardí deliciós dissenyat per Rubio i Tudurí i contenia la més esplèndida col·lecció d'obres de l'escultor universal, del qual fou domicili i taller. Tan sols aquestes circumstàncies ja justifiquen per si mateixes l'absoluta conveniència que el Museu Clarà es mantingui en la situació originària.

Carlos de Sicart

President Amics del Museu Clarà

El cas Clarà, una falsa polèmica

Dara endavant, amic lector, haurem d'afegir al cos de cada article publicat una nota a peu de pàgina per recordar que la paraula ens ha estat donada per al diàleg no pas per l'incordi estúpid i que un discurs -sigui ensucrat o agre- és sempre reversible i contrariable. Ho dic perquè lamento que l'Alcalde d'Olot hagi condicionat la seva participació en aquest dossier a una prèvia declaració d'adhesió a la bondat del seu posicionament.

De tot aquest enrenou que s'ha aixecat arran del desmantellament del Museu Clarà i el trasllat posterior del llegat al Museu Comarcal de la Garrotxa, hi ha uns quants forats negres que convindria aclarir.

El tema del trasllat no ha estat fruit d'una acció planificada sinó de la -diguem-ne felix?-coincidència de tres fets: l'inici d'una etapa d'austeritat - o de retallada de recursos- a l'Ajuntament de Barcelona després dels fausts olímpics del 92, l'exposició fotogràfica del trasllat dels fons del Museu Nacional a Olot durant la Guerra Civil i la presència de l'Oriol Bohigas en el programa, i finalment el fet que un dels regidors influents del consistori barceloní és d'Olot (Xavier Casas), que probablement amb tota la bona voluntat del món, davant de l'oferiment galdós, va moure els fils perquè el missatge arribés a l'alcalde d'Olot. Si et regalen una cosa, encara que sigui a precari, més val no pensar-s'hi gaire, però, és clar, ningú no havia previst els atacs de la resistència - i val dir que s'han fet sentir de valent. És indiscutible que jurídicament han patinat de veres. Si això es porta amb una mica de seny i de perseverança, no trigarem gaire a veure com *Clarà se'n torna d'Olot*. I si no, s'haurà creat un precedent tan greu que no crec que hi hagi cap més artista o benefactor que vulgui fer donació dels seus béns a l'administració pública. El Museu Marès s'aguanta perquè la família va fer una mena de contracte blindat, sinó hauria seguit la mateixa dissort. Els termes de la polèmica m'han fet pensar en el cas dels arxius de Salamanca, sobretot, perquè ha adquirit aires de confrontació pública, de ciutat contra ciutat, ratllant la categoria de «problema d'estat». Baixant a la lletra petita, al detall del joc creuat de declaracions d'uns i altres, hom s'adona que allò que menys importa és l'obra de Clarà i encara menys la promoció efectiva de l'escultura. Per ser un país d'escassos escultors, no s'entén com l'Ajuntament de Barcelona, menystenint els compromisos contrets amb la germana d'en Clarà, ha deixat fer malbé un museu que justament havia de servir per potenciar l'escultura. Dubto que el tancament hagi estat premeditat amb molt de temps, més aviat sembla una atzagaiada de circumstàncies, però sí que fa temps que ni en feien la promoció ni el manteniment. Fixeu-vos fins on arribava el desinterès i la deixadesa que en el moment de tancar encara no n'havien fet l'inventari. La Rosa Subirana -que és qui el feia- es va trobar un bon dia amb un policia a la porta que li va barrar el pas.

Que no em diguin que tota aquesta operació, feta amb absoluta descortesia, no es podia haver negociat directament amb la Rosette Clarà; estic segur que davant d'una alternativa mínimament sensata s'hi hauria avingut.

L'abrandament del batlle d'Olot no l'entenc; personalment, em preocuparia molt més l'estat d'abandonament i d'oblit dels tres grans escultors locals (Blay, Quera, Clarà), la nul·la

promoció dels nous (Anna Manel·la, Isabel Banal, Ester Font, Lluís Carbonell), la falta d'una línia de modelatge i escultura a l'Escola de Belles Arts, haver perdut una de les poques iniciatives brillants que va tenir l'esquerra durant el primer ajuntament democràtic (La Mostra d'escultura al carrer), haver deixat a mitges el Museu Comarcal, no tenir espai suficient, no ja per les peces noves d'en Clarà, sinó per bona part del fons del Museu.

L'ajuntament d'Olot només promociona les escultures de la Rosa Serra (diuen que n'hi ha 53 repartides per la ciutat), però ni en Clarà, ni en Blay, ni en Quera han estat considerats per ennoblir estèticament la ciutat del paisatge. Hi ha el que hi havia fa trenta anys, exceptuant la peça d'en Quera, mal col·locada al Pla de Dalt i els monuments Xargay i Vilèllia que més valdria no haver fet mai.

S'ha parlat de rendibilitat, de xifres de visitants, d'accessibilitat, de facilitats per a l'estudi de l'obra, de viure de prop el seu entorn, etc. Un excés de demagògia si ens mirem la realitat. Ja hem perdut el Museu Comarcal -ara sota la tutela centralista del MNAC- i l'Escola de Belles Arts -entregada també a la Generalitat-.

Quina part del pastís patrimonial ens ha reservat el MNAC per Olot? I què més ha de passar perquè comencem a fer les coses amb una mica de seny, prescindint de si algú ens dona o cedeix les engrunes que sobren a Barcelona?

Les croades només fan morts. Alerta, doncs, amb els Amics d'en Tremoleda que acaben d'obrir un nou front a Olot. La batalla tot just acaba de començar.

Xavier Ruscalleda

**L'Associació
Amics del
Museu Clarà,
que vol reivindi-
car també el
barcelonisme de
l'obra de Clarà
ha manifestat
la seva
preocupació per
l'estat actual i el
futur de la casa i
els jardins
de Clarà.**

El llegat Clarà a Olot. Unes precisions

"Espiritualment, tota la meua labor artística ha de restar exposada per a ésser contemplada pels que hi estiguin interessats". (Josep Clarà i Ayats)

L'enrenou que des de certs entorns socials i polítics barcelonins s'ha aixecat aquests darrers dies, entorn del conveni signat entre els ajuntaments de la Ciutat Comtal i Olot per la nova ordenació de l'obra de l'artista olotí Josep Clarà i Ayats, mereix un comentari per part dels que hem participat en aquesta iniciativa.

Josep Clarà no sols va néixer a Olot, fet que en el seu cas no va ser accidental, com per exemple el de Salvador Espriu a Santa Coloma de Farners o el de Pep Ventura a Alcalá la Real. La família Clarà està profundament arrelada a casa nostra. La formació artística dels germans Clarà es va fer a Olot sota l'ensenyament de Josep Berga i Boix i l'orientació de Joaquim Vayreda. Malgrat la gran projecció artística de Josep Clarà, sempre va mantenir els seus vincles amb Olot i la Garrotxa. El temps cruent de la guerra civil el va viure a Olot fent el de sempre: treballant. D'ençà de molts anys, al bell mig de la nostra ciutat el nom i l'obra de Clarà hi són presents. La plaça Clarà és el cor urbà d'Olot i allà un bronze del nostre escultor ens dona testimoni de la seva creativitat. També el seu germà Joan Clarà, un gran oblidat, va treballar artísticament entre nosaltres fins esdevenir l'ajudant de Josep.

Personalment puc comprendre els sentiments inicials dels que han reaccionat davant el conveni entre ambdós ajuntaments. La ràpida constitució d'una entitat d'Amics del Museu Clarà, ens evidencia aquesta presa de postura davant el pas d'una part de l'obra de l'artista a la seva ciutat nadiua. És important fer aquesta precisió. Repeteixo, es disposa a Olot una part de l'obra, no pas tota. En primer lloc, pel fet que peces de Clarà estan en espais públics barcelonins i, per tant, són propietat de l'Ajuntament de Barcelona, i una altra part prou considerable i significativa romandrà en el Museu Nacional d'Art de Catalunya envoltades de la dignitat que es mereix.

A Olot tindrem en dipòsit la part de l'obra a què ens hem referit, en unes condicions perfectes i amb una projecció que farem, junt amb l'Ajuntament de Barcelona, per donar a conèixer la col·lecció, facilitar el treball dels estudiosos i fer fruir el llegat a tots els catalans. Veure aquesta part de l'obra de Clarà a Olot, en l'entorn vital de l'artista, no és cap disbarat. En qualsevol cas és millor que no veure aquesta obra. Del miler i mig de visites anyals (una mitjana de 4 diàries) que rebia la col·lecció, a les desenes de milers que cada any visiten el Museu olotí evidencien quina serà la difusió que tindrà el dipòsit des d'ara.

El compromís d'ambdós ajuntaments és també el de difondre l'obra, la figura i la significació de Clarà en l'art català del nostre segle, especialment en l'entorn del noucentisme. Sabem

**Les obres,
propietat de
l'Ajuntament de
Barcelona, es
guardaran als
magatzems de
l'Hospici i
progressivament
s'aniran exhibint
a les dues sales
dedicades a
l'artista que el
centre museístic
de la Garrotxa
va inaugurar el
mes de març de
l'any passat.**

que el que hem de fer i certament, ho complirem amb excreix. Aquestes ratlles també en són testimoni i compromís públic.

D'altra banda cal remarcar que el conveni s'ha portat a terme amb respecte total a la legislació museística vigent. Un i altra ajuntament i amb ells els seus tècnics han treballat d'acord amb els del Museu Nacional d'Art de Catalunya, per valorar el conjunt de les obres i fer-ne la selecció de les més importants que romadran a Barcelona, en l'esmentat Museu Nacional i també amb el vist i plau de la Junta del Museu de la Generalitat, no podia ser d'altra manera.

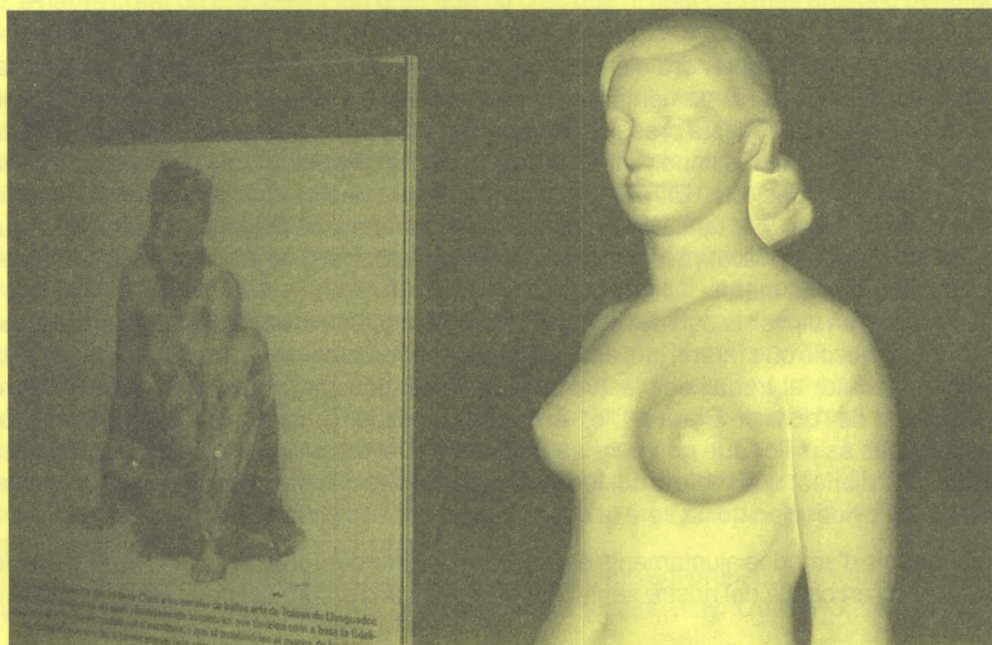
L'objectiu del conveni, ho repeteixo, no és altre que exhibir el major volum possible de l'obra de l'artista olotí davant del major nombre de persones, cap d'altre. S'ha tractat de millorar l'exhibició d'un llegat, l'espai on es mostra, i permetre a tota persona interessada en aquest artista i la seva obra que pugui valorar i treballar-hi en les millors condicions possibles.

Amb aquesta operació s'enceta un model museístic per Catalunya. A Barcelona cal que tinguem el Museu Nacional d'Art, amb espais dedicats a les grans corrents creatives de cada època i moment i amb les peces més representatives i cabdals. I al seu entorn una xarxa de seccions vinculades que ajuden a comprendre i valorar els àmbits on va viure i es van formar els grans mestres. Penso que Salvador Dalí no es pot deslligar de Figueres i l'Empordà, malgrat que a Barcelona es pugui veure part de la seva obra. L'art gòtic en tot el seu abast, des del MNAC s'ha de completar en el Museu d'Art de Girona, el romànic que ja el tenim magníficament present als espais oberts recentment a Montjuïc, s'ha de culminar en el Museu Episcopal de Vic. Aquesta és la visió museística pel nostre país. És la que defineix la política cultural de Catalunya i en la qual s'ha treballat des de la Junta de Museus. A qui pot sorprendre que per completar l'estudi de Clarà es pugui anar a Olot, on va néixer i on es va educar artísticament?

Des d'aquí convido els membres de la recent creada entitat Amics del Museu Clarà, i a tots els barcelonins sensibles, a venir a Olot. No només per visitar la nostra ciutat, la ciutat on va néixer i créixer Josep Clarà, la ciutat on es va formar a partir del llegat artístic i cultural dels mestres de "Escola d'Olot". S'adonaran del que ja hem fet a l'entorn i dels projectes que tenim. Seran acollits com es mereixen Olot és una ciutat que es preua, precisament, de la seva cordialitat, de saber oferir el millor dels nostres sentiments vers tots els que ens visiten. Si un lloc pot compartir l'estimació envers la figura i l'obra de Clarà, és Olot. La nova entitat, si vol, ja té casa pròpia: Olot. Tots els olotins ens hi sentim, al menys d'esperit, socis de bona voluntat.

Voldria acabar aquestes ratlles manifestant que a Olot no volem acaparar l'obra de Clarà, només per dir que tenim aquesta o aquella quantitat. La nostra acció respon als sentiments també compartits. El mateix Clarà ho va dir i escriure. **"La Matèria obeeix a l'esperit creador, obra sense esperit és obra sense estil, que no deixa ni pot deixar cap rastre"**.

Pere Macià i Arau
Alcalde d'Olot

El secret del Consell Comarcal

Diuen que un secret és una cosa que tothom sap però que tothom sap que és secret. La definició ens ve rodona per parlar del consell comarcal (CC). Està clar que al CC passen coses, i coses grosses. Això, en petit comitè fa dies que s'en parla però què hi ha dit la premsa? I l'oposició? I els partits que no tenen repre-sentació al CC? És veritat que hi ha un forat com el cràter de Santa Margarida? És cert que Na Isabel, la dama de ferro, està deprimida o quasi? Que té la dimissió del gerent permanentment sobre la taula? I que no volen (al CC) sentir a parlar del Priorat ni quan trien què beuran a l'hora de dinar? Com hem d'enten-dre aquesta cortina de silencis? Seguirem informant. Eil! si podem!

Carnaval per Quaresma

Com cada any ja tornem a tenir a la cantonada els carnestoltes i aquí a Olot, com ja comença a ser tradició, per Quaresma. No direu que no és collonut. El poble més tradicional i conservador de la província, on governa la dreta, representant, entre altres, dels menjaciris, organitzi el Carnaval, un cop ja començada la Quaresma. En fi, són dies de transgressions. Això sí, és de segona mà i surt bé de preu.

Canvis a Músics Associats

Músics Associats ha renovat la junta. L'associació sembla haver encetat una nova etapa. Darrera-ment a les reunions hi participa molta gent que aporten saba nova a l'associació. Els primers resultats ja s'han començat a veure amb la Marató que es va fer per les festes de Nadal i que va ser

un èxit de públic i d'organització. De moment, l'únic projecte és reemprendre la Roda Musical que l'any passat s'havia deixat de fer. El nou equip, però, demana temps per replantejar l'associació i emprendre, si s'escau, altres projectes. Que hi hagi sort, i parlant de musics, que afinin.

Rumors pre-electoral

Qui no ha sentit aquest dies algun rumor sobre el destí que deparen les eleccions a l'alcalde d'Olot. El que més s'ha sentit és el que el col.loca com a conseller de Medi Ambient; hi ha qui, però, només el fa Director General. De tota manera la conya grossa comença a l'hora de fer hipòtesis sobre qui serà el seu successor com alcalde. O alcaldessa. Per què? Qui vol anar a l'ajuntament tal com estan les coses ara? La candidata més evident, arribat el cas, seria Isabel Brussosa. Seria sortir del Consell, per caure a l'ajuntament. Males veus diuen que no li fa cap gràcia. També s'ha parlat de Pilar Solà, Joan Corominola i, agafeu-vos fort, Anna Plana. En qualsevol cas, si marxa en Pere Macias serà un canvi gros.

L'aigua protagonista

Les pluges del mes de gener; les jornades *ciutat i riu*; les riuades que han posat en evidència que el llit del riu era brutíssim -es pot saber amb tota precisió on va arribar l'aigua perquè hi ha un tros de roba, una bossa de plàstic o una ampolla d'aigua mineral penjada d'una branca.

Un dels últims dies de pluja a Olot estàvem gairebé aïllats, a Les Planes s'havia esllavissat un talús i la carretera de Girona estava tallada, entre el coll d'Uria i el coll de Condreu el pas d'un camió va provocar un altre esllavissament i la carretera de Vic estava tallada, des de Sta. Pau tampoc no es podia anar a Mieres i Banyoles. Sort que no va caure el pont de Castellfolit!!

Ja ho diuen, l'aigua és un bé de Déu.

Braus a l'Alta Garrotxa

Des de no se sap quan, en una finca de la zona de Sta.Maria de Bolós, es crien braus de cursa. No és que ens sàpiga greu, però, no és perillós que aquest bestiar que conserva la seva agressivitat natural se la campi per aquests móns de déu? Esperem resposta.

Pugna per la televisió

Quan ja pensàvem que només Ràdio Olot optaria a la concessió de televisió local a la Garrotxa, ha sortit un altre grup que pugna per obtenir la dita concessió. És un grup de gent vinculada a les ja desaparegudes TV Garrotxa i Canal 39. Millor que hi hagi competència.

Sanejament pressupostari

Hi ha coses que cauen pel seu propi pes. El govern de la ciutat ha hagut de donar la raó a l'oposició: L'ajuntament necessita un pla de sanejament. Segons les darreres notícies les converses entre l'un i els altres per aprovar-lo per consens ja han començat.

La darrera Carlinada

Acabem de llegir en un llibret que porta per títol: *Mieres, 10 anys d'intercanvi*, un bon panegíric de la causa carlina, on es diuen coses com aquestes: els mierencs lluitaren en defensa de la tradició, i més endavant: finalment els carlins foren vençuts, malgrat els ideals pels quals varen lluitar, que van continuar sempre fermes. Home, defensar els ideals carlins als 125 anys de la darrera carlinada ens sembla massa fort, per més que Mieres tingués un cert renom en el passat. les actuacions del "cabdill" Savalls en aquesta comarca no són pas precisament de bon recordar, ni l'ideal carlí transportable a aquest final de mil.lenni. Si continuen, a 440 m amenaça amb ressucitar en "Deu republicà".

El valor vital de l'educació: significats d'un eslògan pedagògic

« Inauguració Curs Acadèmic 1995-1996 de l'Escola d'Art d'Olot »

Sr. Alcalde, Sr. Representant del Departament d'Ensenyament, Sra. Directora, Sr. Cap d'Estudis, Professors del Centre i d'altres Centres de la Ciutat, Alumnes:

Agraïxo la confiança que se'm fa en encarregar-me la lliçó inaugural del Curs Acadèmic 1995-96 de l'Escola d'Art d'Olot. La tradició sembla que obliga a llegir-la, però em permeto demanar-vos llicència per explicar-la sobre la base d'un petit guió i guanyar així una espontaneïtat o vivacitat que, com es veurà, resulta gairebé exigida pel propi objecte de la lliçó. D'altra banda, em sembla escaient i us proposo que, pel mateix tema escollit, aquest acte serveixi també d'homenatge a un estimat filòsof de la nostra terra, Joaquim Xirau, del qual celebrem enguany el centenari del naixement. Com molts d'altres, va sofrir exili per les seves idees, una petita part de les quals, preses del seu llibre *Pedagogia i Vida*, em permetré d'incorporar a la meua explicació.

Allò que voldria és mostrar-vos que l'educació és una rica realitat, un veritable valor vital, que sovint menystenim quan la reduïm a simple instrument de transmissió de coneixements, amb un sentit purament acumulatiu i orientada exclusivament a servir de plataforma per a guanyar-se una futura ocupació o lloc de treball. No cal negligir aquest aspecte, i menys en els temps que corren, però sens dubte el fet de pensar-hi i descobrir-ne altres possibilitats no anul·la -i segur que fins i tot potencia- la seva utilitat per al futur professional. Que l'educació ha estat sempre objecte d'interès i alhora d'una certa perplexitat pel que fa a la seva naturalesa, ho mostra ja aquest text del vell Aristòtil, amb la cita del qual complim amb un tòpic de la tradició acadèmica:

Cal plantejar-se què és l'educació i com cal portar-la a la pràctica, puix que no hi ha acord en els fets, ni tots s'entenen sobre quines matèries s'han d'ensenyar per assolir la virtut i la vida més perfecta: no se sap amb certesa si cal conrear la intel·ligència o avantposar les qualitats morals. El sistema actual de l'educació fa més difícil aquesta anàlisi: no es veu prou clar si s'han d'ensenyar preferentment les arts útils a la vida pràctica, els preceptes de la virtut o les ciències de pura

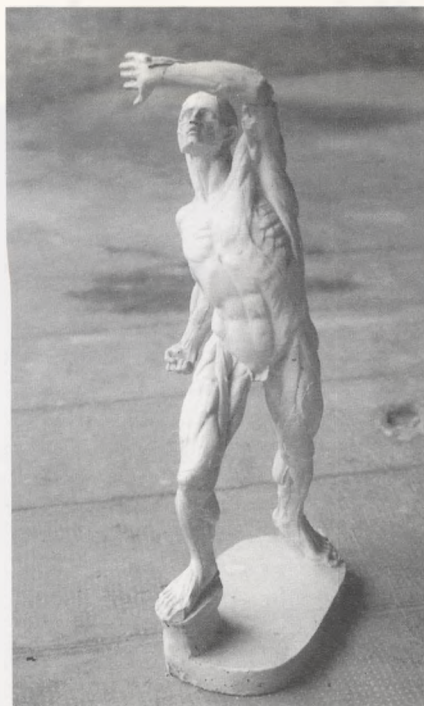
ornamentació. Cada una d'aquestes opinions té els seus respectius partidaris, i sobre la virtut no hi ha res ben decidit; varien fins i tot les definicions sobre la seva essència; i si no hi ha unanimitat en allò que és essencial, és natural que difereixin les opinions pel que fa als procediments d'aplicació (Arist. Pol. V 1).

El que sí té clar Aristòtil és una certa finalitat última, com és la d'assolir una vida més perfecta: ja trobem, doncs, el cap d'un fil per a la nostra reflexió, amb la qual pretenem que es faci explícit el fet que -potser per massa obvi, sempre oblidat- educar o rebre educació és una activitat fortament vinculada a l'interès vital més profund, on s'hi juga ni més ni menys que una vida més perfecta. Sembla clar, doncs, que encara que hi hagi dubtes d'ordre instrumental sobre les matèries més adequades, o el paper de les qualitats morals, la finalitat o el valor vital es té assumit per principi.

Però, la mateixa pregunta que es plantejava Aristòtil, com se la planteja un estudiant d'avui? Amb menys solemnitat acadèmica potser es pregunta per què estudiar o si val la pena estudiar, o, d'altra manera, què hi fa en un centre d'estudis. En el fons, es planteja què és, quin valor té l'educació. I les respostes, amb tota seguretat, no deuen coincidir tampoc en una de sola: més aviat es deuen

moure entre un simple «passar el temps», «complir amb la voluntat dels pares», «l'obligació legal», «l'adquisició d'uns coneixements», «conviure amb els companys» i, especialment, «preparar-se per a un ofici o professió». Ara bé, no són tan preocupants els sentits de les respostes com el fet que, segons dades recents, el 41% dels estudiants dels darrers cursos dels ensenyaments mitjans es consideren «estudiants resignats». Estudiants, podríem dir, que no identifiquen l'educació amb el seu interès vital. Sobre això trobem aquestes observacions del psicòleg d'adolescents Jaume Funes:

L'escola, on diem que sovint hi són a desgrat, és un territori clarament juvenil. Malgrat tot i tots, és molt probable que se sentin millor a l'escola que al carrer, que no tinguin interès a

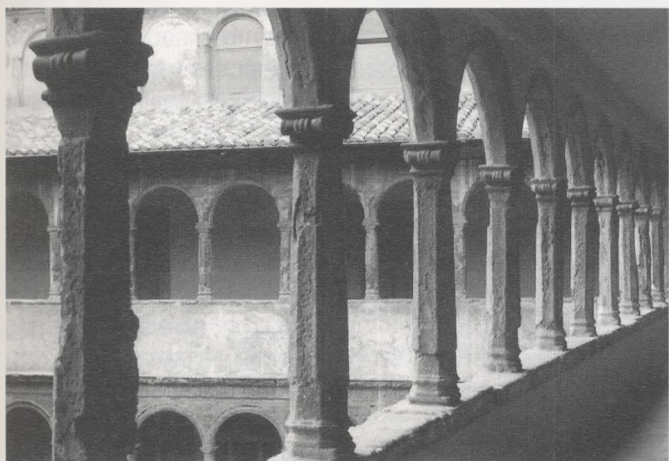
desparèixer de les aules, dels passadissos o del pati. Han assumit ja que el Centre és un lloc on, a la seva edat, toca estar-hi. De la interacció amb els adults que també hi són -i millor si són propers i positius- i del funcionament de la institució, depèn que aquest territori sigui viscut com a propi (apropiat pels adolescents), en tot o en part, o considerat incòmode i aliè, simplement com un lloc per no estar a la intempèrie, com espai per practicar els conflictes amb el món adult. El fet que el nucli de les seves preocupacions vitals no sigui escolar no vol dir que no puguin considerar el territori escolar com un espai agradable de vida. (J. Funes, Cuad.Ped. núm. 238, Juliol 1995, p.34)

Certament, aquest és un objectiu que cal transmetre als nostres nois i noies: malgrat tot, és a dir, malgrat l'obligació, la discutible estructura i continguts curriculars, la perspectiva de treball difícil, etc., ha de ser possible que el territori escolar sigui viscut com a propi, i com a espai agradable de vida. Cal redescobrir el valor vital que l'educació pot tenir i de fet té, fins i tot quan no se n'és conscient. Ésser-ne conscient esdevé una necessitat per poder omplir de sentit positiu i engrescador la tasca diària de l'estudi, de la relació amb professors i companys. I cal marcar-se aquest objectiu perquè no hi haurà millor motivació per a l'estudi i per a l'aprofitament del propi esforç que sentir-lo vitalment necessari i positiu. Això és difícil, especialment en una època com la nostra en què l'abundància desmesurada d'estímul de tota mena arriben gairebé sempre de fora de l'escola; amb la qual cosa el noi o la noia perceben un cert grau d'irrealitat o de buidor en la tasca educativa o, d'altra manera, perceben que la vida real i estimulante és fora de l'escola. En l'intent de superar la distància i fredor de l'escola, la pedagogia moderna ha provat ja des del

segle passat d'expressar amb diverses formes i fórmules la necessitat d'assolir el màxim grau de vinculació de l'educació amb la vida. Més enllà d'autors i teories, ha fet fortuna un de tants eslògans pedagògics que, amb lleugeres variants, gira entorn d'aquesta idea: «l'escola en la vida». Els següents mots de Joaquim Xirau expressen sintèticament el sentit d'aquesta posició:

Enfront de l'educació intel·lectualista, seca, abstracta, verbalista, (...) una educació total, integral i harmònica, en la qual el sentiment, el pensament i la voluntat siguin cultivats, alimentats i portats a plenitud en relació amb la força total activa de la vida individual. Escola de la vida, per la vida i per a la vida, en la qual l'educand no sigui un simple recipient on abocar un conjunt de fórmules esquemàtiques i mortes, sinó un ésser viu en el qual la natura i l'esperit guarden les virtualitats més pures. (J. Xirau, Pedagogia i Vida, 1987, p.77)

El pedagog francès Olivier Réboul (Le langage de l'éducation, 1987) ha construït suggerents anàlisis dels principals eslògans pedagògics, entre els quals destaca el que avui considerem. Encara que no sembli adient a una reflexió pedagògica, el fet cert és que en pedagogia -com de fet en totes les activitats científiques i intel·lectuals- s'acaben condensant idees i teories en expressions curtes i colpidores, que són de bon invocar i recordar; els eslògans han resultat ser unitats expressives típiques, però no exclusives, del món publicitari, que viu de la seva provada eficàcia comunicativa. Molt abans que hi hagués publicitat en el sentit modern del mot, ja existien frases que es podien considerar eslògans pedagògics, com ara «mens sana in corpore sano» o «labor improbus omnia vincit», per promoure, l'una, la pràctica de l'esforç físic o esportiu i, l'altra, la possibilitat d'avançar si es treballa sense defalliment. I és que el sentit últim dels eslògans, com resulta evident en la publicitat, té un component principalment persuasiu, una necessitat de convèncer i moure els altres en una determinada direcció. D'altra banda, els eslògans -que han de tenir estructura tancada, en el sentit de dificultar una rèplica semblant- es beneficien d'una consideració d'anònimes creacions -malgrat que alguns tinguin autor conegut-, amb la qual cosa gaudeixen d'una mena d'evidència supratemporal que els infon un suplement d'autoritat doctrinal. Ara bé, és clar que no podem pensar per eslògans -que, en la seva simplicitat, fan perdre molta riquesa de matisacions-, però justament per no acabar pensant a través d'ells, cal que pensem sobre ells: això

D R A C

L L I B R E S · J O C S

PASSEIG D'EN BLAY, 61 : 17800 OLOT · TEL. /FAX 26 10 30

ens permet entendre'ls en tot allò que tenen de significatiu i, si és el cas, en allò que puguin tenir de fraudulent.

Pel que fa al nostre eslògan «l'escola en la vida», presenta una notable varietat d'interpretacions o sentits, tots ells carregats de significacions suggerents. Una primera interpretació és la de caràcter funcional: donaria lloc a la significació utilitària de considerar l'escola com a lloc d'entrenament o preparació per a les necessitats professionals i exigències socials. En aquest sentit predomina el valor instrumental dels coneixements i deixa entendre que «la vida» és sobretot un desafiament laboral i social que requereix un ensinistrament específic que ha de donar l'escola. Tot i que no es pot negar que aquesta sigui una funció de l'escola, també cal remarcar que resulta empobridora aquesta comprensió de la vida com si només fos un escenari de lluita professional i social: tots els elements ètics, estètics, reflexius, cognoscitius, lúdics i convivencials de l'educació queden menystinguts en relació amb els instrumentals i fan que es projectin cap a l'horitzó futur dels joves uns límits injustos a la riquesa de la vida humana.

Una segona interpretació, però, aporta elements més estimulants: és la que podem anomenar interpretació innovadora; segons ella, el que cal és entendre l'escola com un espai obert a la vida plena de l'entorn, la integració dels estudis i l'activitat tota de l'escola en el medi i la interacció amb ell. Aquí l'abstracte «vida» es deixa entendre en tota la seva plenitud: des del paisatge, la història, la població, els animals i plantes fins a l'arquitectura, els costums, els jocs, l'activitat cultural, etc., de cada lloc; i tot plegat penetrant en una escola porosa i positivament interessada pel seu entorn. Comprendre i especialment practicar l'educació des d'aquesta perspectiva assegura que els nois i noies, mentre estudien i quan surten de l'escola, se sentin identificats amb tot el que troben -no com aquell que ve d'un altre món- i facin ben seva la realitat plena que els humans hem estat capaços de construir. I això, és clar, sense que

s'hagi de perdre -més aviat millorant- els coneixements indispensables per a la formació de les habilitats professionals i socials que també són necessàries.

Un tercer sentit o interpretació és el que podem anomenar democràtic: porta la significació d'una escola on les relacions entre tots els seus components estan regides pel sentit de la participació, per la corresponsabilitat, per la mínima directivitat, per compartir l'experiència i el goig del saber. S'entén que aquí importa especialment la relació educativa, que pot ser freda i morta si hi ha autoritarisme en l'organització, si hi ha distància i passivitat en la transmissió pedagògica dels coneixements: o pot ser viva si els coneixements són intercanviats amb passió i participació activa, si els problemes de l'escola són assumits per tothom com a propis i dignes de l'aportació de la pròpia iniciativa.

Una quarta interpretació és la utòpica: la utopia ha estat definida com una «veritat prematura» i potser serà veritat un dia que la vida -aquesta barreja d'elements i forces de gran dinamisme autònom i d'una complexitat gairebé infinita i indefinible- sigui ella mateixa l'escola. Aquí el nostre eslògan queda capgirat i l'escola pràcticament desapareix perquè ja seria possible que tots els aprenentatges es fessin sense necessitat d'una institució que en molts moments històrics havia degenerat en una mena de presó no sempre lleugera d'infants i joves. De fet, la cinquena i sisena interpretacions serien expressions sinònimes d'aquesta. La cinquena, que podem anomenar polèmica, pretén expressar una oposició activa a les concepcions obscurantistes i les purament intel·lectualistes de l'escola: seria una acumulació de negatives a diverses degeneracions en què ha caigut sovint el sistema escolar. Un no a la repressió moral i social, un no a l'academicisme petulant, buit i artificios, un no a l'aïllament de l'escola en relació amb el seu entorn, amb les arrels de la cultura popular i les necessitats socials, etc. És a dir, un no a l'encarcament, la rigidesa, la fredor, que són pròpies de la mort i no de la vida. El sisè i últim sentit que registrem és l'anomenat paradoxal i fins i tot antiescolar, perquè ja no es conforma amb proposar que la vida mateixa sigui l'escola, sinó que estableix la contradicció directa entre la vida i l'escola: si es vol la vida, s'ha de negar l'escola i tot intent d'escolaritzar, educar o ensenyar és en si mateix paralitzador i negador de la força i la plenitud de la vida.

No hi ha dubte que els tres darrers sentits s'instal·len en el radicalisme, que en el darrer cas resulta extrem. És certament molt difícil assumir-lo des d'una reflexió pedagògica, des de dins del món de l'educació, perquè equival a la negació directa de la seva naturalesa. Només tindria sentit en un context de canvi, probablement revolucionari, del sistema social: la seva proposta, doncs, ultrapassa de molt el camp mateix de l'educació. Però, de fet, aquestes darreres interpretacions ajuden a trobar el millor sentit de l'eslògan analitzat que probablement s'obtidria en o per la

síntesi de totes les significacions trobades, incloses les més radicals. Des de la radical negació de la temptació repressora de l'escola, de l'obscurantisme i academicisme freds i rígids, s'obté l'energia suficient per treballar en positiu perquè l'escola, a qualsevol nivell, sigui plena de la vida real i multiforme del seu entorn, sigui participada, activa, motivada i estimulante, sigui creativa i gaudeixi de l'experiència del saber com una de les més bones i genuïnes experiències humanes.

Tot i que avui es tendeix a considerar tota la vida d'una persona com un temps apte per a progressar en el coneixement, hi ha unes edats en què la societat manté nois i noies en el sistema educatiu a plena dedicació. Però una certa creença difusa en tota la societat, i especialment entre els propis estudiants, fa pensar que el temps d'estudi és només com un preàmbul de la vida real, que només seria plena o autèntica un cop acabats els estudis. Aquest és un error pedagògic i social important: cal convèncer tothom -i especialment els propis estudiants- que la vida sempre és igualment valuosa, que no hi ha «preàmbuls», que l'estudi té tanta substància vital com la pugui tenir després el treball o professió; i sobretot que poden gaudir intensament del goig de sentir i de saber: de sentir l'emoció del treball artístic -especialment, és clar, en una Escola d'Art-, i el goig de saber o de progressar en el coneixement de qualsevol de les matèries. Tant l'art com els coneixements teòrics de les diverses matèries són, en el fons, expressions de l'apropiació que l'home s'esforça a fer del seu entorn, expressions del corrent vital que glateix en la natura i en els propis sentits i consciència. Art i coneixement són formes de creativitat, d'alliberament, de comunicació, és a dir, formes de vida.

L'estudiant, com més ajudat pel professor millor, té l'oportunitat de viure fins i tot de forma exultant la seva immersió en el gran corrent de vida que són les expressions artístiques i intel·lectuals. Dostojevskij fa dir a un dels germans Karamàzov que, si pogués, ell tindria per tota la vida la professió d'estudiant, perquè és la que més permet gaudir del progrés constant del coneixement. El temps que la vida ens permet ser estudiants a plena dedicació pot convertir-se, si és viscut amb aquest esperit, en un temps de plenitud que s'acabi projectant constructivament i creativament sobre tota la vida i no com una llarga i pesada època de resignació passiva que es vulgui oblidar.

Un filòsof del Renaixement, Nicolau de Cusa, va sintetitzar magníficament el valor vital del coneixement en aquesta idea: *Desiderium autem nostrum intellectuale est intellectualiter vivere, hoc est, continue plus in vitam et gaudium intrare.* (El nostre desig intel·lectual és viure intel·lectualment, això és, penetrar cada dia més en el goig de viure).

Consideredu-vos irrvitats per aquesta sàvia sentència a fer del vostre estudi un procés joiós de vitalitat. El coneixement i la sensibilitat són les més altes expressions de la vida humana. Viviu-les amb intensitat en l'estudi: gaudiu-ne, com volia Cusa, cada dia més.

Juan Manuel del Pozo
Universitat de Girona

alberg SACOT

Un allotjament al bell mig del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa. Entre les poblacions d'Olot i Santa Pau. L'alberg Sacot és una casa de colònies-alberg acollidor, on pots passar uns dies en companyia de la família o els amics.

Avda. d'Olot, s/n.
17811 SANTA PAU
(La Garrotxa)

68 03 79
26 62 54
68 00 85

La Càtedra de Geografia i Pensament Territorial

“ Amb la Càtedra de Geografia es comença a concretar una determinada idea de descentralització universitària, limitada sí, però també aprofitable ”

I proposat dimarts dia 6 de febrer, es va signar a Olot un conveni entre la Universitat de Girona i l'Ajuntament d'Olot per a la creació de la Càtedra de Geografia i Pensament Territorial.

Aquest conveni es desenvolupa a partir d'un altre de marc, mitjançant el qual, la Universitat i Ajuntament d'Olot es posen d'acord per portar endavant diferents activitats que permetin començar a parlar de la descentralització de la Universitat. Així, es preveu, a part de la Càtedra, la futura implantació d'una oficina d'informació de la Universitat, la descentralització, a partir de l'any vinent, d'assignatures de lliure configuració i d'activitats de tercer cicle. De moment, i segons va informar Josep Ma. Nadal, Rector de la Universitat de Girona, la descentralització de la Universitat es portarà únicament i exclusivament a Figueres, Sant Feliu de Guíxols i Olot.

OBJECTIUS DE LA CÀTEDRA.

La Càtedra de Geografia i Pensament Territorial, depenent de la Universitat de Girona (estretament lligada a la Unitat de Geografia) i amb seu a Olot i a la UdG, actuarà com a seminari permanent d'estudi, reflexió, investigació i difusió de qualsevol temàtica relacionada amb el món de la geografia i del pensament territorial. Es tracta d'endegar un espai de creació i d'imaginació al voltant de la temàtica territorial, sempre amb el rigor científic i l'obertura de mireres inherents a tota institució universitària, però lluny dels imperatius acadèmics dels estudis reglats habituals. Donarà cabuda a tots els professionals en l'anàlisi territorial: l'urbanisme, la geografia, les ciències naturals i ambientals, les enginyeries, l'economia, la sociologia, la història, l'art, el paisatgisme, la filosofia....

La Càtedra de Geografia i Pensament Territorial ha de trobar a Olot i a la UdG, un espai adequat de reflexió serena, desinteressada,

interdisciplinària i transdisciplinària sobre les dialèctiques passades, presents i futures de les relacions socio-territorials a qualsevol escala. La Càtedra ha de ser un espai de creació i difusió de cultura territorial, en el sentit més ampli de la paraula.

ACTIVITATS PREVISTES PER LA CÀTEDRA

1) Jornades de reflexió i discussió (més o menys tancades) de temes candents i d'actualitat en les línies apuntades anteriorment a cura d'especialistes de reconegut prestigi nacional i internacional.

2) Jornades de reflexió i discussió més obertes que les anteriors, dirigides a un públic més ampli i menys especialitzat, i que poden prendre formes molt diverses: de col.loqui, de congrés, de curs, de seminari. Podran ser a escala general o referides a un espai concret com la mateixa Garrotxa.

3) Impuls i canalització de projectes de recerca orientats cap a la geografia, el territori i el paisatge.

4) Seguint amb el punt anterior, la Càtedra impulsaria i canalitzaria la concessió de beques d'estudi.

5) A partir de la Càtedra, estudiants de segon i tercer cicle han de poder fer els crèdits pràctics a Olot i comarca.

Les activitats que porti endavant la Càtedra podran ser fetes a partir de la col.laboració amb altres institucions. Aquest

és el cas concret del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa amb el qual es té un especial interès amb treballar degut a la confluència de temàtiques a tractar.

La Càtedra, pel seu funcionament, comptarà amb un pressupost anual de funcionament provinent de l'Ajuntament d'Olot i de la Fundació Universitat i Futur, d'un despatx a la Facultat de Lletres a Girona i en un futur

comptarà amb una oficina a Olot. A més, està regida per un coordinador/a que ha de vetllar per la seva qualitat científica i per la seva dinamització.

JORNADES "CIUTAT I RIU".

La primera activitat organitzada per la Càtedra a Olot han estat les jornades de treball: Ciutat i riu; l'aigua en l'organització de l'espai urbà. Les jornades han tingut per objectiu reflexionar entorn de les principals tendències actuals d'integració dels cursos fluvials en els espais urbans a Europa.

Aquest és un tema de gran actualitat dins la Geografia i el Pensament Territorial, ja que són moltes i variades les experiències que s'estan duent a terme en diverses ciutats europees que tenen com a característica comuna el fet que les travessi un curs fluvial. Ha estat interessant, creiem, conèixer, reflexionar i valorar aquestes diferents experiències d'integració dels rius a les ciutats per, a partir d'aquí poder arribar a trobar les millors alternatives per l'ordenació i gestió dels rius en els nostres espais urbans.

Les jornades coordinades pels geògrafs Anna Ribas (UdG) i David Saurí (UAB) es van celebrar a Can Jordà, seu del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa, van comptar amb la participació de geògrafs espanyols, francesos, anglesos i holandesos que van parlar de les seves experiències. A més, sota la coordinació d'Emili Bassols, biòleg del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa es va fer una visita al llarg del riu Fluvià al seu

pas per l'àrea urbana d'Olot (des de la Vall d'en Bas fins a Castellfollit). Van assistir a la jornades arquitectes, geògrafs, enginyers, polítics, biòlegs, etc.

Els diferents ponents van analitzar els rius a partir de les seves funcions principals: El riu com a corredor biològic; el riu com a corredor econòmic; el riu i la seva influència en la localització i estructura dels assentaments humans i el riu com a corredor de comunicacions.

En totes les anàlisis es va tenir sempre present la perspectiva històrica i es va donar especial importància al tema de les inundacions i a la forma més adequada de gestionar-les. D'altra banda, es van analitzar casos extrems en els quals el riu ja no manté els elements claus que el permeten definir com a tal: aigua suficient i d'una mínima qualitat. Tanmateix, es va deixar clar que ni en aquests casos es pot donar la batalla per perduda.

Per finalitzar, va quedar clar que per integrar el riu a la ciutat el que cal abans de tot es redescobrir-lo i aconseguir una bona participació de la societat civil.

A partir d'aquest moment la Càtedra té plantejat en col.laboració amb l'Ajuntament d'Olot, el de Girona i la Caixa iniciar una investigació interdisciplinària acompanyada d'un debat ciutadà sobre: Els rius Ter i Fluvià com estructuradors de les àrees urbanes. Els casos d'Olot i Girona.

Mita Castañer

 CAFÉS CALLÍS
QUALITAT I SERVEI

Pare Antoni Soler, 4 - Tel. 26 08 91 - Olot

Influència de l'activitat ramadera en la qualitat de les aigües

1a. part

La progressiva internalització dels temes mediambientals en els sistemes productius està provocant un canvi en els plantejaments de gestió degut a la conscienciació del paper que juga cada sector en la qualitat final del medi. Un sector bàsic en aquesta escala és l'agropequari ja que es desenvolupa directament sobre el medi natural. És per això que se li ha de reconèixer una importància clau degut a la transcendència que té la seva activitat en la qualitat d'aquest.

El desenvolupament de l'agropequari ja que es desenvolupa directament sobre el medi natural. És per això que se li ha de reconèixer una importància clau degut a la transcendència que té la seva activitat en la qualitat d'aquest.

EL MÈTODE

Aquest estudi es va iniciar amb la voluntat d'aprofundir en el coneixement de la dinàmica local d'unes activitats tan esteses a la zona com són l'agricultura i la ramaderia, i proposava determinar balanços de paràmetres concrets fruit d'aquesta activitat, al mateix temps que l'anàlisi de la incidència que aquest fet té en la qualitat de les aigües subterrànies de l'àrea del Parc Natural.

Primerament, calia poder tenir una visió particularitzada de la situació de les granges incloses en la zona estudiada, de manera que es pogués efectuar un balanç de diferents paràmetres químics produïts per la seva activitat.

Es va considerar cada una de les explotacions com a unitat semi-tancada on, si bé entraven productes externs amb un cert contingut de matèria orgànica, es consumien en la pròpia explotació i es generava un cert valor de residus que servien com a adobs pels conreus.

També es considerà que els productes generats en els conreus es consumien en la pròpia explotació. Aquest supòsit, si bé no és del tot cert per a una única explotació estudiada, és vàlid per la nostra anàlisi, ja que avaluem la totalitat d'explotacions de la zona on es produeix intercanvi de productes mitjançant el comerç interior.

El següent pas consistia en quantificar cadascuna de les activitats de les explotacions, tan pel que fa a la quantitat de residus generats (purins, fems,...) com pel que fa a quantitats i tipus de productes generats en els seus conreus. D'aquesta manera, arribàvem al punt clau, que era considerar els sòls de conreu com el suport físic on convergia la matèria orgànica excedent de l'activitat ramadera i d'on, al mateix temps, s'extreia la matèria orgànica que suporta dita activitat.

Així, doncs, calia quantificar les entrades en matèria orgànica que rebien els adobs en forma de purins. El mètode va consistir, primerament, en elaborar un cens de la quantitat de caps de cada una de les espècies de cada una de les

explotacions de l'àmbit escollit. A partir d'aquí, mitjançant una valoració de les produccions mitjanes de purí de cada espècie i dels continguts en cada un dels paràmetres seguits (nitrats (NO₃), fosfats (P₂O₅) i potassi (K₂O)) continguts en aquest, poder valorar quantitativa i qualitativament l'aport que rebien els conreus de cada explotació.

Pel que fa a la producció animal es van diferenciar catorze classes diferents de producció en relació a les set espècies més freqüents produïdes a la comarca, des de l'espècie porcina fins a les avícoles passant per l'ovina., bovina i equina separant-les segons l'edat, sexe i interès productiu. El segon pas va consistir en determinar l'extensió i tipus de conreu de cada una de les finques estudiades. El mètode va ser similar. Es va determinar l'extensió i tipus de conreu així com la producció mitjana per tal de determinar els continguts mitjans de cada un dels paràmetres estudiats (nitrats, fosfats i potassi).

La base de càlcul de les diferents espècies vegetals es va elaborar entre les vint més habituals a la comarca, des de gramínies fins herbàcies, i a partir d'aquestes es van determinar les rotacions més usuals per tal d'obtenir la producció anual de les finques.

D'aquesta manera es van conèixer, per una banda, els aports en forma d'adob animal sobre el sòl conreat i, per l'altra, les extraccions d'aquests components via la producció vegetal d'aquest.

El següent pas consistia, doncs, en creuar les dades de les entrades i sortides dels diferents components que havíem obtingut anteriorment per tal d'obtenir els balanços d'aquests per cada una de les explotacions anualment. Aquest balanç anual contenia, generalment, més d'un cicle de producció animal i més d'una collita.

Municipi	Olot	St. Joan	Sta. Pau	Les Preses	TOTALS I MITJANES
núm. d'explotacions	56	41	76	19	192
núm. de caps	10.974	7.753	23.474	2.603	44.804
hectàrees de conreu	444	228	945	108	1.725
aport de purí/Ha/any (Kg)	52.131	108.581	63.609	76.365	67.398
% explotacions amb excedents de matèria orgànica	37	56	31.5	63	41

ELS RESULTATS

Es van estudiar quatre municipis, tots ells inclosos dins l'àmbit del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa: Olot, Sant Joan les Fonts, Santa Pau i Les Preses (aquest últim només es va incloure la part que es troba dins l'àmbit del Parc).

L'elaboració d'aquestes dades havia de servir per valorar l'impacte que aquest sector tenia sobre la qualitat de les aigües de la zona, que era l'objectiu final d'aquest estudi.

De la relació d'aquests resultats amb la qualitat de les aigües i de les conclusions que se n'han pogut extreure en parlarem en la propera entrega d'aquesta revista.

Pep Codony

La migdiada del "paletín"

TOTO
OLOI

Solidaritat

“ El dia 24 serà el Dia de la Solidaritat, una bona ocasió per repensar el termes d'una autèntica cooperació entre els pobles en un moment que hom es comença a qüestionar el paper de les ONG ”

Aquest dissabte 24 de febrer tindrà lloc el dia de la SOLIDARITAT, paraula que juntament amb la de la tolerància, el civisme,... han assolit una notorietat que les ha tret de context i les ha convertit en una excusa fàcil per justificar les fortes mancances socials que patim, a causa d'unes actituds cada cop més egocèntriques i atomitzades en l'àmbit socioeconòmic que afavoreix determinades propostes sobre la base d'una manifesta desigualtat.

Durant aquests darrers 10/12 anys, tot i moure'ns en un projecte progressista, però basat en un model d'economia de mercat cada cop més lliberal, ha estat un dels períodes en què s'han produït unes majors diferències socials. L'informe de l'any passat de FOESSA -entitat vinculada a Càrites- recull que tretze de cada cent gironins viuen sota el llindar de la pobresa, «categoria» que assoleixen les famílies amb uns ingressos menors de 37.000 ptes per persona i mes, i el que és pitjor, no hi ha símptomes que apuntin a modificacions. Estem molt més preocupats per la recuperació econòmica que per la concreció d'una justícia social. Per motivar els agents econòmics, els responsables dels mitjans de producció, s'elaboren teories encarades a augmentar els beneficis en detriment del poder adquisitiu de la majoria social, fet que va provocant una greu fractura social, i que res no sembla a tendir a la seva reducció, atès el dramàtic moment de l'estat del benestar que no pot reinserir satisfactòriament aquest excedent humà que oficialment arriba al 15% de la població activa.

Aquest context aguditza les diferències entre classes i promou una situació preocupant: augmenta la inseguretat ciutadana, apareixen les borses de pobresa a les petites i mitjanes ciutats,... Fets que, atès el cofoïsmes administratiu, semblen inexistents. Moltes vegades s'inverteix més a dissimular-ho -es crea la figura del transeünt, ja que així es desplaça el problema; no hi ha la més mínima voluntat de consolidar la figura de l'educador de carrer; s'opta per anar augmentant i substituint els cossos més encarregats de reprimir que de prevenir, quan és molt millor profilaxi que qualsevol acció posterior- que a erradicar-ho. Cal una certa dosi d'utopia sense caure en la demagògia. Si s'ha de fer un reajustament presupostari perquè no s'ha sabut gestionar la fiscalitat, que es faci, però no sobre la base única de les retallades socials. (França i Alemanya, per vies molt diferents, estan activant programes destinats

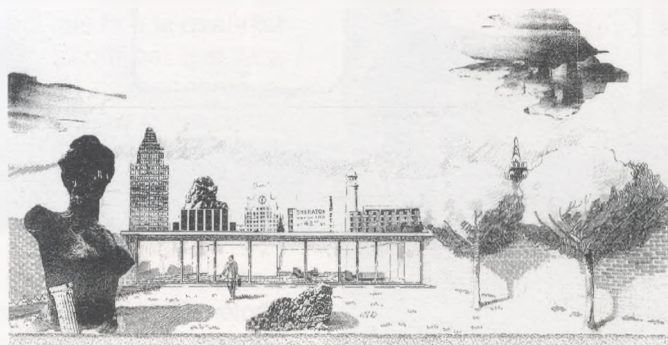
a mantenir un fort control en despeses, però sobre la base d'una retallada en sanitat, pensions i ajut social). Evidentment no és el mateix retallar en països amb un alt nivell de vida que en països on tot just s'està consolidant.

Per poder mantenir la pressió fiscal -tot i que l'OCDE i el FMI en recomanen a l'Estat espanyol un augment, si volen assolir els criteris de convergència europea- també es farà sobre la base de retallades socials, o el que és el mateix, que les classes acomodades vagin pagant menys al fisc -no augmentar la pressió fiscal és abaratir-la en un Estat inflacionari com l'espanyol- per tal d'anar-se autofinançant les necessitats, i que les classes socials més baixes s'espavilin com puguin. Cal saber que a les comarques gironines, que gaudeixen d'un dels nivells de vida més elevats de la península, el 44,03% de la població té ingressos molt baixos, el 16,52% moderats i el 7,04% són alts; la resta, el 32,41% són mitjans.

Aquestes dades indiquen que més de la meitat dels gironins tenen uns ingressos per sota de la mitjana, per la qual cosa la SOLIDARITAT no es pot convertir en un manifest, sinó que ha d'esdevenir una actitud del dia a dia, amb l'objectiu de la màxima consideració per a tothom per assolir uns objectius no tan utòpics. No és per casualitat que durant la revolució industrial es creessin les germandats, i que actualment aquesta manca de cohesió social sigui reivindicada per les ONGS, que no són més que la constatació de la majoria d'edat d'un sistema, i de veure com la societat civil va sempre davant dels programes polítics, i si aquests els van assumint és perquè aconsegueixen una major difusió de les seves propostes, ja que fins ara s'han mogut més per interessos que per necessitats. L'existència de les ONGS també permet una major tranquil·litat en l'àmbit polític, perquè omplen una sèrie de buits d'un sistema que s'està redefinint -esperem que de la manera menys traumàtica possible-. I sobretot, les ONGS demostren el que es pot aconseguir amb uns mínims recursos correctament gestionats i administrats tant en l'àmbit local -quart món- com en l'internacional -tercer món-, a l'espera

d'una resposta concreta de l'Administració, a fi d'aconseguir un model més harmònic amb el desenvolupament en què estem immersos.

Esteve Roca
Garrotxa Solidària

IBRORA. ESTEVE ROCA.

El tercer sopar de la fam: una aposta per la solidaritat

Mans Unides pren la paraula, un any més, per fer de portaveu dels exclosos de la societat, dels que no tenen veu ni vot per canviar les estructures. Dels que -

«casualitats de la vida»- han nascut en condicions infrahumanes i giren la mirada cap a Occident, cap al Nord esperant-ne les engrunes.

El cartell gràfic de Mans Unides d'aquest any ha col·locat signes gràfics de diferents cultures -llatina, xinesa, precolumbina i àrab- per expressar la pluriculturalitat del nostre món. «DIVERSITAT DE CULTURES, IGUALTAT DE DRETS» és el missatge que Mans Unides llança als quatre punts cardinals, en defensa dels drets dels pobles i de les cultures més dèbils del planeta.

Els trets i els costums que ens fan diferents, ens enriqueixen, perquè donen color a la vida i multipliquen els punts de vista. Ara bé, les discriminacions, qualsevol tipus de discriminació que pren la diferència com a pretext, ens avergonyeix i ens empobreix com a éssers humans.

Gairebé sempre discriminació i pobresa estan molt interrelacionades: no tractem de la mateixa manera els estrangers pobres que els rics.

Aquest és el crit de Mans Unides d'aquest any. Crit que confia en el ressó de la gent que està oberta a la solidaritat com a valor: canviar la seva manera de veure, de sentir i de valorar els altres i donar suport al desenvolupament dels pobles i dels grups humans empobrits.

El col·lectiu de voluntaris de Mans Unides d'Olot ha recollit aquest any un de tants projectes que ha trucat a les seves portes. Es tracta de finançar -a Itagi, Brasil- la construcció de diverses instal·lacions agropecuàries per a la cria de petits animals i equipar unes hortes per al conreu de fruites i hortalises. D'aquesta manera es podrà donar acolliment a adolescents i joves -a alguns dels tristement famosos «meninos da rua»- que avui dia pul·lulen pels carrers pendents de buscar-se la vida i a la vegada esquivar els caçadors professionals perquè no els l'escapin.

La Sociedade de amparo aos pobres de Itagi disposa d'un terreny de 13 Ha i s'ha compromès a tirar endavant aquest projecte valorat en gairebé nou milions de pessetes.

DIVERSITAT DE CULTURES

IGUALTAT DE DRETS

Aquest poble es troba a la regió sud de l'estat de Bahia, al Brasil. Es tracta d'una zona de repartiment molt desigual de les seves riqueses. Al cosat de grans fortunes s'hi troben barris paupèrrims on la gent sobreviu de manera molt precària. La continuada crisi del conreu del cacau fa que molts productors deixin de donar feina als seus treballadors, amb la qual cosa s'agreuja la penúria econòmica de moltes famílies, que ja es trobaven en la misèria més absoluta.

El Tercer sopar de la Fam es presenta enguany com una actuació més que preté recaptar fons per assolir el projecte comentat i alhora oferir una nova aposta per la solidaritat per a la gent d'Olot i comarca.

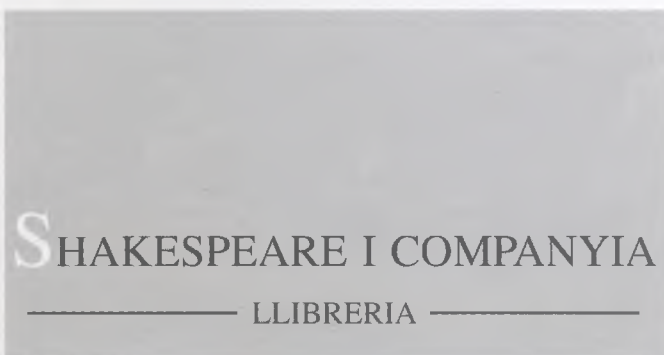
Mans Unides ofereix la garantia que demanen totes les aportacions fetes des d'aquí, per tal d'assegurar que els diners es destinen a la finalitat prevista i només a aquesta. La Campanya contra la Fam ha anat creixent des del mig milió de pessetes recaptat el primer any (1960) fins als més de 5.567 milions recaptats a la Campanya de l'any passat. Des de 1960, Mans Unides ha recaptat prop de 44.000 milions de ptes i ha finançat, totalment o parcialment, més de 14.000 projectes.

Les xifres no són més que la cara visible dels projectes. És impossible valorar amb xifres coses com ara la importància de l'educació per al futur dels nens, o els beneficis que reporta l'accés a l'aigua neta o a la vivienda.

Els arguments, doncs, continuen essent clars i convincents. Per això, com cada any, hem començat la campanya amb la ferma convicció que també aquest assolirem els objectius que ens hem proposat.

El col·lectiu de Mans Unides

TERCER SOPAR DE LA FAM
EL DIA 15 DE MARÇ, A 2/4 DE 10 DEL VESPRE,
AL RESTAURANT LA DEU

Passeig de Barcelona, 1 - 17800 OLOT - Tel. i Fax. 26 71 56

Pessebrisme i Política (i II)

E

l dia 2 de febrer, dia de la Candelera, es va cloure oficialment la Mostra de Pessebres 95/96. Una edició que confirma, malgrat el to triomfalista de la valoració feta poc després de Reis pel regidor Joan Cañada, el declivi d'una mostra que no ha trobat

la seva raó de ser ni el camí de la represa, després de la macroexposició del 92.

Al saló de plens, davant d'un públic majoritàriament gran, el cap de protocol, Albert Badia, encetava l'acte amb un elogi inoportú i postís. Un cop *tocat* l'himne de la Mostra oels alumnes de l'EMM, en Josep Maria Pagès desgranar ràpidament i amb notable incongruència el resultat en xifres. Va fer els agraïments de rigor i destacà la incidència que la Mostra havia tingut en els mitjans de comunicació. Finalment, sentencià amb un escarit *la mostra ha sortit bé, però l'any que ve volem que surti millor*. El secretari de l'Associació, Miquel Fluvià, va ser molt hàbil i també molt sincer, fins i tot l'alcalde va agrair el vessant autocrític del seu balanç, però l'acabà neutralitzant amb proclames triomfants.

En Miquel Fluvià va posar el dit a la llaga en moltes qüestions de fons, però una excessiva benignitat li va fer estalviar doloroses conclusions.

Parlar de producte artístic i artesanal no és una disjuntiva excloent, sinó perfectament compatible plantejada en els seus justos termes, no pas fent un barrig-barreig que acaba desvirtuant una cosa i l'altra. Aquest és el primer problema, ni plantejat i encara menys resolt.

Les raons d'un títol

Si la Mostra és l'expressió pura i simple d'una tradició artesanal i popular que prima la participació per damunt de la qualitat i l'espontaneïtat per davant d'una acció planificada i coherent, podríem arribar a pensar que ja està bé com està.

Si és l'expressió natural d'un sector industrial que necessita un aparador per difondre els seus productes i ampliar el mercat, es troba a faltar justament la presència organitzada dels productors.

Si ha de ser una barreja dels dos, es troben a faltar els elements de cohesió necessaris perquè s'acompleixin els objectius d'un i altre àmbit i una bona tasca d'intermediació per part de l'Ajuntament.

D'aquí ve el fet de barrejar política i pessebrisme.

Em sembla honorabilíssima la posició d'en Miquel Fluvià perquè fa una valoració des de dins del pessebrisme, entès més com una devoció que no pas com un espectacle artístic destinat a la parròquia de turistes accidentals.

El pessebrisme a Olot pot i probablement ha de convertir-se en una qüestió política i, per tant, d'interès públic general, no pas per l'existència d'uns quants pessebristes associats, sinó perquè hi ha una indústria al darrera. L'ajuntament, per falta de voluntat i d'idees, empès per l'estratègia de la participació -lloable en altres casos- ha errat el tret de ple. Parodiant el fet, seria com si en una ciutat que tingués 50 tallers de pa d'angelet, s'impulsés una fira en funció de la gent que va a combregar. Anava a dir fira comercial i possiblement aquesta és la qüestió de fons que mai no s'ha volgut afrontar per les connexions del pessebrisme amb el fet religiós. La barreja de religió i negoci ens fa mal a la consciència? Potser és que no s'han de barrejar.

El Sr. Ramon Mulleras, en el que hauria d'haver estat el pregó de la Mostra, en va dir una de prou grossa com per deixar-la passar. Afirmà, sense manies, que calia destacar la importància del pessebrisme *com una tradició catòlica i catalana*, asseveració no gens catòlica, tocada a més per un nacionalisme tronat. L'alcalde li lloà el discurs -suposo que per cortesia- perquè era malgirbat i avorrit.

L'acte de cloenda fou en definitiva d'una carrincloneria exasperant -vull fer notar l'absència d'en Miquel Serrat, responsable de les edicions anteriors i la no intervenció del regidor Cañada, màxim responsable de l'edició d'enguany- i una fidel expressió de la dimensió real de la Mostra, allò que abans en deien de

pagès, per fer més passadores les festes i de retruc, afegir algun calerot al calaix.

Una edició frustrada

Després del litigi entre ajuntament i Associació sobre qui havia d'estirar el carro de la Mostra, superats els malentesos amb el Sr. Serrat, tot feia presagiar un canvi de rumb important, la qual cosa no ha estat així.

Esforçar-se per contenir la despesa pot ser un gest lloable però no pas en si mateix; s'ha de gastar l'imprescindible per assolir els objectius prefixats, siguin molts o pocs diners. En definitiva, es tracta de no malbaratar recursos, per tant, si un únic fulletó publicitari és suficient, no cal fer-ne tres, no pas com a conseqüència de racionalitzar la despesa, sinó per l'aplicació del sentit comú.

També és bo diversificar funcions i responsabilitats però al capdavant o al capdamunt de tot n'hi ha d'haver un de responsable i em fa l'efecte que més que diversificar s'han diluït responsabilitats entre l'Ajuntament i l'Associació. I a l'hora de fer balanç, altre cop el cofoïsmo, la raspatllada mútua, parlar d'èxit i de qualitat. A partir de quins paràmetres? En relació a què?

És curiós que sempre s'acabi recorrent al tema de les xifres de visitants i que la gran preocupació sigui superar les de l'any anterior. A la ràdio, per boca del regidor de Promoció de la Ciutat vaig sentir a dir 30.000 persones. El dia de la cloenda eren 15.000, la meitat i comptats a partir d'un inexistent comptador que temps ha hi havia a La Carbonera del teatre i del control manu-visual que suposament es

feia a Can Trincheria. La veritat, no em sembla seriós, no pas per discutir les xifres - tan de bo fossin reals- sinó pel fet d'adonar-me que només s'usen per justificar una mostra provinciana i decadent.

Em temia que la participació d'artistes d'avantguarda -no crec que el títol agradés gaire en aquests artistes- seria la tapadora d'una inexistent transformació de la Mostra. I així ha estat, però, a sobre alguns pretenen que aquests artistes paguin els plats trencats perquè - diu el senyor Pagès- no han estat a l'altura de les circumstàncies.

No voldria convertir un simple escrit de reflexió en veu alta en una croada contra els pessebristes, déu me'n guard! Alguns d'ells també n'han estat víctimes.

Les obres i les seus

A vegades és més important el farciment que el gall. Ho dic pels bons diorames -que n'hi ha- indestriables d'un conjunt força ranci i sobretot mal presentat. Deixant de banda el pessebre de la ciutat i el de can Trincheria, la resta, incloent el de Sant Francesc fan més pena que glòria. Hi ha d'haver un criteri de selecció i sobretot s'ha de garantir un mostrador impecable. Sant Esteve no és el lloc apropiat per col.locar una esparsa restallera de caixes de fullola, però potser és l'ideal per un gran concert de música religiosa.

Sempre m'ha semblat que tot Olot hauria de ser una seu, amb pessebres a cada cantonada, a l'estil d'allò que passa a València per Sant Josep, i considerar com un sol paquet tot allò que afí al pessebrisme: la il.luminació dels carrers, els Pastorets, la Cavalcada de Reis, els Pessebres Vivents. Això no vol pas dir de posar en un mateix programa tot allò que té lloc a la ciutat entre Santa Cecília i la Candelària, vol dir proposar-se com a objectiu un parell de coses bàiques: la qualitat i l'exclusivitat. Vol dir dignificar els Pastorets i la cavalcada de Reis. Imagineu-vos anar a esperar els Reis a Sant Francesc, col.locant un naixement vivent al bell mig del cràter, projectant amb làser una estrella al firmament, tornant només als cavalls i a les mules, amb torxes i fanalets i unes tendes orientals perquè la mainada pogués anar igualment a lliurar les cartes. Costa pocs diners, però cal trencar alguns esquemes d'exclusivitat que fan, per posar només un exemple, que algú pugui decidir que els cavalls holandesos del Willem no hi poden participar.

Aquest és el veritable repte participatiu: un poble abocat a una llegenda. Però també hi ha l'altre, o els altres: l'artesà, de producció casolana i individual o en sèrie als tallers d'estatuària, i l'artístic, que no és igual, de peça única, de models, vinculat també al modelatge i a la pintura, a la creació clàssica o contemporània.

Si Olot vol ser la capital del pessebrisme, si vol ser referència ineludible pels amants del pessebrisme i pels comerciants, si no es vol divorciar de la creació contemporània, si vol donar exemple de serietat i alhora -per què no? , com diu l'alcalde- de civisme, ens haurem de plantejar les coses d'una manera ben diferent, sense escatimar temps ni recursos. Els fruits ja vindran sols.

Xavier Rusalleda

Cartes d'amor

Un estimulant exercici de lectura dramàtica amb cares conegudes

Montserrat Mendoza

Margarida Arau

Cinta Sans

CARTES D'AMOR de A.R. Gurney
Cafè Central, Centre Catòlic, Orfeó Popular, Teatre Principal. Divendres 1, 8, 15 i 22 de març de 1996.

No sé si algú li hauran quedat ganes de veure i escoltar més «cartes d'amor» després de la campanya electoral, però us puc assegurar que la programació estava feta abans de la convocatòria de les eleccions i, també us puc assegurar que aquestes «Cartes d'Amor» no tenen res a veure amb les que, ben segur, ens hauran castigat durant tres setmanes. El text de l'americà A.R. Gurney, va ser escrit el 1988 i tracta de la relació epistolar que mantenen un home i una dona al llarg de tota la seva vida, amb humor i tendresa va definint els personatges i desgranant els episodis més notables de dues vides ben antagòniques. Degut a la pròpia concepció del text sempre s'ha representat sota la fórmula de la lectura escenificada i ha captivat actors i actrius de reconeguda solvència.

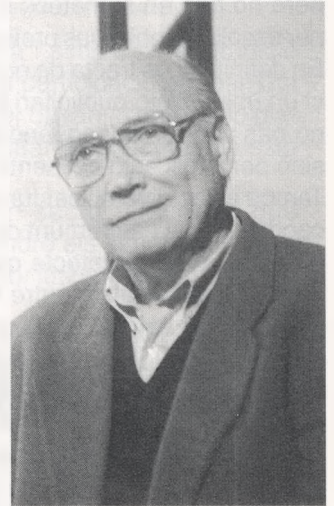
Als Estats Units a estat representada entre d'altres per: Lauren Bacall, Kathleen Turner, Ainoouk Aimée, William Hurt, Christopher Reeve, Blythe Danner, etc.

A casa nostra també ha servit per veure parelles famoses, a Madrid en versió castellana, Alberto Closas i Amalia Gadé i a Barcelona per Àngels Gonyalons i Josep Costa -autor de l'adaptació catalana- i per Blanca Pàmols i Sergi Mateu. A Olot, i seguint la iniciativa d'en Pere Serrat, també podem veure en escena tres parelles que representen tres estils o, per ser més concrets, tres moments del teatre olotí.

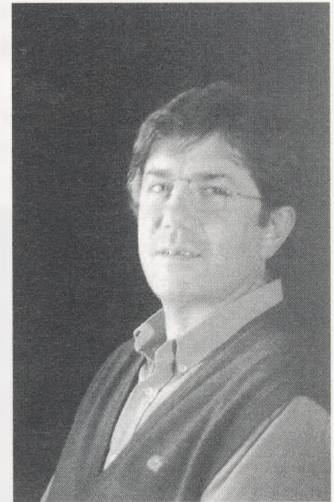
En Josep M. Canals i la Montserrat Mendoza, dirigits per en Pere Gelada de l'Orfeó Popular, en Lluís Jou i la Margarida Arau dirigits per en Pere Serrat dels Catòlics i la Cinta Sans i jo mateix dirigits per en Xavier Ruscalleda del Zootrop-Teatre.

Val a dir que la proposta de l'ex-regidor de cultura em sembla d'allò més encertada. Per a tots aquells que ens agrada el teatre sempre és motiu d'alegria la recuperació d'actors i actrius que han fet època i també pot ajudar a recuperar els espais teatrals Orfeó, Catòlics i Cafè Central que, per les seves dimensions, en molts casos, i «Cartes d'Amor» n'és un exemple, són molt més adequats que l'immens escenari del Teatre Principal.

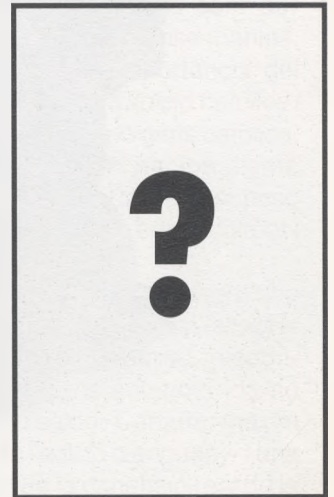
Per acabar el cicle i més per raons d'aforament que per les mides escèniques, en Sergi Mateu i la Montse Guallar les representaran al Teatre Principal. Tots aquells que esperin veure en Narcís i la Dolors quedaran sorpresos. L'Andy i la Melissa, protagonistes del text, no tenen res a veure amb els personatges televisius. Malgrat tot, estic segur que no quedaran decebuts.

Josep M. Canals

Santi Jou

Pep Fargas

En Roc

“ El pintor Roc Arbós va morir a Olot el passat 22 de gener de 1996 ”

En Roc ha mort a una edat que, a les darreries del segle XX, resulta que hem de dir que era jove. Sobretot jove per a morir. Però la malaltia que l'assetjava des de ja feia temps, finalment guanyà la partida i se l'emportà amb el seu món de signes i espais, de mites i d'història. En Roc arribà a la pintura desfent el camí que porta al dibuix tècnic. I aquesta recuperació del fet creatiu en detriment de la tècnica serà una constant de la seva obra. Aquest etern buscar l'equilibri, el punt central de la circumferència, xocava sovint amb la seva imaginació que no parava de buscar arguments esotèrics, amb els quals volia vestir unes teles que li agradava explicar com si es tractés de desxifrar un logaritme. La seva última participació pública en el món de l'art fou en l'exposició «Tres de l' Apartament», juntament amb en Paxinc i en Manel Puigbó. A mi em va correspondre la tasca -agradable- de presentar aquella mostra, i llavors, amb en Roc encara al costat, vaig ressaltar el fet que tots tres pintors havien estranyament restat fidels a la seva idea plàstica original, primigènia. És un fet que últimament no es dona gaire. Hem viscut dies de rendicions incondicionals al mercantilisme o a les exigències del públic, que han acabat inexorablement amb moltes i prometedores carreres artístiques.

En Roc havia viscut activament, moments que ja formen part de la història de la nostra ciutat - com el Cràter d'Art -, èpoques inoblidables com la moguda que organitzaren alguns pintors locals en abandonar el figurativisme -en Quera, en Curós...- la famosa exposició de la Sala Vayreda, l'any 1963 sota el títol «L'art avui» i que destapà una dialèctica d'una agressivitat que no s'havia viscut des de la guerra civil.

Si quelcom hem de ressaltar d'aquest home, és aquest renunciar a escoltar la sirena que refila incansable des del cim de la pedra dels duros, i no haver parat en el seu caminar, que el temps -jutge amatent- dirà si fou encertat o no. En Roc era un conversador inesgotable. El dia que el vaig saludar, em va mirar i no em va reconèixer, vaig saber que havia de començar a acomiadar-me'n. Avui l'adéu ja és definitiu. Ni ell, ni jo ens tornarem a reconèixer mai més. Així són les coses. Almenys aquestes coses de la vida i la mort.

Moli

La reconstrucció d'Olot després dels terratrèmols

El mes de novembre de 1994, un jurat format per Margarida Casacuberta, Miquel Casademont, Ernest Lluch, Joan Nogué i Josep Ramoneda va atorgar la Beca de Ciències Socials i Humanes al projecte presentat per Xavier Puigvert i Gurt, *La reconstrucció de la vila d'Olot després dels terratrèmols (1427-1433)*. El resultat del treball, un any després, és, sens cap mena de dubte, un dels estudis més innovadors, apassionants i aclaridors de la historiografia olotina. Un resum del treball inaugurarà una col·lecció d'opuscles que publicaran l'Arxiu Comarcal i el Museu Comarcal, i s'està estudiant l'edició íntegra de l'obra.

Des d'Esteve Paluzie, els terratrèmols que van sacsejar la vila d'Olot els anys 1427-1428 han estat objecte d'estudi per part dels historiadors locals. Els resultats de les seves investigacions, però, es fonamentaven en unes bases documentals i teòriques que demanaven una revisió urgent. Una de les principals aportacions del treball de Xavier Puigvert és, precisament, la utilització d'unes fonts informatives infrautilitzades o simplement ignorades, com el fons del Consell de la Universitat d'Olot, els pergamins de l'Almoïna del Pa Comú i els manuals de la notaria i la cort que l'abat de Ripoll tenia a Olot.

La primera conclusió de l'estudi de Xavier Puigvert és negar l'excepcionalitat del cas olotí, que fins i tot va arribar a donar nom —«la sèrie olotina»— al conjunt de terratrèmols que es van produir aquests anys al nord-est de Catalunya. La vila d'Olot va patir un grau de destrucció semblant al de les diverses viles properes afectades pel cataclisme. El primer tremolor que va colpejar Olot, el 15 de maig de 1427, va provocar l'anorreament total del nucli habitat, l'existència de víctimes mortals i el refugi dels supervivents en barraques a les rodalies. La segona sacsejada, el 2 de febrer de 1428, festivitat de la Candelera, ja no va trobar res per destruir a Olot perquè els habitants no havien tornat a ocupar l'emplaçament i van deixar que es degradés irremissiblement.

L'excepcionalitat del cas olotí no rau, doncs, en la magnitud de la destrucció, sinó en la política seguida per reconstruir l'indret després dels terratrèmols. Mentre que en altres poblacions afectades pel cataclisme les conseqüències es van fer notar en el camp de la demografia (mort i emigració d'individus) i de l'economia (pèrdua de béns, major endeutament), a Olot les conseqüències seran fonamentalment polítiques. Els habitants de la vila aprofitaran la circumstància per posar en entredit els drets senyorials sobre el lloc i centraran els seus esforços en obtenir la col·laboració reial per a traslladar el nucli habitat a un indret on la jurisdicció de l'abat de Ripoll pogués ser limitada i no total, com era en el vell nucli enderrocat. Un fet sense precedents en el període medieval català.

La part central de l'estudi de Xavier Puigvert analitza les iniciatives del Consell de la vila i terme d'Olot per alleugerir el grau de dependència de l'abat de Ripoll i la ferma resistència d'aquest a aflixar la tutela que exercia sobre els seus vassalls.

La decisió fonamental del Consell va ser abandonar el solar tradicional de la Vila Vella i aixecar-ne un de nova planta en un terreny proper a l'antic nucli, anomenat Horta de la Coromina, que constituïa un alou —és a dir, una propietat lliure i exempta de serveis on l'abadia de Ripoll no posseïa el domini directe— i que era propietat de l'Almoïna del Pa Comú, una institució caritativa molt vinculada al municipi. Un cop aconseguit el permís reial per reedificar la vila en aquest lloc i el privilegi per a poder percebre les imposicions que s'aplicaven a l'antic, el Consell, per atreure pobladors a la Vila Nova, va lliurar contractes emfitèutics de solars de cases molt avantatjosos, amb censos poc onerosos i, especialment, amb una notable rebaixa dels drets de transmissió de propietat. La consolidació del naixement de l'anomenada Vila Nova es va produir amb el pacte entre els habitants de la vila i els pagesos de les parròquies per ampliar els límits del terme.

Evidentment, l'abat de Ripoll, senyor jurisdiccional del terme, va combatre des del primer moment la sublevació dels seus súbdits, però es va veure immers en un llarg procés davant la resistència que els olotins li van oposar. Les dues sentències reials donades a favor de la part senyorial no van poder ser executades davant l'allau d'al·legacions presentades pels olotins. L'acceptació reial d'una oferta feta per l'abat de Ripoll de permutar l'alou de la Coromina a canvi d'un nou emplaçament en terres del mas la Fàbrega va ser boicotejada pels olotins. El conflicte s'agreujava: a les noves manifestacions de sublevacions dels vilatans, l'abat contestava amb la pressió econòmica i altres mesures coercitives. La sentència definitiva, datada el 14 de desembre de 1433, va sancionar el procés d'establiment dels olotins a la Vila Nova.

Aquesta Vila Nova, resultat del procés d'establiments, va ser concebuda urbanísticament com un traçat en quadrícula al voltant d'una plaça central. Les artèries principals eren els carrers Superior (actualment dels Sastres), Major i Inferior (o Clivillers). L'eix aglutinador de tota la trama era l'actual Plaça Major, un espai urbà que havia d'actuar com a punt principal de l'activitat social i econòmica. El Consell hi va traslladar el mercat setmanal i la carnisseria i va propiciar que, a més, acollís uns punts fixos de venda —uns taulers aplegats sota un cobert porticat— que accentuessin el seu caràcter de centre comercial del nou nucli.

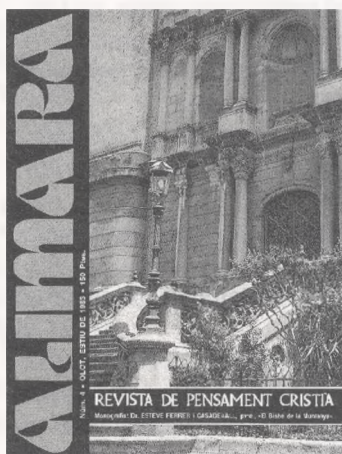
El modèlic estudi de Xavier Puigvert que acabem de resumir té un múltiple interès: per a la història social —l'èlit de mercaders que controlen el govern municipal és la que dirigeix el procés—, la història jurídica —el conjunt de disposicions que actuen en favor i en contra de les dues parts en conflicte—, la història demogràfica —l'operació de trasllat, tot i que no va permetre un augment de focs, va servir per a evitar que es perdés una part important de la població—, la història urbana —Puigvert demostra que la trama i el disseny del nou espai urbà és del segle XV, conseqüència directa dels terratrèmols, i no del segle XVI com han apuntat alguns historiadors locals—. Per a l'Arxiu, d'altra banda, és una satisfacció que alguns dels fons documentals que conserva i que mai no havien estat utilitzats hagin estat la base per a conèixer un fenomen tan citat com fins ara insuficientment interpretat. I, finalment, per als organitzadors de la Beca de Ciències Socials i Humanes, un orgull que el resultat de la primera edició de la nova etapa hagi estat tan brillant.

La premsa olotina de la democràcia

L'Arxiu Històric Comarcal d'Olot està duent a terme un catàleg de les publicacions periòdiques (revistes, butlletins, circulars, etc.) locals dels últims anys, amb la voluntat que sigui el complement a l'exposició que se celebrarà en el Museu Comarcal titulada *Vint anys de premsa olotina en democràcia (1976-1995)*. Tot i que, des de la seva creació, l'Arxiu ha tingut cura d'aplegar aquestes publicacions fins al punt que el nombre total de capçaleres de revistes de la Garrotxa que conserva passa dels 250 títols, sempre és difícil controlar aquesta mena de publicacions atès el caràcter efímer que solen tenir sovint. És per aquest motiu que, des d'aquestes pàgines, demanem la col·laboració dels lectors per ampliar el coneixement de revistes locals de l'Arxiu. A partir de aquest número, i sempre que la disponibilitat d'espai ho permeti, l'Arxiu anirà facilitant, agrupada en apartats, la relació de publicacions periòdiques olotines dels últims vint anys.

Premsa religiosa

- Alimara (1982>)
- El Carme (1991-1992)
- Família Carmelita (1993>)
- Full informatiu de Caritas Interparroquial d'Olot (1994>)
- Full parroquial (1976>)
- Joaquim Masmitjà (1990>)
- Lliberada Ferrarons (1987>)
- Parròquia de Sant Pere Màrtir. Suplement parroquial (1994>)

Premsa política

- El Firalet (1983)
- Informatiu CiU (1987)
- Informació Socialista PSC (1990>)
- L'Oreneta (1987)
- La Traca (1988-1990)
- El Volcà (1978)

Premsa humorística i satírica

- La Comarca Artística (1988)
- La Comarca Carlina (1987)
- La Comarca Incorrupta (1989)
- La Comarca Legítima (1980)
- El Pertorbador de la Garrotxa (1988-1989)

Monografies

DOMENE i BERGA, Joaquim, *Lluna de cendra*, Girona: Fundació Doctor Josep Trueta, 1996, [24]p.

Catàleg de l'exposició de l'artista Kim Domene que es pot veure el mes de febrer i març a l'Hospital Josep Trueta de Girona.

SERRA i PUIGVERT, Rosa, *Suite Olympique*, Lausanne: Musée Olympique, 1995, 127 p.

Luxosa edició que recull les reproduccions de les trenta-vuit escultures de tema olímpic que l'artista ha modelat en els darrers deu anys. Text introductor i d'Andreu Mercè Valera.

Articles

BARNADAS i PUIGFERRER, Joan, «En Deu republicà, aquest desconegut», a *440 m sobre el nivell del mar*, núm. 9, gener 1996, p. 41-43.

PUJIULA i RIBERA, Jordi, «Memòria d'alguns homes d'ERC», a *440 m sobre el nivell del mar*, núm. 9, gener 1996, p. 33.

SALA i PLANA, Joan, «Berga i Boix, un artista en segon pla», *Butlletí informatiu del Museu d'Art de Girona*, núm. 19, tardor 1995, p. [4-5].

L'educació fora de les aules

E Em va agradar molt un comentari que vaig llegir en aquesta revista i en el qual, parlant d'un col·loqui dels amics d'Olot amb l'Anna Plana com a convidada, es feia

referència a la responsabilitat dels professors i dels centres de secundària en la formació cultural i cívica dels nois i noies.

Vaig quedar sorprès perquè, com a professor, sempre m'ha semblat un aspecte molt important de la meua feina i, a la vegada, em va sorprendre perquè, tot i haver-hi una relació evident, és poc habitual vincular els professors de secundària amb els problemes juvenils i els culturals.

Em va fer recordar que, en Carles Santaulària, en una trobada que hi va haver per parlar dels brots de violència juvenil a Olot, apuntava un suggeriment, que vaig trobat molt encertat, la possibilitat d'algun treball en els centres de secundària sobre la celebració dels cinquanta anys del procés de Nuremberg i la lluita contra aquesta sensació nascuda del perill de tenir democràcia sense demòcrates.

Les dues coses tenen un lligam. Hi ha un conjunt d'aspectes importants de l'educació dels joves com són: el foment de la ciutadania i la solidaritat, la capacitat d'iniciativa, l'esperit crític sobre la societat i la capacitat d'autoorganitzar-se, que tenen un millor encaix en activitats lligades a l'educació però fora de les activitats acadèmiques estrictes. Vull aclarir que hi ha molta feina feta en aquest camp: el foment de les pràctiques a les empreses dels estudiants de secundària, la participació dels estudiants en els Consells escolars, l'organització d'esports escolars però en horari extraescolar, els tallers extraescolars, les Setmanes Culturals,...i, per tant, no parlo de res que s'hagi inventat de nou. Però tot i això, és un terreny que es concep massa com un aspecte de l'activisme cultural voluntarista o com una obligació genèrica de l'administració. (sense que ningú se'n senti part integrant).

Jo ja entenc que no hi ha cap obligació estricta dels professors i els instituts d'interessar-se per aquest camp i que no és ni tan sols una responsabilitat ètica, però també és veritat que, entre les persones que treballem en els serveis personals, hi ha una certa tendència a treballar darrera d'una taula

de despatx o davant d'una pissarra. És més fàcil ajudar a trobar feina consultant la base de dades d'un ordinador que visitant empreses, fent informes de serveis socials que visitant les famílies, fer problemes de física a la pissarra que estimular la participació dels alumnes en els consells escolars.

Hi ha una altra raó per la qual els professors ens resistim a entrar en aquest terreny i que és la vergonya que se'ns prengui com uns capellans moralistes, la de ser uns carques que els diem als nois el que han de fer o com uns boy-scouts adults que es dediquen a organitzar activitats. Confonem donar la nostra opinió amb obligar a complir-la.

No he trobat cap noi que rebutgi escoltar el criteri d'un adult si té la confiança que ell pot escollir fer el que vulgui lliurement. Tot al contrari, els joves esperen de nosaltres que mostrem quin és el nostre criteri per tal de formar lliurement el seu.

Pasem per alt un altre factor, que estem davant d'una societat que, dia a dia, és més complexa. Que els nois s'enfronten amb una selva espesa de notícies, propostes, ofertes, feines i burocràcia que no és comparable a la que hi havia anys enrera i que en el moment de començar a organitzar qualsevol acte demana ajuda i pot arribar a estroncar l'empenta més decidida i la creativitat més gran. Tornem a trobar una confusió entre organitzar un acte i obligar a participar-hi. Exigir que els professors i centres de secundària es posin a treballar en aquest terreny cultural és una mala via, però, en canvi, em sembla positiu que algú en comenci a parlar, fomentar-ne el debat, treure's de sobre falsos pudors i ajudar a agrupar-se al seu voltant. En tot cas, sapiguen que jo m'hi apunto.

Albert Bramon

Aclariment

Contràriament a l'efecte que esperava, alguns agents de la Policia Municipal han acabat fent una lectura superficial i negativa de l'article publicat en el darrer número de **440** amb títol "La policia per dins i per fora". Lamento que l'enrabiada m'acabi donant la raó i sobretot lamento l'instint persecutori de certes persones que han volgut veure la Toia Plana com el meu confident, cosa a més completament falsa.

X.R.

Es una antiga flaca especialitzada en l'elaboració del torrell i la coca de llavors típiques d'Olot
Sant Rafael, 5 - Tel. (972) 26 08 59
OLOT (la Garrotxa)

Elaboració pròpia d'embotits
c/ Roser, 5 - Tel. 26 10 61
17800 OLOT (Girona)

Febrer

16

■ Teatre:
"Hop! Era"
de Teiatru companyia
Lloc: Teatre Principal
Hora: 10h del vespre

20

■ Filmoteca:
"Chantaje"
de Alfred Hitchcock
Lloc: Teatre Principal
Hora: 10h del vespre

23

■ Cine-Club:
"Los Juncos Salvajes"
de André Téchiné
Lloc: Teatre Principal
Hora: 2/4 d'11 de la nit

24

■ Garrotxa Solidària:
Projecció de diapositives
"Desenvolupament a
Moçambic"
Lloc: Bar Central
Hora: 2/4 de 8 de la tarda

27

■ Filmoteca:
"Al circ"
de Edward Buzzell
Lloc: Teatre Principal
Hora: 10h del vespre

Març

1

■ Cine-Club:
"La Carnaza"
de Bertrand Tavernier
Lloc: Teatre Principal
Hora: 2/4 d'11 de la nit

5

■ Filmoteca:
"La Golfa"
de Jean Renoir
Lloc: Teatre Principal
Hora: 10h del vespre

12

■ Filmoteca:
"Ciudadano Kane"
de Orson Welles
Lloc: Teatre Principal
Hora: 10h del vespre

15

■ Cine-Club:
"Los Silencios de Palacio"
de Moufida Tlatli, Nouri
Bouزيد
Lloc: Teatre Principal
Hora: 2/4 d'11 de la

Exposicions:

Olot

Sala Oberta
100 exposicions
*

Art i Traça: col.lectiva de
pintura
*

Cocodril: Teia Pons
*

Fons d'Art: Koyama
*

Joan Prat: Col.lectiva de
pintura
*

4 Cantons: Col.lectiva de
pintura
*

Sant Lluç: Meritxell
Mañanés
*

Sala Vayreda
Col.lectiva de pintura
*

Les Voltes
Mestres de la pintura:
col.lectiva
Pere Montserrat
*

Foment de les Arts
Joaquim Delgado García

Girona

Bonastruc ça Porta
Ex-libris
*

Museu d'Art
Kim Domene:
Artista del mes
*

Hospital de Girona:
Pintures de Kim Domene
*

Espais
Escultures d'Isabel Banal

Figueres

Sala Canaleta
Jordi Mitjà
"Transplantaments"

Lavour

Sala Pedreguet Art
Ramon Planes

Sant Joan les Fonts
Escola de Belles Arts
Fotografies d'Anna Pons

Libres de Batet

TALLER DE SANTS

DAVID JUVATENY

Amb la col.laboració de:

 RÀDIO CLOT
98.1 FM

SOM LÍDERS D'AUDIÈNCIA
